

KYLKIRAUTA

Maanpuolustuksen ja johtamisen erikoislehti

3/2009

HAMINAN KADETTI

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos

Mentori-info 2/2009

Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos järjestää vuoden toisen mentori-infon Maanpuolustuskorkeakoulussa Santahaminassa 15.12.2009 kello 12.00–16.00.

Tilaisuudessa käsitellään mentoroinnista saatuja kokemuksia kuluneelta vuodelta ja mentoroinnin näkymiä vuonna 2010.

Tilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan 1.12.2009 mennessä ainelaitossihteerille Karoliina Vuorijärvelle (karoliina.vuorijarvi@mil.fi, 0299 530405).

Tervetuloa!

Erittäin salainen

Salaisuudet ovat aina kuuluneet sodankäyntiin. Joukkojen määrää, ryhmitystä ja laatua on kaikkina aikoina pyritty joko salaamaan tai antamaan niistä virheellistä kuvaa. Myös erilaisten suunnitelmien sisältö ja kaikki muukin tieto omista aikeista ovat aina olleet korkeimman turvaluokan salaisuuksia. Oikeastaan salaamisessa ja harhauttamisessa kulminoituvat sodan voittaminen tai häviäminen: sen jolla on tarkat ja oikeat tiedot vihollisesta ja sen aikeista, on vaikea hävitä. Eipä ihme, että mahdollisen vastustajan tai vihollisen salaisuuksien paljastaminen on ollut kaikkina aikoina valtioiden ja armeijoiden tärkeysjärjestyksessä erittäin korkealla. Tiedustelu on varmasti viimeinen aselaji, joka koskaan missään armeijassa ajetaan alas.

Nykyaikaisessa länsimaisessa yhteiskunnassa, kuten vaikkapa Suomessa, salaaminen on kuitenkin kohdannut haasteita. Yksi esimerkki saatiin tänä kesänä, kun puolueiden vaalirahoitus nousi kuumaksi perunaksi mediassa. Vaalirahoituksessa on mitä ilmeisimmin kysymys ns. ”maan tavasta”: se on ollut vallitseva käytäntö ties kuinka kauan. Vaalirahoitusta on totuttu hoitamaan pienessä piirissä ja poissa julkisuudesta. Viimeistään vaalirahoitusjupakan myötä ollaan kuitenkin tultu Suomessakin siihen tilanteeseen, että salakähmäisyyden ja kabinetti johtamisen aika on takanapäin. Asioiden läpinäkyvyys on muodollista lainmukaisuutta korkeampi arvo. Tämän voi olettaa tuovan uusia vaatimuksia myös julkisen hallinnon organisaatioille, kuten puolustusvoimille. Esimerkiksi uudet materiaalihankkeet eivät välttämättä ole enää pelkästään teknisluontoisia pienen piirin päätöksiä, vaan niiden perusteita joudutaan selittämään yhä avoimemmin myös julkisuudessa. Esimakua tulevasta saatiin jo kymmenisen vuotta sitten taisteluhelikopterihankkeen kariuduttua. Asioiden perustelu julkisesti on myös tullut tärkeämmäksi. Julkisten organisaatioiden resurssikamppailua joudutaan käymään yhä enemmän julkisuudessa, kansan ja median kautta.

Toinen haaste, jonka nykyaika on tuonut tullessaan, ovat tietoteknisen muutoksen mukanaan tuomat tiedonvälityksen nopeus ja kansalaisjournalismi. Tapahtumat, jotka aiemmin pysyivät yleensä organisaation sisäisinä, tulevat nyt usein julkisuuteen nopeammin kuin tieto saavuttaa organisaation johdon. Yleensä mukaan saadaan vieläpä kuvaa tapahtumapaikalta. Tähän todellisuuteen on havahduttu esimerkiksi USA:n asevoimissa sen käydessä terrorismin vastaista sotaansa. Kansalaisjournalismin myötä pienistä tapahtumista, joista aiemmin ei sotavoimissa juuri välitetty, on tullut strategisen luokan kysymyksiä. Tämäkään ilmiö ei kuitenkaan ole ennen näkemätön, vaan se kohdattiin en-

simmäisiä kertoja jo Krimin sodassa, kun lennätin mahdollisesti sotakirjeenvaihtajien tekemät taisteluiden kuvaamiset lehdistössä tuoreeltaan. Nyt sotakirjeenvaihtaja voi olla kuka tahansa, usein joku yksittäinen sotilas. Mitään asiaa, kiusallistaakaan, ei enää pystytä salaamaan, vaikka haluttaisiinkin.

Tietotekniikka tuo myös toisenlaisia haasteita salaisuuksien varjelijoilta. Yhä enemmän tietoa liikkuu tietoverkoissa ja sitä on varastoituna erilaisiin tietokantoihin. Julkistakin tietoa asevoimista on yhä helpommin saatavissa, ja ammattitaitoinen tiedustelija pystyy helposti saamaan selville yhtä ja toista. Esimerkiksi minkään valtion sotavarustuksen määrä ja laatu tai niiden riittävyys tuskin ovat

kovinkaan suuria salaisuuksia.

Johtamisen näkökulmasta salaaminen on myös ongelmallista. Vanhan viisauden mukaan suomalainen sotilas tekee mitä vain, kunhan hänelle perustellaan miksi. Tämä on myös nykyaikaisen strategisen johtamisen kulmakiviä. Suuretkin muutokset organisaatiossa kyetään tekemään paremmin, kun työntekijät ymmärtävät miksi näin on välttämätöntä tehdä. Toisessa vaakakupissa painaa sitten se, että perimmiltään organisaation päämäärät ovat enemmän tai vähemmän liikesalaisuuksia. Tämä koskee myös puolustusvoimia. Muutoksen johtamista varmasti helpottaisi se, että organisaatio olisi mahdollisimman laajasti mukana valmistelemissa sitä ja muutoksesta myös keskusteltaisiin. Avoimuus on kuitenkin vaikeaa. Miten välttää esimerkiksi organisaation ”löysässä hirressä roikottaminen”, kuten esimerkiksi suuren metsäteollisuuden konsernin tehtaiden kävi viime kesänä, kun johto ilmoitti tulevista tehtaiden lakkauttamisista kohteita vielä nimeämättä?

Yhtä kaikki salaisuudet ovat edelleen tärkeitä sodankäynnissä ja sotalaitoksissa. On asioita, joita yhä edelleen voi ja pitääkin salata. On kuitenkin havahduttava siihen, että varmuuden tai perinteen vuoksi ei mitään kannata pitää salassa. Turha tai hyödytön salaaminen asettaa organisaation parhaimmillaan outoon valoon tai tekee sen naurunalaiseksi. Pahimmillaan siitä voi aiheutua korvaamattomia vahinkoja samalla tavalla kuin todella tärkeiden salaisuuksien vuotamisesta.

Marko Laaksonen

marko.laaksonen@mil.fi

*Vyötti miekan vyötärölle
kupeellensa Kylkiraudan.*

*Teiss on taiston tulta peistä
kylmyyttä myös Kylkiraudan.
(Eino Leino)*

*Kadettikunta ry on itsenäi-
sen Suomen kadettikouluissa
(Kadettikoulu, Merisotakoulu,
Ilmasotakoulu) tai Maanpuolus-
tuskorkeakoulussa upseerin tut-
kinnon suorittaneiden upseerien
(kadettien) maanpuolustusaat-
teellinen veljesjärjestö.*

Sisältö

- 1 Erittäin salainen
Marko Laaksonen
- 3 Haminan kadetit
Juha-Pekka Liikola
- 4 Neljän tehtävän upseeri
Jarno Linnéll
- 10 Varför gör vi skillnad på kön
Henrika Malmström
- 14 Nainen sotilasjohtajana
Hanne Kiiskinen
- 18 Perinteet ja nykykadetit
Henrik Räisänen & Anssi Venäläinen
- 22 Räjähävää tyhjiyttä
Marko Palokangas
- 28 Tarinat ja todellisuus
Antti Sillanpää
- 32 PVSAP
Pertti Kuokkanen
- 34 Me olemme aikaan sidottuja
Asko Sivula
- 36 Kernaali von Döbelnin jäähyväispuhe
Heikki Tilander
- 39 Suurvalta romahti Pultavassa 1709
Olavi Antila
- 48 Pääsihteerin palsta ja syyskokouskutsu
- 50 Tapahtumia, kurssien kuulumisia ja muuta ajankohtaista
- 66 Constantem Decorat Honor
- 67 Kolumni
- 68 In memoriam

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n jäsenlehti
vuodesta 1935, N:o 244, 3/2009
ilmestyy neljä kertaa vuodessa
painos 6000 kappaletta

Päätoimittaja

Marko Laaksonen
Komentajakapteeni, ST
Päasesikunta, suunnitteluosasto
PL 919, 00131 Helsinki
Puh. 0299 510523, 040 568 4986
marko.laaksonen@mil.fi

Tilaukset, osoitteen- muutokset ja laskutus

Sabina Krogars
Puh. 09-490 759, Fax. 09-446 262
sabina.krogars@kadettikunta.fi
Kadettikunnan toimisto
Eino Leinon katu 12 E 64, 00250 Helsinki

Kotisivut: www.kadettikunta.fi

Artikkelitoimittaja

Arto Kotro
Puh. 050-307 9454
arto.kotro@kadettikunta.fi

Toimitusneuvosto

Janne Rautiainen (pj), Juha Tammikivi (vpj),
Tapio Skog, Olli Vuorio, Jarno Linnéll, Panu
Pokkinen, Marko Laaksonen, Arto Kotro,
Liisa Knudsen

Kuvatoimittaja

Liisa Knudsen
liisa.knudsen@kolumbus.fi
Umpiaidanpolku 4 D 20, 00840 Helsinki
Puh. 050-587 1318

Tilauhinnat

Vuosikerta 25,00 eur, Irtonro 8,00 eur

Kansikuva: Perinteiden kirja 1957

Ulkoasu

Toimitussihteeri Sabina Krogars
sabina.krogars@kadettikunta.fi

Painopaikka

Kirjapaino Uusimaa, Porvoo 2009
ISSN 0454-7357

Seuraava numero

Seuraavaan numeroon tarkoitettun
materiaalin on oltava päätoimittajalla 9.11.
mennessä, kuvamateriaali 9.11. kuvatoimitta-
jalla. Kuvat tulee toimittaa joko digitaali-
sessa muodossa tai paperikuvina, jos diginä
niin resoluutio 300 dpi ja jpeg-muodossa.
Ei internet-kuvia, kaavioita, taulukoita eikä
powerpoint-kuvia.

Ilmoitushankinta

Pertti Kuokkanen
ADspace Oy
Puh. 050-577 3177
pertti.kuokkonen@kadettikunta.fi

Haminan kadetit

Noin kolme vuotta sitten Kadettikunta teki päätöksen juhlistaa erityisellä tavalla merkkivuotta 2009. Tuleehan tänä vuonna kuluneeksi 230 vuotta suomalaisen upseerikoulutuksen alkamisesta Haapaniemessä, 200 vuotta Haminan rauhasta, 190 vuotta päätöksestä sijoittaa Suomen Keisarillinen Kadettikoulu Haminaan ja 90 vuotta itsenäisen Suomen Kadettikoulun perustamisesta Helsingin Arkadiaan. Tavoitteena oli, paitsi juhlistaa edellä mainittuja merkivuotia, myös nostaa Haminan kadettien perintö sille kuuluvaan arvoonsa. Tältä pohjalta päätettiin järjestää viikonlopun mittainen juhlatapahtuma.

Haminan kadettien merkitystä suomalaisen yhteiskunnan kehityksessä tarkasteltiin juhlaseminaarissa, joka oli koko viikonlopun loppuhuipentuma. Haminan Kadettikoulu, joksi olemme sitä tottuneet arkikielessä kutsumaan, oli maamme arvostetuimpia opinahjoja autonomian aikana. Koulun kasvateilla oli mm. oikeus ilman pääsyttutkintoa jatkaa opintojaan Aleksanterin (nykyisin Helsingin) Yliopistossa. Pääosa Haminan kadeteista valmistui upseerin ammattiin ja sijoittui Venäjän armeijaan, menestyen yleensä vähintäänkin hyvin. Osa valmistuneista sijoittui virkamieheksi tai elinkeinon elämän palvelukseen. Vapaussodassa Mannerheimin päämajan upseereista valtaosa oli Haminan kadetteja, kuten myös

huomattava osa vapaussodan komentajista ja päälliköistä. Haminan Kadettikoulun kasvattien merkitys kansallistunteen nousuun ja itsenäistymisemme varmistamiseen vapaussodan taistelukentillä on ollut vähintäänkin huomattava. On siis aihetta vaalia Haminan kadettien perintöä.

Yhteistyökumppaneiksi Kadettikunnalle tulivat mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun Kadettikoulu, Reserviupseerikoulu, Haminan kaupunki ja Haminan Vehkalahden seurakunta. Hamina juhlien pitopaikkana tuntui alusta asti lähes itsestään selvyydeltä, olihan Hamina Kadettikoulun kotikaupunki yli 80 vuoden ajan.

Kaaderiviikonloppu koostui useista tapahtumista, joissa kunnioitettiin Haminan kadetteja ja heidän perintöään. Samalla mahdollistettiin nykyisten kaaderien kokoontuminen ja yhdessäolo. Kutsua noudatettiin kiitettävästi. Lauantai-illan päivälliselle ei juuri enempää väkeä olisi mahtunut, Haminan varuskuntakerho oli täynnä. On luonnollista, että ikäjakauma painottui seniori-ikäisiin, nuorempien viettäessä kenties harvinaista vapaata viikonloppuaan perheidensä parissa raskaan palveluksen lomassa. Veljestöiminnalle on tilaa aikanaan.

Tällaisen, koko viikonlopun kestävä tapahtuman järjestäminen ei olisi ollut mahdollista ilman hyvää yhteistyötä. Haminan kaupunki ja Reserviupseerikoulu loivat erinomaiset puitteet juhlatapahtumallemme. Kiitos kaikille yhteistyökumppaneillemme!

**Puheenjohtaja
Prikaatikenraali J-P Liikola**

Neljän tehtävän upseeri

Teksti: Jarno Limnell

Puolustusvoimilla – ja upseerilla – on kolme lakisääteistä tehtävää. Päätehtävän rinnalla kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta ja muiden viranomaisten tukeminen ovat kasvattamassa painoarvoaan. Kolmen, osin erilaisen ja osin päällekkäisen, tehtävän lisäksi upseerin on menestyttävä myös neljännessä tehtävässään.

Moni turvallisuuspoliittinen kirjoitus alkaa tänä päivänä toteamuksella miten kylmän sodan päättyminen, globalisaation voimistuminen ja vuoden 2001 terrori-iskut ovat peruuttamattomasti muuttaneet turvallisuusympäristöämme. Rohkeimmat ovat jopa todenneet, ettei sodan uhkaa ainakaan Pohjois-Euroopassa enää tulevaisuudessa ole. Realistisemmissä arvioissa sodan uhkan mahdollisuuden todetaan säilyvän, joskin varsin epätodennäköisenä. Huomio onkin kiinnittynyt yhä enemmän sotaan alempiasteisiin yhteiskunnallisiin kriisi- ja häiriötilanteisiin sekä kauempana maailmalla sijaitseviin kriisipesäkkeisiin ja sieltä Suomeen heijastuviin uhkatekijöihin. Upseerin tehtäväkentässä tämä on merkinnyt ja merkitsee kansainvälisen kriisinhallinnan ja muiden viranomaisten tukemisen vahvempaa korostumista.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittisista selonteoista (1995, 1997, 2001, 2004 ja 2009) heijastuu poliittinen näkemys Suomen turvallisuusympäristön sekä upseerien tehtäväkentän kehityksestä kylmän sodan jälkeen. Uskottavaa kansallista puolustusta halutaan ylläpitää, mutta sotilaita katsotaan tarvittavan yhä enemmän muissa kuin ”perinteisissä” tehtävissä. Samalla on tiedostettu, että monissa länsimaissa asevoimia on ammattimaistettu ja asevoimien tehtäviä suunnattu yhä enemmän oman alueen puolustamisesta kansainvälisiin

kriisinhallintatehtäviin sekä yhteiskunnallisiin tukitehtäviin. Poliittisesti tänä päivänä painotetaan voimistuvasti laajan turvallisuuden mukaisia uusia uhkakuvia ja niiden torjunnan kautta tuotettavaa turvallisuutta. Turvallisuuden kansallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen sekä ajankohtaisten ja rajat ylittävien turvallisuusuhkien korostaminen ovat nousseet suomalaisen turvallisuuspolitiikan ytimeen.

Lakisääteisten tehtävien menestyksellinen täyttäminen edellyttää upseereilta laajaa ja monialaista osaamista. Hieman kärjistetysti voi todeta, että upseeri valmistautuu toimimaan kolmen erilaisen sodan kuvan mukaisessa toimintaympäristössä. Upseereilta siis vaaditaan ja odotetaan paljon. Kolmen tehtävän keskinäinen painottaminen (myös resurssien osalta) on ensisijassa poliitikkojen tehtävä, mutta upseerin on osallistuttava yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja puolustusvoimien tehtävien määrittelyyn aiempaa aktiivisemmin ja näkyvämmiin – neljäntenä tehtävänä. Upseerin neljää tehtävää on syytä tarkastella lähemmin, kriittisesti ja käytännön näkökulmasta.

Tehtävä kirkkaana mielessä?

Puolustusvoimien päätehtävänä on Suomen sotilaallinen puolustaminen ulkoista uhkaa vastaan. Näin olemme tottuneet ajattelemaan. Voisiko toisin

Jarno Limnell

edes olla? Päätehtävään yhdistyy myös suomalaisen upseeriuden identiteetti – ”Isien sankarimuisto säilyköön minulle pyhänä”, kuten kadettilupauksessa todetaan. Uskallan silti väittää, ettei päätehtävä ole enää aina kirkkaana upseerin mielessä.

Pitkän virkauran puolustusvoimissa tehnyt upseerikollega totesi minulle taannoin miten tyytyväinen hän oli, kun pitkästä ajasta kuuli Kadettikoulun johtajan sanovan suoraan, että kadettikoulutusta ohjaa ensisijaisesti puolustusvoimien päätehtävä. Liian harvoin puolustusvoimien sisällä ja upseerien keskuudessa päätehtävä tuodaankin tänä päivänä selkeästi esille – puolustusvoimien toimintaa ja olemassaoloa keskeisimmin ohjaavana tekijänä. Vaarallisinta on, että asiaa pidetään liiaksi itsestään selvytyksenä eli että niin upseerit kuin suomalainen yhteiskunta omaksuisi sen jotenkin automaattisesti. Päinvastoin tuntuu, että päätehtävän arvottaminen upseerienkin keskuudessa tuntuu usein hukkuvan kaiken muun

Kuva Puolustusvoimat.

Upseeri tarvitsee kansainvälistä kokemusta.

toiminnan taustalle – ikään kuin toisarvoiseksi tehtäväksi. Kuvaavana esimerkkinä on sa-tehtävien hoitaminen tänä päivänä. Kuinka moni upseeri voi rehellisesti sanoa valmistautuneensa sa-tehtäväänsä huolellisesti ja kuinka moni esimies on todella halunnut nähdä vaivaa mahdollistaakseen alaisilleen riittävästi ajallisia resursseja sa-suunnitelmien tekemiseen? Lähipiirissäni on

myös useita nuoria upseereita, joilla ei edes ole käskettyä sa-tehtävää!

Puolustusvoimien päätehtävä ei ole katoamassa – hämärtyvässä kyläkin. Syitä on monia. Ensinnäkin sota Suomessa tuntuu useasta kaukaiselta ajatukselta. Yhteiskunnallinen mieliala meillä ja muualla länsimaissa sodan kaukaisuudesta heijastuu varmasti myös upseerien mieliin. Samalla unoh-

detaan miten nopeasti tilanteet voivat maailmanpolitiikassa muuttua, ja että sotilaallisen voiman käyttö kuuluu edelleen valtioiden keinovalikoimaan, kuten Georgia sota viime vuonna osoitti. Suomen sotilaallisen puolustamisen tärkeys hälvenee myös veteraanipolven pienentyessä ja ajan kuluessa yhä kauemmaksi edellisestä kansallisesta kriisitilanteesta.

Toiseksi, puolustusvoimien päätehtävän ylläpitämistä vaikeuttaa Venäjistä puhumisen vaikeus, mikä on ominaista suomalaiselle turvallisuuspolitiikalle. Julkiset uhkamallimme, ymmärrettävästi ulkopoliittisista syistä, ovat hyvin epämääräisiä ja mihinkään kohdistamattomia. Se, että Venäjistä puhuttaisiin sotilaallisen uhkan mahdollisuutena, ei kuulu suomalaiseen turvallisuuspolitiikan perinteeseen. Varovaisuus menee ajoittain liian pitkälle. Tämä heijastuu esimerkiksi keskustelussa Itämeren kaasuputkesta, jonka kaikenlaisista turvallisuuspoliittisista vaikutuksista vaietaan. Päätehtävän perustelemista helpottaisi jo yksistään se, että selkeästi tuotaisiin esille olemassa olevia turvallisuuspoliittisia tosiasioita: Venäjällä on merkittäviä strategisia intressejä Suomen lähialueilla (pohjoiset merialueet, Kuola, Pietari, Itämeri) ja ydinaseita sijoitettuna Suomen lähialueelle vastaisuudessaakin. Kyse ei ole sodan lietsonnasta vaan reaali-politiikasta. Vaikenemisen kulttuuri kääntyy pitkässä juoksussa puolustusvoimia ja sen päätehtävää vastaan.

Kolmanneksi, on harhakuvitelmaa,

että tämän päivän kadetit ja nuoret upseerit ajattelisivat upseerinurasta samalla tavalla kuin nuorukaiset vuosikymmeniä sitten. Upseerikoulutus nähdään esimerkiksi hyvänä ponnahduslautana muihin yhteiskunnallisiin tai liike-elämän tehtäviin. Upseerinuraa ei myöskään ”markkinoida” enää isänmaan puolustamisella vaan korkeakoulututkinnolla ja saatavalla johtajakoulutuksella. Uskon, että aiemmin upseereilla oli selkeämmin mielessä upseerin perustehtävä – Suomen aseellinen puolustaminen. Tänä päivänä tärkeintä meille itsellemme tuntuu olevan, että tutkintomme ja opetussuunnitelmamme ovat yhteismitallisia muun yliopistomaailman ja ylipäänsä akateemisuuden kanssa. Siinä ei ole mitään väärää, mutta perustehtävän täyttämiseen kykenevien upseerien tuottaminen on kuitenkin päätehtävämme. Viime kädessä kaikki muu on toissijaista.

Kansainvälisten tehtävien painoarvo nousee

Kansainväliset tehtävät ovat nousemas-

sa luonnolliseksi osaksi upseerinuraa. Kansainvälinen turvallisuusympäristö on muuttunut, ja koetut kansainväliset uhkakuvat ohjaavat (poliittisen päätöksenteon kautta) sotilaita toimimaan kaukanakin kansallisten rajojensa ulkopuolella. Natokin on muuttunut keskeisiltä osin kriisinhallintaorganisaatioksi ja terrorismia vastaan toimitaan perinteisen euro-atlanttisen turvallisuusalueen ulkopuolella. Kyse on länsimaissa tapahtuneesta kylmän sodan jälkeisestä uhkakuvamuutoksesta, ja tässä kehityksessä Suomi on vahvasti omalla panoksellaan mukana. Samalla kansallisten arvojemme rinnalle ovat nousemassa yhä vahvemmin eurooppalaisen ja jopa maailmanlaajuisen turvallisuuden arvooperusta. Muutos tapahtuu hiljalleen uusien, entisestään kansainvälistyneempien, sukupolvien kautta.

Keskeisimmät suomalaisen upseeriuteen vaikuttavat kysymykset lähitulevaisuudessa yhdistyvät kansainvälisyyteen ja kansainvälisiin tehtäviin. Tosiasia jo on, että upseerilla on oltava kansainvälistä kokemusta edetäkseen ylimpiin virkatehtäviin

Kuva Puolustusvoimat.

Viranomaisyhteistyön arkipäivää.

Maanpuolustustyö kuuluu upseerin arkeen kadetista alkaen.

puolustusvoimissa. Uusimmassa selonteossa myös todetaan suoraan, että ”kansainvälisissä tehtävissä toimiminen tulee nähdä urakehityksen kannalta myönteisenä tekijänä.” Nykyinen puolustusministeri on puolestaan todennut, että ulkomaanpalvelus on upseereille vapaaehtoinen pakko. Voidaanko edes ajatella, että upseeri keskittyisi vain kotimaan puolustuksen tehtäviin, kun kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta on yksi puolustusvoimien lakisääteisistä tehtävistä? Kun tutkimuksen (Limnell&Moberg 2008) mukaan noin 40% nuorista upseereista kertoo haluavansa palvella koko upseerinuransa vain kotimassa, niin johtaako tämä siihen, että kansainväliset tehtävät kohdentuvat vain osalle upseerikuntaa? Olemassa olevien rekrytointiongelmien aikana kysymykset ovat mielestäni hyvin aiheellisia.

Upseerien hakeutuminen kansainvälisiin tehtäviin on Suomessa (poiketen useiden muiden länsimaiden käytännöistä) perustunut vapaaehtoisuuteen. Upseeria ei lakipykälienkään mukaan voida käskää ulkomaille. Edelläkuvattu muutoskehitys johtaa vääjää-

mättä lähitulevaisuudessa keskusteluun ulkomaanpalveluksen vapaaehtoisuuden säilyttämisen mahdollisuudesta – ja järkevyydestä. Mikäli vapaaehtoisuuden periaate poistuu, lienee sillä merkittävä vaikutus suomalaiseen upseeriuteen. Joka tapauksessa – myös kotimaassa palvellessaan – upseeri on kasvavissa määrin tekemisissä ulkomaisten sotilaiden ja kansainvälisten asioiden parissa. Ainakin sosiaalisuus ja kielitaito ovat osaamisen alueita, jotka korostuvat upseerin tehtäväkentässä tulevaisuudessa. Ulkomaanpalveluksessa upseeri saattaa myös joutua toimimaan hyvin erilaisessa kulttuuriympäristössä ja vieraiden tapojen keskellä.

Suomessa on vaikea käydä mitään turvallisuuspoliittista keskustelua, jossa ei luotaisi yhteyttä Suomen mahdolliseen Nato-jäsenyyteen. Uusia merkittäviä avauksia Nato-keskusteluun ei ole enää vuosiin syntynyt – samat teemat toistuvat suomalaisessa keskustelussa näkökulmia vaihdellen. Esimerkiksi ulkoministeriön ja Ulkopoliittisen instituutin Nato-selvityksissä on jäsenyyden eri puolia käsitelty laajasti. Missään ei kuitenkaan ole syntynyt selvitystä

siitä, miten mahdollinen Nato-jäsenyys vaikuttaisi suomalaiseen upseeriuteen ja upseerin tehtäväkenttään. Onhan jo lähtökohtaisesti merkittävää se, mikäli jäsenyys tarkoittaa esimerkiksi 200-300 upseerin sijoittamista pysyvästi Nato-esikuntiin. Tai mitä jäsenmaiden keskinäisten turvatakuiden käytännön toteuttaminen tai Suomeen jäsenyyden myötä kohdistuva voimakkaampi solidaarisuuden paine osallistua kriisinhallintatehtäviin todella upseereille tarkoittaisivat? Tällaista selvitystä ainakin itse odotan ja se toisi syvyyttä myös suomalaiseen Nato-keskusteluun.

Resurssien hyötykäyttöä muiden viranomaisten tukena

Yksi turvallisuuden ja uhkakuvien laajentamisen seuraus on ollut, että sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välinen raja on hämärtynyt. Rajan asettaminen onkin tänä päivänä keinotekoisia. Samanaikaisesti sisäiseen turvallisuuteen yhdistetyt uhkakuvat ovat Suomessa saaneet kasvavissa määrin poliittista huomiota osakseen. Onhan esimerkiksi

terrorismin torjunta Suomessa ensisijassa poliisin tehtävä.

Puolustusvoimat valmistautuu yhtenä tehtävänä tukemaan henkilöstöllään ja materiaalillaan muita viranomaisia. Konkreettisimmin tämä näkyy virka-apuna, jota puolustusvoimat antaa vuosittain 400-500 kertaa, siis keskimäärin enemmän kuin kerran vuorokaudessa. Tehtävät vaihtelevat asiantuntijatehtävistä useita satoja sotilaita käsittäviin erikoistilanteisiin. Virka-apu kuuluu myös maakuntajoukkojen tehtäväkenttään. On oletettavaa, että turvallisuuden ja ennenkaikkea hallintakeinojen verkostoituessa yhä enemmän kasvaa myös tarve laajentaa ja syventää turvallisuusviranomaisten välistä yhteistyötä. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa kuvataankin hyvin viranomaisyhteistyön tärkeyttä vastattaessa tämän päivän yhteiskunnallisiin uhkamalleihin. Vakavimmat suomalaisen yhteiskuntaan konkreettisesti kohdistuvat uhkakuvat liittyvätkin muun muassa sähköisen infrastruktuurin häiriöihin, suuronnettomuuksiin, ympäristökatastrofeihin tai pandemioihin. Näihin uhkisiin vastaamisessa on yhteiskunnallisestikin järkevää käyttää hyväkseen myös puolustusvoimien voimavaroja.

Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa tulee upseerin palveluksessa lisääntymään. Tällöin ei liikutella taktisia joukkoja tai ammuta rynnäkkökiväärillä vaan toimitaan yleensä normaalin toimivaltuuksin ja usein muiden viranomaisten alaisuudessa. On tärkeää, että upseeri kykenee toimimaan ”rauhanajan yhteiskunnassa” ja osaltaan antamaan ammattitaitoaan muiden viranomaisten käyttöön. Upseeri tuottaa kansalaisille myös muunlaista kuin ainoastaan sotilaallista turvallisuutta.

Neljäs tehtävä

Lain määrittelemien tehtävien lisäksi upseeriuteen on kuuluttava myös neljäs tehtävä – yhteiskunnallinen vaikuttaminen. En tarkoita tällä upseeriuden politisoimista vaan tietoisuutta siitä, että upseerin tulee olla aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja turvallisuus- ja etenkin puolustuspolitiikkaa koskevissa kysymyksissä. Puolustus-

voimia ja upseeriutta sekä ylipäänsä maanpuolustusta koskevia asioita käsitellään ja arvotetaan jatkuvasti yhteiskunnassamme ja tässä ”sopassa” on upseereilla oltava aktiivinen rooli. Yksinkertaisimmillaan tämä tarkoittaa sitä, että jokainen upseeri kykenee keskusteluun yleisen asevelvollisuuden tarpeellisuudesta ja maanpuolustuksen perusasioista.

Suoraan sanoen upseereiden on ymmärrettävä asemansa yhteiskunnallisena vaikuttajana – sekä yleisen mielipiteen muokkaajana että poliittiseen päätöksentekoon taustavoimana osallistuvana. Upseerien yhteiskunnallisella aktiivisuudella on oleellinen vaikutus niin maanpuolustustahdon säilymiseen kuin puolustusvoimien toiminnan oikeutuksen ylläpitämiseen ja riittävien resurssien hankkimiseen. Vaikka poliittinen toiminta on usealle upseerille ”jotain mikä ei kuulu upseerin tehtäväkenttään”, niin viimeistään korkeammassa virkatehtävissä upseerius on mitä suurimmassa määrin juuri poliittiseen päätöksentekoon vaikuttamista. Tällöin sekä yhteiskunnan että poliittisen toiminnan ymmärtäminen on sekä upseerin itsensä että koko puolustusvoimien etu. Samalla on huomiotava, että laajan turvallisuuden aikana puolustusvoimat joutuu yhä tiukemmin perustelemaan toimintaansa ja kamppailemaan määrärahoistaan muiden turvallisuusviranomaisten kanssa.

Nuoremmille upseereille neljäs tehtävä tarkoittaa aktiivisuutta pitää esimerkiksi turvallisuuspoliittisia esitelmiä tai itsenäisyyspäiväpuheita. Myös verkostoituminen sotilasyhteisön ulkopuolelle on kannatettavaa. Nuorempienkin upseerien tulee näkyä ja kuulua yhteiskunnassa. Upseerin tulee kehittää osaamistaan palvelusuransa alkuvaiheista lähtien ”sotilasasioita” laajemmaksi.

Upseerinuran hienous

Kehitys on kulkemassa Suomessa yhä enemmän – nykyisessä turvallisuustilanteessa – suuntaan, jossa kansainvälisten tehtävien ja muiden viranomaisten tukemisen merkitys korostuvat entisestään niin puolustusvoimien kuin upseerien tehtäväkentässä. Samanaikaisesti päätehtävään valmistautumisesta on pidettävä hyvää huolta

ja ymmärrettävä upseerin rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana. Kaiken tämän lisäksi upseereilta odotetaan vahvaa arvoperustaa ja kaikin puolin esimerkillistä käyttäytymistä. Upseerin tehtäväkenttä on siis laaja ja vaatimustaso korkea. Tämä todella korostaa upseereilta elinikäisen oppimisenhalun omaksumista.

Toisaalta emme voi tuodittautua vahvaan kutsumuksellisuuden perustaan tämän päivän upseeriudessa. Jossain määrin kyseenalaistan sen, että Kadettikouluun hakeutuva nuori olisi enää hyvin vahvasti astumassa upseerinuralle kutsumuksen pohjalta – monet muut syyt painavat vaakakupissa usein enemmän. Uskallan myös väittää, että tänä päivänä upseerit vertaavat ja arvottavat upseerinuraansa aiempaa enemmän muihin palvelusuravaihtoehtoihin. Taloudelliset seikat ja nopeamman urakierron mahdollisuus eivät tässä arvottamisessa ole toissijaisia tekijöitä – päinvastoin. On lisäksi väärin ajatella, ettei upseeri voisi olla sydämeltään isänmaan palvelija, vaikka työnantaja löytyisi puolustusvoimien ulkopuolelta. Puolustusvoimat joutuukin kamppailemaan yhä tiukemmin pätevän henkilöstön rekrytoinnissa sekä toisaalta myös henkilöstön pysyvyydestä.

Laaja ja monipuolinen tehtäväkenttä tarjoaa toisaalta upseerille mahdollisuuden palvella hyvinkin erilaisissa tehtävissä ja palvelusympäristöissä – saman ”upseeriura-nimikkeen” alla. Upseeri voi löytää itsensä esimerkiksi kouluttamasta asevelvollisia, Afganistanin aroilta, valmistelemasta sotatieteellistä väitöskirjaa tai sopimasta viranomaisyhteistyöstä vedenjakelun häiriötilanteessa. Tehtäväkentän monipuolisuutta pidän upseerinuran ehdottomana hienoutena.

Kapteeni Jarno Linnéll palvelee Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksella opettajana. Hän väittelee sotatieteiden tohtorin tutkintoa varten 29.10.2009 klo 12.00 Maanpuolustuskorkeakoulun Kruununhaan maneesissa aiheesta Suomen uhkakuvapolitiikka 2000-luvun alussa. □

Varför gör vi skillnad på kön inom Försvarsmakten

Text: Henrika Malmström

Försvarsmakten var den sista statliga institutionen som öppnades för kvinnorna år 1995. Då de första kvinnliga poliserna började utbildas på 1970-talet och kyrkan tillät kvinnopräster på 1980-talet var försvarsmakten den sista instansen dit kvinnorna inte hade tillträde förrän på 1990-talet. I dag symboliserar militäruniformen inte bara män. Kvinnor har haft rätt att utföra frivillig militärtjänstgöring i över tio år och i dag består cirka en procent av den militära personalen av kvinnor.

Henrika Malmström

Mitt syfte med denna artikel är att redogöra för hur kvinnan blivit en del av den finska försvarsmakten och vad det har inneburit för organisationen. Som stöd för artikeln använder jag mig av teorin om genus och hur det påverkar vårt beteende, attityder, yrkesval och så vidare. I vår kultur anses det finnas två sorters människor som vi kallar män och kvinnor och vi tillskriver dem olika egenskaper som sedan överförs metaforiskt på andra ting såsom yrken. I varje samhälle finns det en genusordning som består av alla de idéer om kvinnligt och manligt och de föreställningar de för med sig. Enligt hängivna feminister byggs männens överordning upp och försvaras i vårt samhälle. Detta satte igång en politisk debatt där jämställdhet började krävas i samhället och i arbetslivet redan i medlet av 1900-talet. Könet ansågs inte längre vara ett skäl till diskriminering och jämställdhet blev ett politiskt mål med en internationell förankring.

Kvinnans väg till försvarsmakten

Försvarsmakten kom att bli manlighetens sista utpost i Finland. Trots

att kvinnorna alltid varit en väsentlig del av försvarsorganisationen tilläts kvinnor utföra vapentjänst först år 1995. Under inbördes-, vinter- och fortsättningskrigen spelade kvinnornas insatser i stödjeuppgifter en viktig roll. Lotta Svärd-rörelsen kom att bli den största frivilliga militära organisation med över 200 000 kvinnor som medlemmar under slutet av krigstiden. Fältmarskalk C. G. Mannerheim ansåg redan under inbördeskrigets dagar att vapen inte passar för kvinnor och därmed uteslöts kvinnorna från de stridande trupperna även om några lotter utbildades till att använda vapen under fortsättningskriget.

Denna linjedragning kom att bestå länge inom försvarsmakten. På regeringsnivå togs kvinnornas insats under en eventuell kristid upp flertal gånger och man diskuterade huruvida man skulle reservera kvinnor till krisuppgifter och utbilda dem på förhand. Att utbilda kvinnor till beväpnade uppgifter låg aldrig på agendan. Under 1970-talet utbildades de första kvinnliga poliserna till fälttjänst.

Den andra vågens feminism rörde väg för kvinnornas rättigheter, även i de nordiska länderna. Danmark hade tillåtit kvinnor i sin militära styrka redan

från och med år 1962 och Norge från och med år 1971. Sverige tillät kvinnor i vissa uppgifter inom luftvapnet och artilleriet år 1980. Finland dröjde med att tillåta kvinnor i militärtjänst, möjligtvis på grund av landets historia och geopolitiska läge.

Under 1980-talet ansåg kyrkan att kvinnor inte skälaktigt kunde undanhållas prästerskapsuppgifter inom församlingarna och kvinnopräster tilläts från och med år 1986 i Finland. Kvinnorna hade nu belägrat en stor andel mark inom det finska samhället och viktiga poster besattes av kvinnor. Detta skapade tryck på regeringen och riksdagen att se över systemet som ännu undanhöll kvinnor från militära tjänster i försvarsorganisationen. Trots att det hela tiden arbetat en stor del kvinnor inom försvarsmakten på civila poster hade dessa tillägnats lite uppmärksamhet. I början av 1990-talet

utredde försvarsministeriet för första gången hurdan kvinnornas ställning är inom försvarsorganisationen. I och med att Elisabeth Rehn tillträder som försvarsminister år 1990 tillåts kvinnor inom ett år utföra fredsbevarartjänst, dock utan vapen och gradbeteckning. Detta blir början på kvinnornas frivilliga militärtjänstgöring.

Som nästa steg tillsätter Rehn en kommission för att utreda möjligheten att arrangera frivillig vapentjänst för kvinnor. Kommissionen bereder ett lagförslag som godkänns i riksdagen. År 1995 träder de första kvinnorna i tjänst.

Det handlade inte så mycket om att bredda en reserv eller att utöka rekryteringsbasen till försvarsmakten även om trenden var minskade åldersklasser, utan om jämställdhet mellan könen. Det ansågs inte längre skäligt att helt utesluta kvinnor från en yrkeskategori även om debatten om följderna vid ett eventuellt skarpt läge uteslöts nästan helt ur diskussionen.

Försvarsmaktens nya image

Det rådde en stor mediebevakning av de första kvinnorna som tjänstgjorde. De överväldigades av en stor uppmärksamhet som riktades från samhällets olika håll. Samtidigt fick de fungera som exempel på hur integreringen av kvinnor i försvarsmakten hade lyckats. Detta var något som korrelerade starkt med försvarsmaktens image och man lät visa att de första kvinnorna anpassat sig bra till militärorganisationen. Några större problem uppkom inte officiellt. Samma resultat visar några forskningar som gjordes i slutet av 1990-talet om de kvinnliga beväringarnas tjänstgöring.

Det liknade mest en framgångssaga då det rapporterades om kvinnornas höga andel i ledarskapsutbildningen och den allmänt höga motivationen bland kvinnliga beväringar. Två gånger har en kvinna varit kursprimus på reservofficersskolan och flygvapnet har redan kvinnliga stridspiloter. År 2000 utexaminerades den första kvinnliga officeraren från försvarshögskolan och i dag utgörs den militära stampersonalen av cirka en procent kvinnor. Årligen ansöker cirka 400-500 kvinnor om att få utföra frivillig militärtjänstgöring och under de dryga tio åren har

över 3000 kvinnor hemförlovats.

Enligt media och enligt en enskild forskningsrapport från år 1998 har alltså kvinnan anpassat sig bra till den militära organisationen.

Försvarsmakten försäkrar sig om att vara könsneutral genom att besätta uppgifter utifrån färdigheter, inte utgående från könet. Förändringen i jämställdhetslagen från år 1995 kräver att försvarsorganisationen uppgör en jämställdhetsplan på varje resultatenhetsnivå. Numera föreskrivs det även i soldatens handbok om vad jämställdhet mellan könen är så att beväringen är medveten om mångfalden inom försvarsmakten.

Lite forskning har gjorts vad beträffar kvinnornas vidare anpassning till försvarsorganisationen och hur försvarsmakten eventuellt anpassat sig till kvinnorna. En jämställdhetsrapport står att finna från år 2007 där kvinnliga officerare uppmärksammats som en skild grupp i resultatet. Ur rapporten framgår det hur kvinnor, både civilt och militärt anställda ställer sig kritiskare till jämställdhetens förverkligande än män på arbetsplatsen. Resultatet följer långt samma linje som liknande forskningsresultat från polisväsendet.

Frågor som hur kvinnorna klarat sig

i den militära karriären jämfört med män i samma position saknar ännu svar.

Hur har kvinnorna förändrat försvarsmakten som organisation?

Så länge andelen kvinnor är låg på de militära förbanden fungerar kvinnorna som undantagsfall och blir ofta kategoriserade och stereotypifierade utgående från sitt kön. Rosabeth Moss Kanter teori om undantagsgenuset används ofta för att beskriva hur kvinnor och män tacklar situationer där det ena könet är kraftigt underrepresenterat. Utgångspunkten är att ditt kön skulle innehålla mycket viktig information om dig och att könet kan användas som en sorteringsprincip. Detta är även utgångsläget i genussystemet där genuset ses som en koppling av egenskaper och systemet utgörs av mannen som en norm och dess bestående i att könen hålls isär från varandra.

I och med att uniformen inte längre bara representerar män skrevs genussystemet om år 1995 i försvarsmakten. Försvarsmakten kan sägas ha varit kraftigt genusspräglad i och med att den långt bak i historien varit en organisation endast för män och att det

Kuva Puolustusvoimat.

ännu råder en kraftig genusindelning inom försvarsmakten. Isärhållningen av könen inom försvarsmakten var inte längre möjlig från och med lagen om kvinnors frivilliga militärtjänstgöring. Dock hålls könen ännu isär genom organisationskulturens maskulina hegemoni. Vi har ännu olika genuskonstruktioner för män och kvinnor i och med att den allmänna värnplikten endast gäller män och en manlig norm och standard är starkt förankrad i organisationen.

Den symboliska genusordningen överensstämmer inte alltid med det egentliga genussystemet.

Försvarsmakten är formellt könsblind genom att inte göra åtskillnad på kvinnliga och manliga soldater utan eftersträvar likhet. Detta åskådliggörs i integreringen av kvinnor med män i utbildningen och genom att göra alla uppgifter möjliga för kvinnor. Formellt bejakar försvarsorganisationen genussystemet genom att tillåta kvinnorna långt hår och egna faciliteter. Informellt lever idén vidare med en åtskillnad av det maskulina och feminina. Enligt en svensk undersökning måste kvinnan, paradoxalt nog, vara tillräckligt femi-

nin för att passa in i den militära organisationen. Samtidigt som kvinnorna skall vara lika och behandlas likadant som männen anses de ändå avvika från den manliga normen. Och de vill hållas avvika från den traditionella maskulina standarden. Genussystemet kan sägas förverkliga och uppehålla sig självt inom försvarsmakten som organisation.

Varför behövs det kvinnor i försvarsmakten i dag när det inte behövts det tidigare?

För att redogöra för hur genusfrågan möjligtvis kommer att utvecklas i framtiden har den organisationsförändring försvarsmakten eventuellt står inför beaktats. Ställningskrig byts ut mot ett stjärnornas krig i framtiden och stidshjälten Rambo tappar högst sannolikt sitt värde. Enligt framtidsforskning kommer stridsfältet att vara mer komplext än tidigare och militärens uppgifter kommer att bli mer mångfacetterade. Den postmoderna militära organisationen kommer möjligtvis inte att ha en

lika stark koppling till nationalstaten längre.

Detta innebär att den manliga styrkan eventuellt tappar sitt värde då militära uppgifter kan skötas lika smidigt av en kvinna.

Kvinnorna kan inte sägas ha förändrat organisationen som sådan eftersom det ännu råder en maskulin norm inom försvarsmakten. Detta kan bero på att förändringsprocesser som ifrågasätter maktstrukturer möter ofta motstånd. En förändring förutsätter kunskap om genusordningen och en vilja till förändring, speciellt inom organisationen.

Enligt den svenska modellen ses kvinnor i militären som direkt relaterad till organisationens effektivitet och kompetens. Kan flera kvinnor inom finska försvarsmakten bättre kunna möta kraven på en förhöjd kompetens? I dag kan kvinnorna anses ha givit försvarsmakten pr-värde. De kan även möjligtvis anses fungera som ett slags incitament för män att utföra militärtjänstgöring ifall en kvinna även kan klara det.

Debatten som pågår under skrivande stund gäller den snedvridning i

Kuva Puolustusvoimat.

jämställdheten vad beträffar värnpliktslagens beaktande av endast män under fredstid. Ett allmänt uppbåd för både män och kvinnor har varit på tapeten, något som kan ses som ett steg mot ett mer jämställt förfarande. Militärtjänstgöringen skulle ännu dock vara frivillig för kvinnor. En frivillig militärtjänstgöring har även diskuterats för män men den starkt rotade allmänna värnplikten i vårt samhälle liksom senaste århundrades upplevelser har haft inverkan på diskussionens utveckling.

Jämställdheten har ansetts uppnås bäst i organisationer med lika många män som kvinnor. Det kan i dag ses som en utopi med en försvarsorganisation med en jämn könsfördelning och kan enligt en del inte anses vara eftersträvansvärt.

För att försvarsmakten skall bättre kunna använda sig av kvinnliga militärer anser jag det viktigt att kvinnorna betraktas som en tillgång och inte som ett problem samt att dessa kvinnor värderas utgående från sin kompetens och inte utgående från sitt kön. Rekryteringen har fått lite uppmärksamhet inom den militära forskningen.

En frågeställning är ifall informationen till kvinnor om att utföra frivillig militärtjänstgöring är mera avskräckande än uppmuntrande?

Premierlöjtnant Henrika Malmström tjänstgör vid Nylands Brigad. Hon är också pol. mag. från Åbo Akademi.

Källa: Genusfrågans utveckling i Försvarsmakten, Pro Gradu-avhandling, Försvarshögskolan 2009. □

Nainen sotilasjohtajana

- syrjitty sukupuoliko?

Teksti: Hanne Kiiskinen

Mikä ero on naisilla ja miehillä sotilasjohtajina? Entä ennakkoluulot? Toteutuuko tasa-arvo? Artikkelissa tarkastellaan näitä ja useita muita puolustusvoimissa sotilastehtävissä toimiviin naisjohtajiin ja heidän asemaansa liittyviä kysymyksiä tutkimuksen ja kokemuksen valossa.

Ympäristön muodostama sukupuoli

Ympäristö muodostaa erot sukupuolien välillä ja kasvattaa naiset ja miehet erilaisiksi. Ympäristön ja muiden ulkoisten tekijöiden vaikutuksesta molemmat sukupuolet omaksuvat osin tiedostamattaan sukupuoleensa sopivia luonteenpiirteitä ja persoonallisia ominaisuuksia: naisilla vahvistuu muista huolehtiminen ja arkuus, kun taas miehillä rohkeus ja luonteen kovuus. Nämä eri sukupuolille ominaisina pidetyt piirteet vaikuttavat myös sukupuolten johtajaominaisuuksiin.

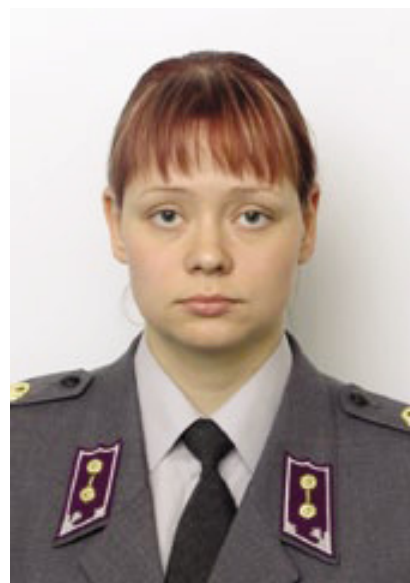
Yhteiskunnassa vallitsee yhä pinttyneitä käsityksiä naisten ja miesten eroavuuksista ja sukupuolille sopivista tehtävistä. Nämä käsitykset heijastuvat myös ihmisten toimintaan sotilasorganisaatioissa. Naissotilasjohtajien oletetaan sotilasyhteisössään vastaavan ihmisten käsitykseen stereotyypisistä naisista.

Naisia johtajina pidetään helpommin lähestyttävänä, ihmisläheisempinä ja empaattisempina kuin miehiä. Miehiä taas pidetään parempina tekemään nopeita päätöksiä ja miehistä ajatellaan, että he hallitsevat isojen joukkojen ja kokonaisuuksien johtamisen paremmin. On tosin kyseenalaista, mistä nämä eri sukupuolilla ilmenevät erilaiset johtajaominaisuudet lopulta juontuvat. Johtuuko naisten helpom-

pi lähestyttävyyttä ja empaattisuutta tai miesten parempi kyvykkyys kokonaisuuksien johtamisesta siitä, että naiset ovat oikeasti ihmisläheisempiä ja että miehet hallitsevat oikeasti kokonaisuuksien johtamisen paremmin, vai siitä, että ihmisillä on sukupuolista sellainen käsitys. Kun ihmisillä on selkeä kuva siitä, miten naiset ja miehet eroavat toisistaan, he myös käyttäytyvät sen mukaisesti kyseenalaistamatta sitä, pitävätkö stereotyyppit paikkaansa kaikkien kohdalla. Ei siis voida tietää, perustuvatko yleiset käsitykset naisten ja miesten erilaisuudesta johtajina vain oletuksiin. Suuri osa ihmisistä katsoo ihmisiä ”sukupuoliliasien” läpi, jolloin mieheen tai naiseen yhdistyy välittömästi sukupuolisidonnaisia käyttäytymissääntöjä ja luonteen ominaisuuksia. Harva osaa nähdä ihmisen persoonan sukupuolesta erillään.

Ainokais-ilmiö

Naisia on palvellut puolustusvoimien viroissa vasta verrattain vähän aikaa, ja yhä naisia on puolustusvoimissa huomattavasti miehiä vähemmän. On siis aivan luonnollista, että naisiin kohdistuu huomiota eri tavalla kuin miehiin, eikä se johdu nimenomaan sukupuolesta vaan ns. ainokaisuudesta. Kysymys ei siis ole niinkään sukupuolten välisestä tasa-arvon toteutumattomuudesta vaan siitä, että fyysisesti erinäköiset,

Hanne Kiiskinen

useasti kirkkaampiääniset naiset erottuvat helposti tasaisesta miesten massasta. On aivan luonnollista, että heihin kiinnittyy ulkopuolisten mielenkiinto ja huomio helpommin.

Myös sillä on suuri merkitys, onko yksikössä (yksiköllä tässä yhteydessä tarkoitetaan varusmiehistä ja palikatusta henkilökunnasta koostuvaa maavoimien komppaniaa, ilmavoimien lentuetta tai merivoimien viirikköä) tai työyhteisössä ollut naisia jo aiemmin. Kun naissotilaisiin on totuttu, heihin ei enää kiinnitetä erityisesti huomiota ja heitä pidetään yksilöinä, niin kuin miehiäkin, eikä koko sukupuolensa edustajina. Yksiköissä, joissa naiset eivät enää ole ainokaisasemassa, voidaan uusia naissotilaita pitää pätevinä, vaikka samassa yksikössä olisikin aiemmin ollut ammattitaidottomia tai kyvyttömiä naisjohtajia. Naisten ainokaisasemasta johtuen yhtä naista

pidetään helposti kaikkien armeijassa työskentelevien naisten stereotyyppisenä mallina.

Naisiin kohdistuvia ennakkokäsityksiä ollaan yleisesti valmiita muuttamaan, kun nainen todistaa olevansa tehtävässään ammattitaitoinen. Eli naisten on mahdollista saavuttaa samanlainen kunnioitus sotilasjohtajana/kouluttajana kuin miestenkin. Naiset hakeutuvat tehtäviin samojen pääsykokeiden ja vaatimusten mukaisesti kuin miehetkin. Kun naiset itse ovat riittävän itsetietoisia ja itsevarmoja eivätkä anna ennakkoluulojen vaikuttaa toimintaansa, ei ennakkoluuloista ole varsinaista haittaa heidän työhönsä armeijassa.

Lopulta sukupuoli harvoin vaikuttaa siihen miten naispuoliseen sotilasjohtajaan suhtaudutaan alun ennakkoluulojen hälvennyttyä. Työyhteisössä muodostuvat suhteet riippuvat henkilöiden omasta persoonasta eikä sukupuolella ole lopulta mitään tekemistä työyhteisön suhteiden ja arvostuksen muodostumisessa. Epävirallisten sosiaalisten kulttuurien muodostuminen ei perustu sukupuoleen

vaan muodostumiseen vaikuttavat ihmisten sosiaaliset taidot ja persoona.

Naisiin kohdistuva tarkempi huomio ei ole välttämättä ainoastaan negatiivinen asia. Onko sillä merkitystä, vaikka ensimmäisten kuukausien aikana uudessa työympäristössä onkin vähän suurennuslasin alla, sillä samalla saa hyvän tilaisuuden osoittaa osaamisensa. Suhteellisen pienessä perusyksikön henkilöstössä väistämättä ennemmin tai myöhemmin huomataan, jos joku (sukupuolesta riippumatta) ei kykenekään hoitamaan tehtävänsä. Naisten kyseenalainen erityisasema ei ole ainoastaan haitaksi, jos siihen osaa suhtautua oikein.

Naisiin kohdistuvat ennakkoluulot, vähättely ja negatiivinen asenne ovat tapauskohtaisia ja suurimmassa osassa puolustusvoimien perusyksiköissä niitä ei esiinny lainkaan. Suurella osalla perusyksiköistä pidetään täysin normaalina, että työyhteisössä on sekä naisia että miehiä. Ristiriidat tasa-arvossa ovat puolustusvoimissa vain heijastumaa muusta yhteiskunnasta ja täydelliseen tasa-arvon toteutumiseen puolustusvoimissa ei varmasti päästä

ennen kuin muussakin yhteiskunnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Jotta yleinen käsitys naisista armeijassa voisi muuttua, se vaatisi myös sukupuoliroolikäsitysten muuttumista yleisesti. Kun yhteiskunnassa yhä jaotellaan työ- ja kotitehtävät, käyttäytymissäännöt ja -roolit sukupuolen mukaan, totta kai se heijastuu myös armeijaan. Yleisesti armeijaa pidetään sukupuolisen eriarvostamisen edelläkävijänä, vaikka tosiasiaassa asia on päinvastoin, armeijassa jokaisella on mahdollisuus saada itselleen ansaitsemansa arvostus ilman sukupuolen vaikutuksia.

Armeijan organisaatio luo hyvät edellytykset tasa-arvon toteutumiseksi

Puolustusvoimien nykyiseksi johtamisorganisaatioksi on muodostunut linja-esikuntaorganisaatio. Organisaatiossa vallitsee tarkoin määritelty työnjako; valta- ja vastuusuhteet ovat hyvin selkeät ja ne perustuvat sotilasarvojärjestelmään. Tämänkaltaisen organisaatiomalli tukee tasa-arvon toteutumista puolustusvoimissa, sillä

Kuva Puolustusvoimat.

se ei edes anna mahdollisuutta jaotella ihmisiä eriarvoisiksi sukupuolen tai jonkun muun ominaisuuden mukaan.

Yhteiskunnassa vallitsee median aikaansaama käsitys armeijassa vallitsevasta sukupuolten tasa-arvottomuudesta ja naisten aseman heikkoudesta ja vähättelystä armeijan viroissa. Käsitys on kuitenkin suurelta osin täysin väärä, sillä tosiasiallisesti armeija on monissa naisten ja miesten välisissä tasavertaisuuksissa muuta yhteiskuntaa edellä. Vaikka naisiin suhtaudutaankin armeijassa aluksi varauksellisesti, naisille annettavia tehtäviä ei rajoiteta sukupuolen takia ja naisia kohdellaan samanarvoisina miesten kanssa.

Armeija rikkoo ja kyseenalaistaa niitä käsityksiä, joita yhteiskunta ja kulttuuri ovat luoneet. Tästä on esimerkkinä muun muassa se, että armeijassa on täysin normaalia, että nainen käsittelee isoja ajoneuvoja, työkoneita ja aseita. Toisin kuin ”siviilimaailmassa”, jossa on aivan tavallista oudoksua naisia, jotka tekevät miehisinä pidettyjä töitä. Siviiliyhteiskunnan sosiaalinen kulttuuriympäristö kannustaa naisia

ja miehiä jatkuvasti esittämään sukupuoltaan sellaisena, kuin se on heille opetettu. Kestää aikansa, ennen kun yhteiskunta on valmis hyväksymään sukupuolien erottamattomuuden ja samanlaisuuden tai sen, että ihmisten erot johtuvat lukemattomista eri tekijöistä (ikä, kokemus, etnisuus, kasvatus, koulutus jne.), eikä eroja voida rajoittaa sukupuoleen.

Naiset ja miehet voivat olla täysin yhtä hyviä tai huonoja johtajina eikä kummallakaan sukupuolella, niiden oletetuista eroista huolimatta, ole sukupuolesta johtuvia rajoitteita, jotka estäisivät hyväksi sotilasjohtajaksi kasvamisen ja kehittymisen. Jotkut ihmiset ovat luonteeltaan ja ominaisuuksiltaan paremmin soveltuvia johtajiksi ja erityisesti sotilasjohtajiksi, mutta sitä kenenellä on riittävästi kapasiteettia tulla hyväksi johtajaksi, ei määritä sukupuoli vaan persoonakohtaiset ja luontaiset ominaisuudet ja jokainen voi kehittyä johtajana oman persoonansa rajoissa.

Yleisesti puolustusvoimien ulkopuolella ajatellaan, että nimenomaan sukupuoli on se peruste, jolla sotilaat

erotellaan toisistaan armeijassa. Todellisuudessa sukupuoli ei kuitenkaan ole merkittävin erottava peruste, jonka mukaan sotilaat/sotilasjohtajat jaotellaan erilaisiin ryhmiin. Tavallisempaa on käyttää jaottelun perusteena ihmisen persoonaan ja käyttäytymiseen liittyviä asioita kuten työmotivaatiota, ammatitaitoa tai ahkeruutta.

Suurin osa puolustusvoimissa työskentelevistä naisista ja miehistä pitää armeijan sotilashenkilökunnan monipuolistumista hyvänä asiana. Yleisesti kehittymisen kannalta on tärkeää tuoda armeijan organisaatiokehityksessä esiin erilaisia johtamistapoja. Sillä ei ole varsinaista merkitystä, kuka sen ensimmäisenä tekee. Johtajuus syntyy persoonan, ei sukupuolen kautta. Vaikka naiset ja miehet olisivatkin sukupuolesta johtuen joiltain ominaisuuksiltaan erilaisia, johtuu se sitten geneeistä tai kulttuurista, sukupuoli ei millään tavalla määrittele, kenestä voi tulla hyvä johtaja. Erilaisilla johtamistyylyillä voidaan saavuttaa yhtä hyviä tuloksia.

Kuva Puolustusvoimat.

Kyseenalainen yhdenvertaisuus

Yhteiskunnassa (suurelta osin median aikaansaamana) vallitsee yhä käsitys, että miessukupuoliset sotilaat pitäisivät naisia armeijassa jonkinlaisena uhkana, ja sen takia eivät hyväksyisi naisia armeijan virkoihin, mutta tuskin asia on näin mustavalkoinen. Naiset toki voivat hakea armeijan virkoja, jotka aiemmin ovat olleet ainoastaan miesten haettavissa, mutta eivät naiset uhkaa miesten asemaa, eikä naisten tuleminen alalle vie miehiltä heidän ansaitsemiaan paikkoja. Terve kilpailu samoista paikoista samoilla kriteereillä ainoastaan takaa sen, että oikeat henkilöt valikoituvat heille sopivimpiin tehtäviin. Tämä edellä mainittu naisten muodostama uhka on ennemminkin naisten itsensä omalla käytöksellään aiheuttamaa. Eivät miehet itse koe naisia ammatillisena uhkana.

Osa naisista odottaa sukupuolen vuoksi armeijassakin erikoiskohtelua ja suhtautumista ja asettaa itsensä erityiseen asemaan. Osa miehistä pitääkin naisia jossain määrin ”uhkana” johtuen naisten asenteesta miehiä kohtaan.

Miehet ovat varautuneita ollessaan naisten kanssa tekemisissä, koska nyt, kun tasa-arvo asiat on otettu jo liiallisestikin suurennuslasin alle, on olemassa mahdollisuus, että joku nainen käsittää jonkun huolettoman vitsin väärin ja käyttää naisasemaansa hyväksi syyttämällä miestä asiattomasta kohtelusta. Jos kerran tasa-arvoa peräänkuulutetaan nimenomaan siitä lähtökohdasta, että naiset ovat sorrettuja, niin eihän tasa-arvo silloin toteudu kuin toiseen suuntaan. (Vrt. jos nainen syyttää miestä epäasiallisesta kohtelusta, suhtaudutaan asiaan heti äärimmäisellä syytelyllä ja vakavuudella, mutta mies, joka uskaltaisi syyttää naista epäasiallisesta kohtelusta kohtaisi luultavasti vain huvittuneita katseita). Nykyään tasa-arvoasioita nostetaan liikaa pinnalle, jopa niin paljon, että ne kääntyvät itseään vastaan.

Suurimmaksi osaksi naispuolisena sotilasjohtajana työskentely armeijassa on juuri niin vaikeaa, kuin naisso-tilasjohtajat siitä itse tekevät. Naiset voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa positiivisesti miesten käytökseen ja omalla käytöksellään myös poistaa yhteiskunnan muodostamia ennak-

koluloja. Kun naiset eivät itse koe olevansa erityisasemassa armeijassa sukupuolesta johtuen, ei kukaan muukaan aseta heitä erityiseen asemaan. Usein naiset nähdään johtajina sellaisina, kuin he itse näkevät itsensä. Eli jos naiset itse arvostavat itseään johtajana eivätkä nosta itseään eriarvoiseen asemaan verrattuna miehiin, heitä myös kohdellaan samalla tavalla kuin miehiä. Vaikka alun ennakkoluulot vaikuttaisivat miessotilaiden asenteisiin, eivät he enää jonkun ajan kuluttua jaksa nähdä vaivaa naisten aliarvioimiseksi, jos eivät saa siihen minkäänlaista syytä.

Yliluutnantti Hanne Kiiskinen on tehnyt Pro Gradu –tutkielman naisso-tilasjohtajiin kohdistuvista käsityksistä ja kokemuksista. Kiiskinen palvelee nykyisin Kainuun Prikaatin Pohjan Pioneeripataljoonan 1.TSTPIONK:ssa kouluttajana. □

Perinteet ja nykykadetit

Teksti: Henrik Räisänen & Anssi Venäläinen

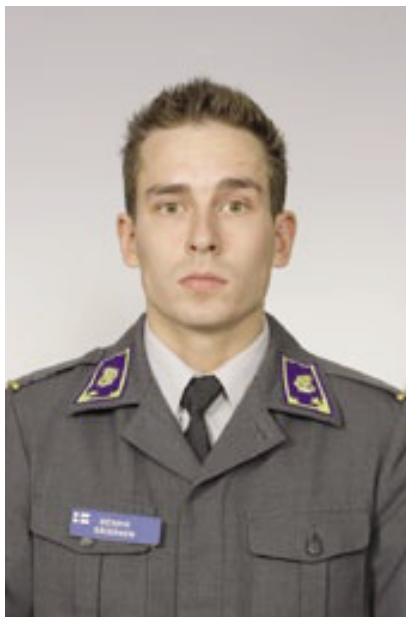
Tänä vuonna juhlitaan upseerikoulutuksen 230-vuotista ja itsenäisen Suomen kadettikoulutuksen 90-vuotista taivalta. Harvemmin puhuttu ja pohdittu asia ovat upseerikoulutuksen alkamisen myötä syntyneet kadettiperinteet, jotka ovat upseerikoulutuksen ohella olleet kasvattamassa ja ohjaamassa nuoria kadetteja.

Tämän artikkelin ovat kirjoittaneet 94. kadettikurssin perinnehenkilöstöön kuuluneet kadetti Henrik Räisänen (Vanhempi adjutantti) ja kadettialikersantti Anssi Venäläinen (Arkadia-Munkkiniemen kadetti). Artikkelin tarkoituksena on tuoda julki kahden perinnekasvatuksesta vastanneen kadetin ajatukset. Ne liittyvät koulutusuudistuksen vaikutuksiin perinnekasvatukseen. Tämän artikkelin tarkoitus ei ole kritisoida uutta koulutusjärjestelmää. Tarkoituksena on enemmänkin avata lukijalle niitä nykypäivän haasteita, joita kadetit ovat ruohonjuuritasolta havainneet.

Vanhempi adjutantti, kadetti Henrik Räisänen:

Perinteet ovat muodostuneet näkyväksi osaksi kadettikoulutusta aina sen alkua ajoista Haapaniemeltä lähtien. Menneiden sukupolvien muistelemisen aina 1700-luvun loppupuoliskolta asti, jolloin Yrjö Maunu Sprengtporten lähetti kirjeensä Ruotsin kuninkaalle, tuntuu kuitenkin lähinnä historialliselta päätökseltä. Onkin siis mielekkäämpää itseni ja lukijan kannalta perehtyä siihen, miten nykyaikaisessa kadettikoulutuksessa mielletään kadettiperinteet ja miten nämä perinteet näyttäytyvät käytännössä nuoren upseerin kahlatessa läpi Maanpuolustuskorkeakoulun perustutkinto-osaston kandidaatin opinnot. Juuri niin luin aivan oikein, nykyäänhän Kadettikoulu nimenä on jäänyt taka-alalle ja uudeksi arvokkaaksi nimeksi on muotoutunut siviilipuolelta otettu korkeakoulunimitys. Tähän on vaikuttanut tutkintorakenteen uudistus. Itse edustan tätä uuden sukupolven kadettia, joka on mukana Bolognan prosessin mukaisessa akateemisessa kadettikoulutuksessa. Miten tämä tutkintorakenteen muutos yliopistomalliseen tutkintoon on sitten vaikuttanut vanhoihin perinteisiin ja kadettikasvatukseen?

Uuden tutkintorakenteen mukaisesti nuorin kurssi on tekemisissä toisen vuosikurssin kadettien kanssa ensimmäiset seitsemän kuukautta, minkä jälkeen ensimmäinen vuosikurssi siirtyy puolustushaarakouluihin. Nykyään kolmannen vuosikurssin kadetit eli siis kaaderit eivät ole tekemisissä ensimmäisen vuosikurssin kanssa juuri näin

Henrik Räisänen

kriittisinä ensimmäisinä kuukausina. Kaaderien merkitys kadettikasvatuksessa on nykypäivänä kutistunut siinä määrin, että ensikohtaaminen tapahtuu ensimmäisen vuosikurssin siirtyessä puolustushaarakouluihin. Tällöin tosin kolmas vuosikurssi käyttää suuren osan ajastaan maastossa, jolloin kasvatuksellisille elementeille ei jää juuri lainkaan aikaa. Tämä asettaakin suuren vastuun toiselle vuosikurssille heidän siirtyessään takaisin puolustushaarakouluista Santahaminaan Maanpuolustuskorkeakoulun kampukselle.

Ensimmäiselle vuosikurssille näkyvimpiä perinteitä ovat ensiyö, esimiesruokailut ja kurssin liittäminen osaksi kadettitoverikuntaa ja Kadettikuntaa Kadettikoulun perinnekäivänä. Mielenpainuvimpana näistä itselle jäivät perinnekäivän juhlallisuudet ja esimiesruokailut. Toisen vuosikurssin kadettina ja perinnehenkilöstön jäsenenä esimiesruokailujen järjestäminen osoittautui hankalaksi, koska nuorimman kurssin ja toisen vuosikurssin kadettien viikko-ohjelmat eivät osuneet yksiin. Toivottavasti tähänkin saadaan tulevaisuudessa helpotusta ja ruokailut pystyttäisiin järjestämään samaan aikaan nuoremman ja vanhemman kurssin kesken. Esimiesruokailut ovat kuitenkin ensimmäisen ja toisen vuosikurssin kesken se linkki, jossa molemmat pääsevät tutustumaan toisiinsa ja näin luomaan kurssien välistä

Anssi Venäläinen

yhteishenkeä. Esimiesruokailut ovat muuttuneet rajusti siitä, mitä ne ovat aikoinaan olleet. Syöminen on ollut toissijaista ja perinteiden tenttaaminen nousikin pääasialliseksi tarkoitukseksi. Näin perinnehenkilönä pidän tärkeänä perinteiden ymmärtämistä, mutta sitäkin suurempi rooli näillä esimiesruokailuilla on tutustumisessa nuoremman ja vanhemman kurssin välillä.

Kadettiperinteet ovat olleet ja tulevat olemaan tulevaisuudessakin sen tunnusmerkki, jonka perusteella kadetit ja muu yhteiskunta määrittelevät kadettiupseerin. Emme halua luopua niistä perinteistä ja tavoista, joilla erotumme muista korkeakouluopiskelijoista. Näiden perinteiden ja arvojen vaaliminen on nykypäivän kadettikoulutuksessa ottanut erilaisen muodon ja enää ne eivät toimi pennaliskin välineenä, kuten ne ovat valitettavasti aikoinaan osittain toimineet. Useat aikaisemmat perinteet ovat poistuneet koulunjohtajien toimenpitein kadettikasvatuksesta juuri sen takia, että niitä on käytetty väärin. Niillä on pyritty nöyryyttämään ja luomaan näennäistä auktoriteettiä vanhemman ja nuoremman kurssin välille. Nykyään perinnekasvatus on saanut pehmeämmän muodon, jonka avulla pyritään pääsemään sisälle itse perinteisiin. Itse pidän tärkeämpänä ymmärtää kadettiperinteiden merkitys ja niiden sisältö sen sijaan, että niitä opetellaan ulkoa. ”Hauki on kala” tyypp-

pinen opiskelu ei auta ketään saavuttamaan sitä ymmärrystä miksi perinteet ovat tärkeä osa upseerikoulustamme.

Perinnöksi nuoremmalle kurssille toivomme yhdessä vanhemman vuosikurssin kanssa, että olemme saaneet istutettua nuorempaan kurssiin perinnekasvatuksen siemenen ja ymmärryksen siitä, miksi kadettiperinteitä opetetaan vielä nykypäivän Kadettikoulussa. Nuorempi kurssi saa vastuulleen uuden vuosikurssin kadettikasvatuksen. Se on suuri vastuu, mutta olemme vakaasti sitä mieltä, että 95. kadettikurssi osaa hoitaa perinnekasvatuksen tyylikkäästi. Vaikka vastuu on kova ja välillä kaiken koulutyön ohessa saattaa tuntua, että aika ei riitä kaikkeen, niin muistakaa, että perinteet ovat osa organisaatiokulttuuriamme ja ne määrittelevät meidät sellaisiksi kuin olemme. Te tullette olemaan esimerkkejä nuorimmalle kurssille siitä, mitä nykypäivän kadetti on.

Arkadia-Munkkiniemen kadetti Anssi Venäläinen:

Kadetin aloittaessa opiskelunsa Maanpuolustuskorkeakoululla tuntuvat Kadettikoulun perinteet ja perinnetietous vielä kaukaiselta asialta. Monikaan ei tiedä kouluun tullessaan koulutuksemme historiasta mitään, eikä varmasti myös pidä sitä oleellisena asiana koulutuksensa tai tulevaisuutensa kannalta. Tämä on ymmärrettävää, sillä harvassa instituutiossa kunnioitetaan ja vaalitaan perinteitä samalla tavalla kuin kadettien keskuudessa.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ei heidän laitokseen tullessaan tietenkään odoteta tietävän mitään koulumme perinteistä, joten niiden opettamisen painava vastuu on pääosin toisen vuosikurssin ja etenkin perinnehenkilöstön harteilla. Jokainen kadettikurssi on jollain tavalla erilainen kuin edellinen ja samoin jokainen toimiva perinnehenkilöstö. Tämän vuoksi tapa, jolla perinteitä yritetään siirtää nuoremmille, on varmasti vuosittain hiukan erilainen. Tukena upseerikasvatuksesta vastuussa olevalle kurssille toimivat vanhemman kurssin esittämä esimerkki sekä suullinen ja kirjoitettu perimätieto.

Kadettikoulussa on edelleen voimassa olevia perinteitä Haapaniemen kadettikoulun ajoilta, joten voidaan todeta, että vanhemmat kadetit ovat

onnistuneet siirtämään perinnetietoutta nuoremmilleen menestyksekkäästi jo noin 230 vuoden ajan. Perinteitä on onnistuttu välittämään kurssilta toiselle ja näin tulee tapahtumaan myös tulevien kurssien osalta. Ajan saatossa kadettien keskuuteen on syntynyt uusia perinteitä, kun taas jotkut perinteet ovat vaipuneet taka-alalle. On mielestäni luontevaa, ettei tämän päivän kadetti käyttäydy samaan tapaan kuin esimerkiksi kadetti Haapaniemen kadettikoulun ajalta, vaan on oman aikansa ilmentymä, joka samalla kunnioittaa menneiden kadettikurssien aloittamia perinteitä.

Muistellessani omaa opiskeluaikani ja suhdettani perinteisiin on todettava, että ensi alkuun perinteiden pänttäminen ei tuntunut perustellulta tai mukavalta. Käytin monet illat opiskellakseni tietoa, josta en tulisi saamaan kouluarvosanaa, eikä se täten tulisi suoraan vaikuttamaan esimerkiksi aselajini valintaan tai palvelupaikkani sijaintiin. Perinteet ovat kuitenkin asia, joka kasvattaa ihmisen sisään perinteikkääseen yhteisöön, sitä paremmin mitä enemmän hän viettää aikaa niissä. Perinteiden tuntemusta voidaan jopa pitää yhteisön täysvaltaisen jäsenyyden ehtona. Mitä pitemmälle olen opiskelussani päässyt ja mitä enemmän olen arvosanojeni eteen joutunut työskentelemään, sitä enemmän minua on alkanut kiinnostaa yhteisö, johon olen liittymässä ja siihen liittyvä historia.

Viimeistään perinteiden osaaminen tulee kadetille ajankohtaiseksi sinä maagisena päivänä, kun ensimmäisen vuosikurssin kadetit lisäävät olkapäälleen toisen viivan merkinä siitä, että ovat aloittaneet toisen vuoden opiskelunsa. Vastuu vuosisataisten perinteiden siirtymisestä on otettava vastaan ja pystyttävä toimimaan esimerkkinä koulutuksensa vasta aloittaville. Ka-

detit ovat vuosikurssi toisensa jälkeen pystyneet kantamaan tuon vastuun ja voisinkin kokemuksesta todeta, että tuntui kuin jokainen meistä olisi kasvanut muutamaman sentin tuona kyseisenä päivänä. Kuitenkin lopulta monesti suurin haaste ei ole ensimmäisen vuoden opiskelijoiden perehdyttäminen perinteisiin, vaan perinnekasvatuksen jatkaminen vanhempien kadettien kanssa niin, että jo kerran opittu ei pääsisi unohtumaan.

Kadettien perinteet yhdistävät kaikkia Kadettikoulussa opiskelleita ja ne tarjoavat yhtymäkohdan menneiden ja tulevien kurssien kesken. Ne kuvastavat upseerinalkuja, jotka ovat koulussamme opiskelleet eri aikoina ja heijastavat arvoja, joita tulevat suomalaiset upseerit ovat pitäneet tärkeinä kautta suomalaisen kadettikoulutuksen historian. Perinteissä piilee suomalaisen upseerikasvatuksen henki. Vaikka opintojen sisältö on Kadettikoulun historian aikana vaihdellut suuresti, on helpompaa asennoitua ajoittain raskaisiin opintoihin tietäen, että useat sukupolvet ovat tehneet aikanaan samoin.

Käytännön tasolla perinteet tarjoavat vastaisuudessa luonnollisen keskustelun perustan vanhempien upseerien kanssa ja tätä kautta edistävät positiivisen työympäristön syntymistä tulevassa työpaikassamme. Joukko-osastot vaalivat tahollaan omia perinteitään ja niihin tutustuminen on helpompaa, kun jo opiskeluaikanaan on sisäistänyt perinteiden merkityksen. Opiskelun aikana niiden tarkoitus on rakentaa kurssien keskeistä yhteishenkeä ja tarjota vaihtelua muuten yhä akateemiseen opiskeluun. Perinteiden pohjalta järjestetään yhteisiä tilaisuuksia ja hauskanpitoa, mutta taustalla on aina kunnioitus tulevaa ja mennyttä kohtaan. □

Tämän numeron kansikuva ja tässä artikkelissa olevat kuvat ovat Kadettioppilaskunnan Perinteiden kirjasta vuodelta 1957. Kuvien tekijä ei ilmene kirjasta. Kylkiraudan toimitus pyytääkin lukijoiden apua tekijän selvittämiseksi.

MUNKKINIEMEN KADETTI
ARKADIAN KADETTI

Räjähävää tyhjiyttä

- sissisodasta sissitoimintaan

Teksti: Marko Palokangas

”Liikkuvia sotatoimia varten vihollisen etenemisen aktiiviseksi viivyttämiseksi ja ratkaisevien iskujen antamiseksi on nuorimmista ikäluokista muodostettava mahdollisimman tulivoimaisia liikkuvia yleisjoukkoja, kun taas vanhemmat ikäluokat voidaan aseistaa ja varustaa paikallisiin puolustustehtäviin ns paikallisjoukoiksi. Paikallisjoukkojen tehtävänä on mm maahanlaskujen rajoittaminen, hyökkäyskiilojen hidastaminen, selustan kohteiden suojaaminen sekä vihollisen voimien sitominen jättäytymällä sen selustaan sissitoimintaan. Vihollisen on kohdattava kaikkialla ”räjähtävä tyhjiys”. Taisteluryhmyksemme on oltava syvä vihollisen todennäköisten etenemisurien suunnassa ja joustavan aktiivinen välimaastossa. Karhun tiellä on oltava siilejä ja kyljissä karhukoiria!”

Marko Palokangas

telu- ja tuhoamistehtävissä sotilaspuvussa, kutsuttiin sisseiksi.

Suomen kielen sana sissi juontuneen venäjän kielestä lainasanana. Venäjän kielessä maankiertäjää tai yleisimmin rosvoa tarkoittava kantasana šiš on lähinnä suomen sissi-sanaa. Samanlaisessa merkityksessä šiš-sanaa esiintyy Suomen lähialueilla muun muassa lätin ja syrjäänin (komin) kielissä sekä viron (eestin) kielessä muodossa siss. Mielenkiintoisinta kuitenkin on, että suomen vanhoissa murteissa ja vanhassa kirjakielessä sissi tarkoittaa pääsääntöisesti rosvontapaista maan- tai merenkiertäjää sekä metsä- tai merisissiä. Sanan merkitys kirjakielessä muuttui myöhemmin 1800-luvun aikana, mistä esimerkkinä ovat Suomessa vuonna 1918 perustetut sissijoukot kunniallisina sotilasyksikköinä vailla lainsuojatonta kaikua. Suomen nykykielessä sissi tarkoittaa vihollisen selustassa toimivaa ja lailliset tunnukset omaavaa tavanomaisten joukkojen sotilasta. Puhekielessä sissillä tarkoi-

Näin elävästi luonnehdittiin Suomen sotilaallista puolustusmenetelmää 1960-luvun lopulla julkaistussa opetuspaketissa, jonka keskeinen tarkoitus oli avata alueellisen puolustusjärjestelmän perusteita koko yhteiskunnalle. Edellä olevassa kappaleessa on esitetty tiivistetysti alueellisen puolustusjärjestelmän toiminnallinen ydin sekä keskeiset käsitteet.

Miten sissitoiminta osana alueellista puolustusjärjestelmää on määritelty, mitä sillä on eri aikoina tarkoitettu, mistä osatekijöistä käsite on rakentunut ja mitä avaintekijöitä käsitekehitykseen liittyy? Käsitteiden sissisota, sissisodankäynti ja sissitoiminta merkityksiä voidaan tulkita monin tavoin. Kansalliset, kansainväliset ja kielelliset merkitykset poikkeavat toisistaan niin suuresti, että suomalainen

sissikäsitteistö ansaitsee oman analyysinsa.

Sitkeä sissi

Sissi-sana esiintyy suomenkielessä vakiintuneena yleiskäsitteenä. Sanan etymologinen historia on osin epäselvä, mutta käsitteenä sen on arvioitu olevan peräisin noin 1700-luvun alusta. Sissi-sanaan liittyy useita toimintaan tai sotaan viittaavia lisäkäsitteitä ja liitteilmauksia. Käsitettä tutkittaessa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon, että sillä on suomenkielessä yleismaailmallisesta käsitteestä poikkeava kansallinen merkitys. Sissi on suomen sotilaskielessä ymmärretty vihollisen valtaamalla alueella tai sen selustassa toimivaksi tavanomaisten asevoimien lailliseksi sotilaaksi, jonka tehtäväkenttä on varsin laaja. Toisinaan myös jatkosodan kaukopartiomiehiä, jotka toimivat rintamalinjojen takana tiedus-

tetaan usein myös peräänantamatonta ja sitkeää henkilöä, joka ei välttämättä ole sotilas.

Käsitteiden moniselitteisyys

Käsitteitä voidaan tutkia muun muassa niiden esiintymisellä eri lähteissä. Eräs perustava analyysi syntyy käsitteiden esiintymisestä ja käytöstä aikalaislähteissä. Tutkitun tiedon perusteella ovat kyseiset käsitteet kylmän sodan aikakaudella olleet aktiivisesti käytössä, joskin ajallisia ja painoarvovahteita löytyy paljon. Niin kutsuttuja ”yhteisiä nimittäjiä” määritelmille ovat niiden poikkeavuus toisistaan, sekavuus sekä osittainen ristikkäisyys.

Sissisodankäynnillä tarkoitetaan maailmanlaajuisesti yleistäen epätavanomaisten, pääsääntöisesti paikallisten joukkojen sotilaallisia ja puolisolitaallisia operaatioita vihollisen hallussa olevalla tai vihanielisellä alueella. Esimerkiksi Yhdysvalloissa sissisota (guerrilla warfare) määriteltiin 1960-luvulla epätavanomaisen sodankäynnin alakäsitteeksi. Myös terrorismia on luonnehdittu usein sissisodankäynnin esiasteeksi.

Edellinen määrittely poikkeaa suomalaisen operaatiotaidon ja taktiikan sissisota-käsitteestä, joka tarkoittaa tavanomaiseen sodankäyntiin liittyviä, mutta sissisodankäynnin menetelmin toteutettuja vakinaisen sotaväen operaatioita, joissa noudatetaan sodan lakeja ja oikeussääntöjä.

Silloin, kun sissisodankäynnin keinot käytetään yhteiskuntajärjestelmän kaatamiseksi, tarkoitetaan kumouksellista sodankäyntiä. Se on kuitenkin käsitteenä sissisotaa laajempi, koska kumoukselliseen sodankäyntiin liittyy sissisodankäynnin menetelmien lisäksi yleensä piirteitä myös poliittisesta indoktrinoinnista, terrorismia ja sabotaasia sekä muuta ”matalan profiilin” toimintaa. Tämän perusteella kumouksellinen sodankäynti voidaan määritellä organisoiduksi liikkeeksi perustuslaillisen hallituksen syöksemiseksi vallasta kumouksellista toimintaa ja aseellisia konflikteja käyttäen.

Sissitoiminnalla tarkoitetaan hyvin yleistäen tässä kirjoituksessa sitä osaa säännöllisiä sotatoimia, joissa sissitoiminta on lähes kauttaaltaan määritetty

kaikkien sodan ajan joukkojen yhteiseksi tehtäväksi, jotka liittyvät yleisjoukkojen taistelua täydentävään ja tehostavaan sodankäyntimuotoon. Toiminnan tärkeimpinä päämäärinä ovat vihollisen kuluttaminen, hidastaminen ja häirintä sekä sen joukkojen sitominen jatkuvaan taisteluun. Päämäärien saavuttamiseksi sissitoimintaan liittyy yleensä tuhoamis- ja häirintätehtäviä, kohteen tai maaston määräämäästä hallussapitoa sekä jatkuva tiedustelua.

jo satojen, jopa tuhansien vuosien ajan. Nykyisin ymmärrettävä ja julkisuudessaakin alati esiintyvä sissisota alakäsitteinen on ikiaikaisia menetelmiä hyödyntävä, mutta taktiikaltaan ja välineiltään huomattavasti kehittyneempi. Ansat ovat korvautuneet miinoilla, ja hajautetuista tihutöistä on siirrytty kootumpaan toimintaan.

Nykyaikaisena käsitteenä ymmärrettävän sissisodankäynnin esiinmarssi voidaan karkeasti ajoittaa toisen maa-

Kuva Marko Palokangas.

Veikko Koppisen osuus sissiasioiden kehittämisessä oli merkittävä.

Suomalaisissa ohjesääntöteksteissä sissitoiminnalla tarkoitetaan yleensä vihollisen selustassa tai sen hallussa olevalla alueella käytävää, ennakolta valmisteltua ja yleensä pitkäaikaista taistelua.

Osittaisesta sekavuudestaan huolimatta on kansallinen käsitteistö elänyt aikakausien muiden muutosten mukana. Käsitteet eivät ole olleet irrallaan puolustusvoimien tai yhteiskunnan muusta kehityksestä. Sissisotaa ja sissitoimintaa muokattiin teoreettisina käsitteinä ajan olosuhteiden ja vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Sissisodankäynnin historiallista taustaa

Sissisota on sodankäynnin menetelmänä hyvin vanha. Yksinkertaisia menetelmiä hyödyntävänä sen piirteitä on tulkinnasta riippuen nähty historiassa

ilmansodan jälkeisen siirtomaavaltasetelman asteittaiseen päättymiseen. Valtioimperiumeja hajosi niin verettömien vallankumousten kuin raakojen siirtomaasotienkin myötä. Jälkimmäisessä tapauksessa monet itsenäisyyteen tähänneet kansat käyttivät vapauspäämääriensä toteuttamiseksi sotataidon kaikkia mahdollisia keinoja. Koska siirtomaiden vapautusliikkeiden kyky tavanomaiseen sotaan oli pääsääntöisesti isäntämaiden armeijoita vastaan rajallinen, hyödynnettiin taisteluissa usein sodankäynnin epätavanomaisia ja epäsuoria menetelmiä. Monet siirtomaat valitsivatkin sodankäyntimenetelmäkseen sissisodan, jota voitiin menestyksekkäästi soveltaa eri olosuhteissa hyvin yksinkertaisin ja kustannustehokkain menetelmin.

Sissisodankäynti ja sitä vastaan syntynyt vastasissitoiminta kehittyivät vuorovaikutteisesti aikaa myöten niin

sotataidollisten yritysten kuin erehdystenkin myötä. Vastasissitoiminnan menetelmät muotoutuivat siksi usein samoiksi keinoiksi, joita vastustajan sissitaistelijat käyttivät. Samoin kehittyivät myös vastakumouksellisen sodankäynnin menetelmät, joiden tärkeimmäksi päämääräksi muodostui useimmiten sotaa käyneen maan yhteiskuntajärjestyksen säilyttäminen. Kokemusten karttuessa käyttöön otettiin myös poliittisia, taloudellisia, psykologisia ja siviilikriisinhallinnollisia keinoja sotilaallisten ja puolisoilaallisten vastaoperaatioiden rinnalle. Vuoden 1945 jälkeen sissisodankäynnin muotoihin on täten reagoitu monin eri tavoin; usein tunnistamatta niihin liittyneitä laajoja yhteiskunnallisia ja sotilaallisia ulottuvuuksia.

Toisen maailmansodan jälkeisen ajan paikalliset sodat ja aseelliset konfliktit ovat sisältäneet yhä enemmän epäsymmetrisiä keinoja johtoseman

säilyttäneitä tavanomaista – symmetristä – sotataittoa vastaan. Maat, jotka tavanomaisin menetelmin ovat ajautuneet sissisotaan, ovat karvaasti kokeneet asetelman monimutkaisuuden. Eräät maat eivät sotataidossaan ole edelleenkään kyenneet paikantamaan sissisodankäynnin ja vastakumouksellisen sodankäynnin peruslähtökohtia tai pystyneet vastustajan käyttämien menetelmien pitkäjänteiseen analysointiin. Niinpä sissimenetelmiä hyödyntäneet pienetkin joukot ovat viime vuosikymmeninä menestyneet taisteluissa huomattavasti suurempia ja ammattimaisemmin koulutettuja sotavoimia vastaan. Asetelma näyttää edelleenkin tehokkuutensa 2000-luvulla, mistä kuvaavaksi esimerkiksi käyvät Irakin ja Afganistanin ’näkyttömät taistelijat’. Viimeistään nyt maailmalla tunnustetaan, että näkymätöntä viholista on hyvin vaikea tähdätä ja lähes mahdotonta tuhota.

Sissitoiminta Suomen sotilaallisessa maanpuolustuksessa

Sisseillä on Suomen kansanperinteessä näkyvä asema. Sissitoiminta ja sissisodankäynnin menetelmät ovatkin olleet osa suomalaista sotataittoa – eräänä aikoina enemmän ja toisina taas vähemmän näkyvästi. Muun muassa Kalevalasta voidaan löytää useita kertomuskohtia, joissa esiintyy sissitoiminnan piirteitä. Pohjalaisten kotoiset Vienan Karjalaan 1500-luvulla Pekka Antinpoika Vesaisen johdolla ja monet muut sissitarinat ovat jääneet kansan muistiin. Suomessa koettu idän ja lännen vuosisatainen kamppailu on aikojen saatossa tarjonnut riittävästi soita esimerkkejä, joissa koskemattomat erämaat ovat lähes poikkeuksetta olleet suotuisia sisseille. Sissitoiminnan perusteet olivat siten tavallaan jo ennestään tiedostettuja ja tunnettuja menetelmiä.

Sissitoimintaa voidaan perustellusti sanoa esiintyneen tositoimissa ainakin Suomen sodassa 1808–1809, vapaussota–kansalaissodassa vuonna 1918 sekä talvi- ja jatkosodassa vuosina 1939–1944. Kaikkia lueteltuja sotia yhdistää kuitenkin se, ettei sissitoiminta ollut kovinkaan säännönmukaista tai suunnitelmallista. Vasta 1950–1970-luvuilla Suomen puolustusdoktriiniin tehdyt muutokset, pitkähkö kehitystyö ja uudet operatiiviset suunnitelmat vakiinnuttivat sissisodankäynnin menetelmät ja niistä jalostuneen sissitoiminnan osaksi sotilaallista maanpuolustusta.

Jatkosodan päätyminen syyskesän torjuntavoittoon 1944 antoi suomalaiselle sotataidolle tärkeän opetuksen. Sodankäynnin menestystekijöihin liittyivät oleellisesti taistelukentän aktiivinen hallinta, alivoimaisenakin taistelemista edellyttävä tahto ja epätavanomaisten menetelmien tehokkuus. Sodan päättymisestä ja tehdystä väli- rauhasta huolimatta miehitysuhtaan ja Neuvostoliiton uutta strategista iskua pelättiin etenkin Suomen sotilasjohdossa. Asekätkentäoperaatio oli puhtaasti varautumista lyötynäkin sissisotaan, joka pitkittyneenä olisi antanut edes toivoa taistelussa välittömiä miehitysyrittäjiä vastaan sodan kuluttamassa kansakunnassa. Operaation paljastut-

Kuva Puolustusvoimat.

Juhani Ruutu osallistui muiden muassa alueellisen puolustusjärjestelmän kehittämiseen 1960-luvulla.

tua kaikessa laajuudessaan toiminnan nopeaa järjestäytymistä ja suunnitelmallisuutta ihmeteltiin, joskaan siitä ei tuona aikana juuri ääneen keskusteltu.

Sotien 1939–1944 jälkeisinä vuosikymmeninä niin puolustus suunnittelussa, rauhan ajan joukkojen vahvuuksissa kuin materiaalihankinnoissakin etusijalle nousivat Pariisin rauhansopimuksen ja yya-sopimuksen ehtojen täyttäminen kaikilta osin. Tästä johtuen ja osittaisen epä tietoisuudenkin vallitessa jäivät puolustusmateriaalihankinnat lähes kymmeneksi vuodeksi toteuttamatta. Toimenpiteitä syntyneen katastrofin korjaamiseksi oli yritetty jo aiemminkin, tosin laihoihin tuloksiin. Puolustusmateriaalien hankintatarpeita kartoitettiin selvityksellä jo elokuussa 1949, mutta silloinen työ jäi pahasti kesken suunnitelmien ollessa menoneriltään epärealistisia. Suomen tuontivajaus ja Neuvostoliiton myöntämä tavaraluotto 1950-luvun lopulla antoivat ensimmäistä kertaa todellisen mahdollisuuden merkittäviin hankintoihin ja materiaallisen puolustusvalmiuden kohottamiseen. Paradoksaalista kyllä, aseita ostettiin nyt sieltä mistä suurin uhkakin oli odotettavissa.

Vaikka asetelma vuosina 1945–1952 antoikin sopimusten nojalla Suomelle tarvittavaa lisäaikaa liikekannallepanoon ja maanpuolustuksen järjestämiseksi operatiiviseen valmiuteen, oli Suomen puolustuskyvyltä viety 'syömähampaat'. Paperilla olevista rajoituksista huolimatta reservissä oli mittava joukko sodan kokeneita miehiä, joiden varaan puolustusvoimissa laskettiin paljon. Ennen kaikkea kyse oli, ei niinkään kyvystä, vaan tavasta taistella mahdollisen uhkan konkretisoituessa uudelleen. Taito, tahto ja välineet luovat perustan sodankäynnille, mutta Suomella oli käytännössä jäljellä enää tahto. Tärkein kysymys olikin: miten ja millä olisi taisteltu, mikäli maa joutuisi uudelleen sotaan?

Toisen maailmansodan aikaisista partisaanisodista löytyi Suomelle lukuisia käyttökelpoisia esimerkkejä. Niissä tuli monesti esille pyrkimys organisoida sissitoimintaa, sissisodan sotilaallisena toimintamuotona, alueellisten järjestelmien puitteissa. Taktiikaksi oli usein valittu niin kutsuttu koottu toiminta. Esimerkiksi Neuvostoliitossa partisaanisota saavutti suuret mittasuht-

Kuva Puolustusvoimat.

Kylkimiinat ovat kuuluneet keskeisenä taisteluvälineenä sissitoimintaan.

teet. Se oli sitonut runsaasti vastustajan joukkoja yhteyksien suojaamiseen ja muihin vastatoimiin. Myös Jugoslaviassa oli miehittäjiä vastaan käyty raskasta ja monivaiheista sissisotaa sekä sisällissotana että vapaussotana.

Teorioista käytäntöön

Sotien kokemukset, asekatkentaepi-sodi, kansainväliset esimerkit ja maan ajautuminen puolustuskyvyttömään tilaan saivat huomiota myös Suomessa etenkin pienen upseerijoukon keskuudessa. Valveutuneet ja ennakkoluulottomat upseerit seurasivat maailmalla esiintyneitä kumouksellisen sodankäynnin menetelmiä ja niissä onnistumisia tarkoin katsein. Seurauksena olivat lukuisat kirjoitukset ja tutkielmat sissisodista ja niiden sovelluksista Suomen olosuhteisiin. Upseeriston kirjoitusten merkitystä puolustusmenetelmien valintaprosessiin ei voida vähätellä. Erityisesti kirjoitusten arvo-pohja piilee rakentavassa ja avoimessa keskustelussa, jolla sissisodankäynnin ja -toiminnan mallia kehitettiin ennen menetelmän päättämistä ohjesääntöjen ja oppaiden sivuille. Kirjoitukset siten jalostivat valittua puolustusratkaisua ja tekivät sen tunnetuksi pääperiaatteiltaan koko palveluksessa olevalle upseeristolle, jonka toiminnan varassa Suomen puolustuskysymykset varsinaisesti olivatkin.

Tarkasteltaessa kirjoittajien taustoja ei varsinaista yhteistä nimittäjää

upseerien taustoista voida löytää. Asekatkentaoperaatioonkin olivat osallisina vain Valo Nihtilä ja Paavo Ilmola. Muita kirjoittajia näyttää yhdistävän puhdas kiinnostus epätavanomaisten menetelmien käyttöön sodissa sekä voimakas sotahistoriasuuntautuneisuus. Silmiinpistävää kirjoittajissa on kuitenkin se, että pääosa heistä palveli luutnantin–majurin sotilasarvoissa kirjoitusten julkaisuhetkellä. Aikakauden huomioon ottaen on esitettävä kysymys, edustivatko nämä nuoret upseerit poikkeuksellista rohkeutta, aikaansa edellä olevia näkemyksiä vai ainoastaan lujaa tahtoa opponoida julkisesti vielä palveluksessa olevaa kulutus-sodan nimeen vannovaa sotakonkarisukupolvea?

Pohdinnat ja ajatukset siirtyivät kuitenkin melko nopeasti käytäntöön ohjesääntöjen, oppaiden ja sotilaskoulutuksen muodoissa. Alun vahvin vaikuttaja sissisodankäynnin teoreettikkona Suomessa oli eittämättä Veikko Koppinen, jolle sissiasiat tuntuivat olleet enemmän kuin elämäntehtävä. Vaikka Koppisen ajatuksia pidettiin aluksi irvokkaina ja ritarillisiin tarinoin hin nojaavina satuiluina – kuusen-havuromantiikkana – omaksui etenkin nuorempi upseerisukupolvi hänen ajatuksensa nopeasti. Vain muutamassa vuodessa oli sissisodankäynti saavuttanut jalansijaa sodan jälkeisen Suomen puolustusajattelussa. Kun 1950-luvun lopulla oli jo koulutuskäyttöön saatu pari ohjesääntöä ja opasta, ei alkaneil-

le sissiteorioille enää löytynyt suuria määriä vastustajia, vaan pikemminkin sen kehittäjiä. Oman mainintansa ansaitsee 1960-luvun alkuvuosina toiminut sissitoimikunta, jonka aktiivinen ote sissitoiminnan määrittelemiseen, sen kehittämiseen ja saamiseen käytännön toimiin oli ilmeisen merkityksellinen.

Sissisodankäynnistä ja -toiminnasta kirjoitetut ohjeet ja kerätyt harjoituskemukset säilyivät sotien jälkivuosina melko muuttumattomina aina 1950-luvun loppuvuosille saakka. Teoreettiseen kehykseen ei tuona aikana juuri puututtu, mutta käytännön sovellukset toivat siihen paljon uusia vivahteita. Siirryttäessä 1950–1960-lukujen taitteeseen ja 1960-luvun alun sissitoimikunnan työskentelyaikaan siirtyi kehitystyön painopiste sissisodasta nimenomaisesti sissitoiminnan sisältöön ja sen kokeilutoimintaan.

Vaikka Suomi seurasi tarkoin 1950–1960-luvuilla ulkomailla meneillään olevia sotia, esimerkiksi Indokiinan tapahtumia sissisodan näkökulmasta, niin lähtökohtana ei voinut olla samankaltaisen sissisodan toteutuminen. Suomalaiset sotilasasiantuntijat totesivatkin jo 1960-luvulla, että kansainväliset sissisodan yleiset periaatteet eivät sellaisenaan olleet Suomen oloihin käyviä, vaan niitä tuli soveltaa etenkin kansalliseen ajatte-

lutapaan puolustaa maata. Yhtäältä Suomella tuli olla alueita, joista olisi tilanteen niin vaatiessa pidetty kynsin ja hampain kiinni. Toisaalta oli oltava alueita, joista olisi voitu myös luopua kansallisen olemassaolon säilyttämiseksi, mutta joissa hyökkääjä kohtaisi jatkuvaa puolustajan sissitoimintaa paikallisjoukkojen toimenpitein.

Epäilyjä ja kansallisia rajoitteita

Suomessa esitettiinkin runsaasti epäilyksiä 1950-luvulla siitä, kykenisikö rauhan aikana hiljalleen tyhjenevä maaseutu vastaanottamaan kriisitilanteessa kaupungeista evakuoituja väestömassoja. Epäilykset näyttävät olevan myös tärkein selitys sille, ettei asutuskeskusten puolustamisesta puhtaasti sissitoiminnan keinoin ole muodostunut Suomelle ominaista tapaa puolustaa kokonaisia kaupunkeja, vaan ainoastaan pitää ja suojata yksittäisiä kohteita riittävällä sotilasvoimalla sekä olosuhteisiin soveltuvalle taktiikalla. Esille nostettiin myös tavallisen väestön asema totaalissa sissisodassa. Hyvin ilmeistä olisi ollut, että Suomen olosuhteissa pääosa väestöstä etenkin suuremmista asutuskeskuksista olisi evakointisuunnitelmien mukaan siirretty puolustajan hallinnassa oleville muille alueille. Siten kaupunkeihin ja

vihollisen haltuun joutuville alueille olisi jäänyt lähes ainoastaan sotilallisia paikallisvoimia, joten vastarintaliikkeenomaiseen paikallissiviilituen varaan ei suoranaisesti uskottu, vaikka suomalaisten oletettiin maanpuolustustahtoisina taistelevan miehitysläkin alueille.

Operatiivisessa suunnittelutyössä 1960-luvulla pitkään mukana olleet Juhani Ruutu ja Ermei Kanninen ovat vahvistaneet, että väestön suhde sotatoimiin oli perimmäisin syy sille, miksi vuoden 1973 vahvistetussa Kenttäohjesäännössä ei enää nähty totaalista sissisotaa edes mahdolliseksi. Suurvallan miehittämänä harvaan asuttu maa ei olisi yleisten näkemysten mukaan pystynyt kansanhuollollisten perusteiden pettäessä pitkittämään sissisotaa. Totaalinen sissisota olisi edellyttänyt suuren, väkirikkaan maan ja erittäin omavaraisen valtiorakenteen, jossa maatalous ja hallinto toimisivat miehitystilanteesakin. Kansallinen olemassaolo olisi pahimmassa tapauksessa turvattava myönnytyksin. Sotilasjohdon ja valtiollisten päättäjien mukaan kunniakas itsemurha ei saanut tulla kysymykseen. Siksi juuri sissitoiminnasta kehittyi aikaa myöten merkittävä osa Suomen puolustusjärjestelmää osana alueellista taistelua ja jopa osaksi kansallista puolustusdoktriinia.

Mikäli käsitteiden vaikuttavuutta ja ymmärrettävyyttä halutaan tiivistää, voidaan todeta, että vaihtelevista yksityiskohtaisista määrittelytavoista huolimatta käsitteiden sanomasisältö on säilynyt jokseenkin samankaltaisena. Suomessa sissisodan tarkoitus oli sotilaallisin joukoin tukea, korvata tai jatkaa tavanomaisia sotatoimia vihollisen hallussa olevalla alueella. Suomalaisen määritelmän mukaan sissisodassa sotilaat siis olisivat vastanneet taisteluista ja aseellisista sotatoimista. Jos tavallista siviiliväestöä ei olisi tilanteesta riippuen saatu sotatoimialueelta evakuoitua, olisi sissisodan rooli asettunut enintään aseettomaan vastarintaan erityisesti asutuskeskuksissa taisteltaessa. Sissitoiminnan on Suomessa pääsääntöisesti ymmärretty olevan sissisodan alakäsite. Laajamittaista sissitoimintaa voidaan kansallisen näkemyksen mukaan harjoittaa sotilasjoukoin laajalla ja jopa koko

Kuva Puolustusvoimat.

Kaappaushyökkäys! Tšekkoslovakian tapahtumat syksyllä 1968 antoivat pontta myös sissitoiminnan kehittämistyölle.

valtakunnan kattavalla alueella, josta siviiliväestö on ainakin pääosin poistunut. Sissitoiminnan tarkoituksena on sissisodan tavoin voinut olla tukea, korvata tai jatkaa tavanomaisia sotatoimia.

Sissitoiminnan periaatteiden mukaan maan puolustaminen alueellisella taistelulla tarkoitti vielä viime vuosituhaten puolella ja tarkoittanee edelleenkin sitä, että mahdollista hyökkääjää kulutettaisiin rajoilta alkaen muun muassa sissitoiminnan eri keinoilla pienten joukkojen aktiivisella taistelulla. Alueellisen puolustuksen ymmärtäminen valmistautumiseksi ainoastaan sissisotaan on 1960-luvulta lähtien ollut myös yhä enenevässä määrin pelkistyksiin sortuvaa väärinkäsitystä. Ero suomalaisen sissitoiminnan ja kansainvälisellä tavalla ymmärrettävän laajamittaisen sissisodan välillä on hyvin suuri. Suomessa sissitoiminta tarkoitettiin alusta alkaen koskemaan tavanomaisten joukkojen toiminnan tukemista osana kenttäarmeijan sodanaikaista toimintaa alueellisen puolustuksessa.

Kaikesta päätellen on myös havaittavissa, että etenkin 1990-luvun sotateknisen kehityksen myötä sissitoiminnan teoreettinen ja käytännön kehittäminen jäivät hiljalleen muun sotilaallisen kehityksen varjoon. Sissitoiminta käsitteenä ja taistelumenetelmänä suomalaisesta taktiikasta alkoi vuosituhaten vaihteessa vaimentua ja lopulta hiljalleen väistyä taustalle vuosien 2003–2006 kuluessa. Käytännössä nähdyt ja koetut tapahtumat etenkin Irakista ja Afganistanista ovat siten eräänlaisessa ristiriidassa vallitsevan nykysuuntauksen kanssa.

Ajankohtainen mutta arkaluontoinen asia

Sodan ja sotataidon käsitteistö on 2000-luvulla jälleen muutostilassa. Tämä lienee perimmäinen syy sille, että sissitoiminnan käsite on tavallaan hiljalleen häviämässä suomalaisesta sotataidosta. Tiettyjen sotilaallisen maanpuolustuksen perusteita osin ymmärtämättömien päättäjien – lähinnä eritason poliitikkojen ja ihmisoikeusaktivistien – mukaan sissitoiminnan katsotaan sisältävän ”poliittisesti arveluttavia” epätavanomaisia sodankäynnin menetelmiä, joista osaa voidaan

Kuva Puolustusvoimat.

Suomalaiselta sissiltä vaaditaan hyvää fyysistä kuntoa ja psyykkistä soveltuvuutta.

verrata jopa terrorismin keinovalikoimaan. Tihutyöt, sodan oikeussääntöjen rikkominen tai epämääräinen ”räjähtävä tyhjiys” kun eivät kuulu länsimaisen oikeusvaltion sodankäyntitapoihin, vaikka vastustaja niin tekisikin. Siksi on tavallaan hyvinkin ymmärrettävää, ettei sissitoimintaa tai viittauksia sissisodankäyntiin enää korosteta tai tuoda esille valtiollisissa selonteissa. Perin ihmeellistä kuitenkin on se, että puolustusvoimien sisäiseen käyttöön tarkoitettu uudessa kenttäohjesäännössä ei sissitoimintaa enää sanallakaan mainita, vaikka sen katsotaan edelleen olevan osa sodanajan alueellista puolustusjärjestelmää.

Aiheen käsitteiden määrittely ja sisällöllinen analysointi tulisi juuri edellä mainituista syistä olla nykyistä enemmän avointa ja perusteltua, etenkin puolustusvoimien taholta. Maata tulee jatkossakin kyetä puolustamaan tosiasioihin perustuvilla suunnitelmilla ja puolustusjärjestelmällä, eikä tunnesidonnaisilla mielikuvilla, joita kansainväliset tapahtumat näyttävät vahvasti ruokkivan. Pienen maan sotataidollinen menestys nojaa edelleen käytännönsäkin koettuun totuuteen; vihollinen toimii tavallaan, suomalaiset taistelevat omalla, juuri suomalaisiin olosuhteisiin sopivalla tavalla. Ylivoiman jäljittely on liian usein maailmanhistoriassa johtanut karvaaseen tappioon. Tässä

viisaudessa piilee myös sissitoiminnan kansallisen sisällön ja sen toiminnallisen soveltuvuuden ydin. Kaikesta ja etenkin sotateknikan suomista avuista huolimatta sissiltä vaaditaan edelleen hyvää ruumiillista ja henkistä kestävyyttä.

Edellä kuvattu teoreettinen taustajatus Suomessa pätee edelleen 2000-luvun sotilaallisen maanpuolustuksen järjestelyissä, vaikka käsitys alueellisen puolustuksen luonteesta onkin eräänlaisessa muutostilassa. Siksi sissitoiminnan käsite ja teoria ovat edelleen yleistä mielenkiintoa herättäviä ja kysymyksenasettelultaan perusteltuja, kun ajatellaan suomalaisen sotataidon pitkää kehitystyötä monilla eri tasoilla. Aiheen syvälinen tutkiminen ei siten katso pelkääntään menneisyyteen, vaan sillä on merkitystä myös tulevaisuuden sotataidollisiin ratkaisuihin

Kirjoittaja on kapteeni ja palvelee Maanpuolustuskorkeakoulun Taktiikan laitoksella. Hän laati esiupseerikursilla tutkielman kansallisen sissitoiminnan käsitteistöä ja valmistelelee väitöskirjasta Helsingin yliopistossa sissitoiminnan osuudesta Suomen puolustusjärjestelmässä kylmän sodan aikana. □

Tarinat ja todellisuus

- Georgian ja Venäjän konflikti 2008

Teksti: Antti Sillanpää

Georgian ja Venäjän jäätynyt konflikti sulii ja kiehahti vuosi sitten. Sotatoimia alustettiin venäläisessä, georgialaisessa ja englanninkielisessä mediassa jo pitkän aikaa ennen aseiden jylä. Maiden erimielisyydet eivät ole poistuneet, joten uusia ryöpsähdyksiä voi olla tulossa. Tämän vuoksi on tarpeellista arvioida myös lehtien palstoilla käytyä informaatio­sotaa.

Antti Sillanpää

se siirsi seuraavana päivänä alueelle maavoimiaan ja aloitti lentotoimintansa. Sota kesti viisi päivää, mutta provokaatiot jatkuvat edelleen.

Venäläiset toimijoina

Konfliktin jäätyneitä ja kuumia vaiheita voidaan tutkia seuraamalla median kerontaa maiden välisistä suhteista. Tästä on hyvänä esimerkkinä amerikkalaisen ”Countdown to War in Georgia – Russia’s Foreign Policy and Media Coverage of the Conflict in South Ossetia and Abkhazia”. Kirja tarjoaa englanniksi käännettyjä Venäjällä ilmestyneitä artikkeleita vuodesta 1989 aina elokuulle 2008 asti. Teksteissä näkyy, miltä georgialaiset vallanpitäjät näyttivät venäläisen median silmissä. Amerikkalaiskirjasta voi lukea, kuinka venäläismediassa georgialaisjohto esitetään lähinnä pahana ja/tai lännen marionettina.

Toimituskunta on valikoinut kirjaan käännetyt tekstit, joten aivan varauksettomasti julkaisun viestiä ei tarvitse

Artikkeli perustuu kirjoittajan ja kommodori evp. Pertti Inkisen työhön KOMET-projektissa, jota on tehty Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksella. Aineistomme perusteella Venäjällä on ollut maiden välisessä uutisoinnissa aloite käsissään. Käyttämämme tutkimusmenetelmä on Suomessa poikkeuksellinen. Tutkimushankkeemme tavoitteena on analysoida uutisten valtavaa virtaa ja konfliktin etenemistä kvantitatiivisin menetelmin. Tähän päädyttiin materiaalin runsauden ja yhdenmukaisuustarpeiden vuoksi. Materiaalimme sisälsi englanniksi kirjoitettuja tai käännettyjä uutisia Venäjältä, Georgiasta ja kansainvälisiltä uutistoimistoilta. Tulokset ovat tässä vaiheessa alustavia.

Kertaus menneeseen

Konfliktin vuosipäivänä katseet siirtyivät helposti vuoden takaisiin tahtumiin ja kauemmas. Vihoittelu on vuosisataista Kaukasian alueella, joka on alueeltaan selvästi Suomea pienempi. Vuoristomaisemaa täyttää kolmisenkymmentä etnistä ryhmää, jotka puhuvat neljäkymmentä kieltä. Neuvostoliiton sortotoimet antoivat aikanaan kansallisuuskriisille lisää

polttoainetta. Alueelta lähtenyt Stalin ei omiansa säästännyt, vaan loi uusia väestöongelmia mm. väestönsiirroilla ja keinotekoisilla rajoilla.

Georgian historiassa on ollut useita itsenäisyyden jaksoja. Georgian uusin itsenäistyminen vuonna 1991 sujui eripuraisesti, kun kolme maakuntaa halusi irtautua valtiosta. Etnisesti georgialainen Adžaria on välttynyt laajemmalla väkivallalla mutta Abhasian ja Etelä-Ossetian maakunnissa sodittiin ankarasti 1990-luvun alussa. Etelä-Ossetia ja Georgia sopivat tultauosta vuonna 1992 ja alueelle tuotiin rauhanturvajoukkoja, jotka koostuivat osseeteista, georgialaisista ja venäläisistä. Sopimuksen toimeenpanoa valvoi ETYJ:n tarkkailijoita, mukanaan myös suomalaisia.

Kesän 2004 väkivaltaisuuksien jälkeen Venäjä alkoi voimakkaasti tukea irtautuvaa maakuntaa. Venäläispassien jako, rahoitustuki sekä energia- ja rakennushankkeet irrottivat aluetta yhä enemmän Georgiasta. Keväällä 2008 Georgia ja Venäjä syyttelivät toisiaan kiistan eskaloitumisesta. Tarkkailijat raportoivat yleistyvistä tulitaukorikkomuksista. Elokuun 7. päivänä Georgian sotilasoperaatio alkoi Tshinvalin kaupungin liepeillä. Venäjän mukaan

uskoa. ”Countdown to War in Georgia” keskittyy suhteiden pohjalukemiin, vaikka välillä oli myös sopuisampia jaksoja. Käyttämämme kvantitatiivinen luokittelu nostaa esille myös suojaajien ajat.

Seurantamme alkaa ajasta, kun Vladimir Putin tuli vallankahvaan eli vuodenvaihteeseen 1999 - 2000. Kuva 1 tiivistää yksinkertaistettuna uutiset, joissa Venäjä oli toimijana ja Georgia toiminnan kohteena. Sen mukaan suhteet olivat Putinin hallinnon aloittaessa kohtuullisen hyvät. Kuvaajaa seuraamalla voidaan huomata, että uutisten keskiarvo painuu alaspäin viitaten heikkenevään tilanteeseen. Nollalinjan alapuolelle sukelletaan vuosina 2001 - 2002, kun venäläiset väittivät Venäjää uhkaavien terroristien tukeutuvan Pankisin laaksoon Georgiassa. ETYJ-rajatarkkailuoperaation tarkkailijat eivät kuitenkaan löytäneet tästä todisteita. Sitä vastoin he raportoivat Georgian ilmatilaa loukanneista lentokoneista. Samoihin aikoihin Etelä-Ossetian johon tuli Venäjään liittymistä haluava Eduard Kokoity.

Käyrät lähtevät kuitenkin paraneamaan. Vuoden 2003 Georgian ”ruusuvallankumouksessa” Eduard Ševardnadze syrjäytettiin ja valtaan nousi Mihail Saakašvili. Uutisaineistoa voidaan tulkita siten, että Saakašvili näyttäytyi aluksi edeltäjänsä parempana vaihtoehtona. Saakašvili ilmoitti kuitenkin yhdistävänsä maan ja vievänsä Georgian Natoon ja uutisointi muuttuikin kielteisemmäksi vuonna 2004. Luokiteltujen uutisten mukaan tilanne oli kiehumispisteessä kesällä 2007. Käyrä osuu alimpaan kohtaan tasan vuosi ennen sotatoimia. Tällöin uutisia täyttivät raportit Tsitelubanin ohjusiskusta, ETYJ-tarkkailijoiden liikkumisen vaikeutumisesta ja ”Kaukasian rajat 2007” -harjoituksesta.

Ennen elokuuta 2008 uutiset ovat hyvin monimuotoisia. Yksinkertaistettu kaavio ei näytä uutisten voimakasta vaihteluväliä erityisesti kesän kynnyksellä. Raportit, joissa Venäjä on toimijana ja Georgia kohteena, sisältävät uhkailuja ja vaatimuksia, mutta myös keskusteluja. Ennen konfliktia käyrät lähtevät alaspäin, kun lähinnä negatiivisia uutisia kantautuu maailmalle.

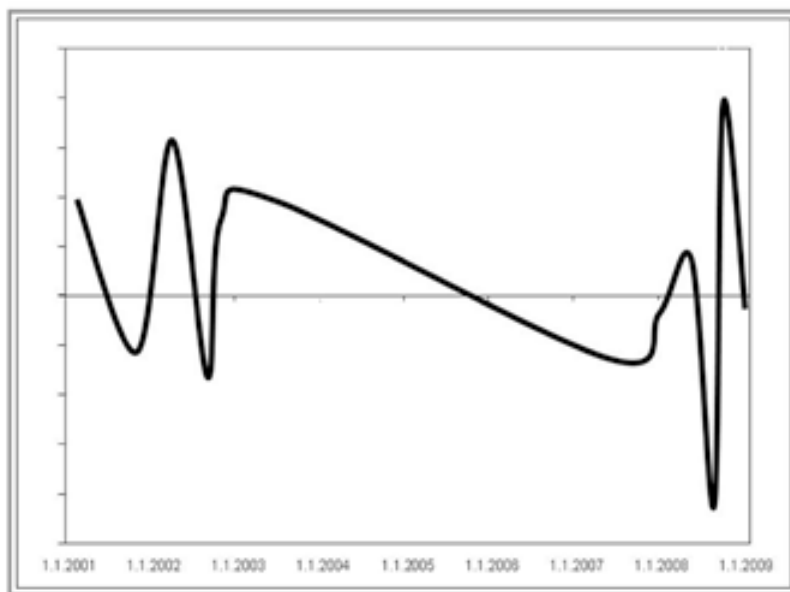
Georgialaiset toimijoina

Kuvassa 2 ovat uutiset, joissa Georgia on toimija ja Venäjä toimien kohde. Yleisesti Georgian toimet suhteessa Venäjään ovat samanlaisia kuin Venäjän toimet suhteessa Georgiaan. Käyrät siis etenevät samalla tavalla.

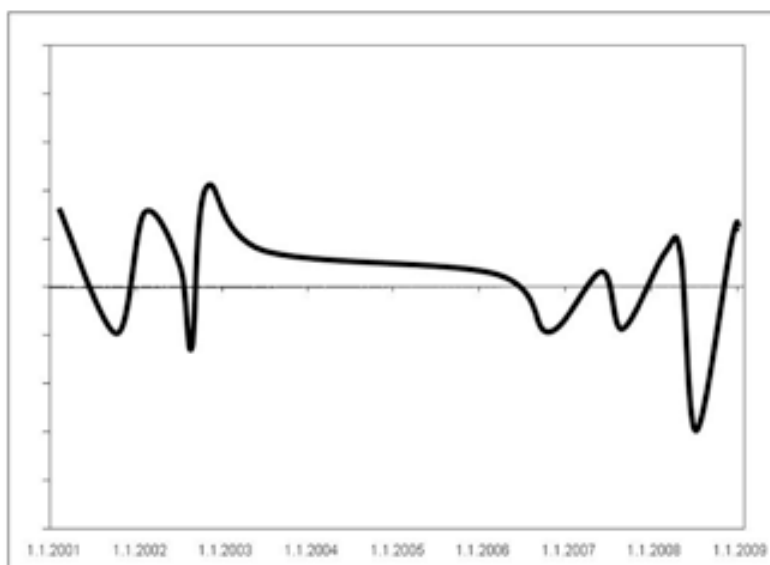
Merkittävänä poikkeuksena on vuoden 2006 kuoppa. Notkahdukseen ajoittuvat mm. osseettien kansanäänestykset itsenäisyydestä ja välikohtaus, jossa georgialaisministeriä kuljettavaa helikopteria ammuttiin. Toinen poik-

keama on kesä 2007, kun georgialais-toimet eivät näyttäneet yhtä synkiltä kuin venäläisten vastaavat.

Tutkimuksen eri vaiheissa käytimme uutisaineistoja eri lähteistä. Suuret linjat eivät poikenneet, mutta yksityiskohdissa oli eroja. Havaitimme, että joidenkin uutislähteiden mukaan elokuu 2007 näyttäytyi yhtä pahalta kuin 2008 sotatoimet. Samat lähteet viittasivat myös siihen, että Georgia vastasi aina Venäjän toimiin. Venäläiset ottivat usein aloitteen haltuunsa, mutta Georgia seurasi samantanisella

Uutiset, joissa Venäjä on toimijana ja Georgia kohde, asteikolla -10...+10 (negatiiviset – positiiviset).

Uutiset, joissa Georgia on toimijana ja Venäjä kohde, asteikolla -10...+10 (negatiiviset – positiiviset).

teolla. Johdonmukainen tapa reagoida tekee maan toiminnan hyvin ennustettavaksi ja alttiiksi manipuloinnille. Tämä osoittaa, kuinka herkkä Georgia on vastaamaan vastapuolensa toimintaan. Näkemys saa tukea kulttuuri-asiantuntijoilta. Georgian valtionjohdon diplomaattinen ja poliittinen kokemattomuus vahvistaa kulttuurista ”satulajohtamisen” piirrettä. Tulos oli osin riippuvainen käytetystä lähteaineis-
tosta.

Tarinat ja todellisuus Georgian ja Venäjän suhteissa

Kun kaavioiden takana olevia lukuarvoja tulkitaan, niin Venäjä näyttää aktiivisemmalta toimijalta. Uutisissa Venäjä on Georgiaa selkeämmin ja useammin toimija niin hyvässä kuin pahassakin. Venäläisten aktiivisuus voi johtua useasta syystä. Suurella maalla on useita ääniä, joita kaikkia kuunnellaan tiedotusvälineissä.

Äänten moninaisuus vaikuttaa siihen, kuinka muut osapuolet arvioivat tilannetta. Tällöin tilanteessa ulkopuoliset - esimerkiksi eurooppalaiset päätöksentekijät – etsivät helposti uutistapahtumista sellaiset tarinat, jotka sopivat omiin ennakkokäsityksiin. Uutisista ei siis haeta uutta tietoa, vaan vanhoja ajatuksia vahvistavia käsityksiä. Tämä oli ehkä nähtävissä tavasta, kuinka eri tavoin eurooppalaiset päättäjät näkivät Georgian konfliktin. Eri suuntiin vetävät poliitikot perustelivat

toimintaansa vetoamalla erilaisiin siivuihin uutisten kokonaisuudesta.

Tämä ajatuksenjuoksu johtaa siihen, että Venäjän moneen suuntaan ja monella tasolla toimiva viestintä vaikutti länsimaiden erilaisiin käsityksiin tilanteesta. Jos Venäjä olisi viestinyt yhdenmukaisesti, länsimaat olisivat oletettavasti toimineet yhtenäisemmin.

Venäjältä lähtevien viestien erilaisuus voi olla tahatonta tai tahallista. Tahaton erilaisuus johtuu siitä, että eri asioista vastaavat henkilöt hoitavat oman alansa viestintää. Venäjän hallinnossa on toimijoita, jotka ovat esimerkiksi kiinnostuneita kauppasuhteista Länsi-Euroopan kanssa. Heidän äänenpainonsa ovat varmasti erilaiset kuin Kaukasuksella toimivan sotaväen. Maan ylin johto voi antaa erilaisia viestejä hetkestä riippuen. Eri kohdeyleisöt saavat erilaisia asioita kuultavakseen tai ja niistä sitten säntillisesti raportoi-

daan uutisvälineisiin.

Vanhemmissa amerikkalaisissa sotilasalan artikkeleissa otaksutaan, että venäläiset viestittävät sekavasti seuraten vanhoja disinformaatioperinteitään. Timothy C. Shea kirjoitti 2002 artikkelissaan ”Post-Soviet Maskirovka, Cold War Nostalgia, and Peacetime Engagement”, kuinka maskirovka on jatkunut koko entisen Neuvostoliiton alueella. Artikkelin lainaa neuvostokäsikirjan määritelmää, jossa kerrotaan kuinka strategista maskirovkaa toteutetaan kansallisella ja sotatoimitasolla harhauttamaan vihollista poliittisista ja sotilaallisista kyvyistä, aikeista ja ajoituksesta. Shea arvioi kärkevästi, että vanhan turvallisuusjärjestelmän tukirakenteet ovat voimissaan. Sen tuloksena alueella on uusi sukupolvi länttä jallittavia johtajia (Shea, 2002). Amerikkalaisteksteissä on korostettu myös strategisen maskirovkan kykyä hajottaa läntistä yhteistyötä. Maskirovkalla pyritään estämään lännen päätöksentekijöitä näkemään uhkaa, sen suuruutta tai kehityskulkua (Thomas R. McGabe, 1999).

Oli viestien erilaisuuden motiivi mikä vain, niin lopputulokseen sillä ei ole vaikutusta. Vastaanottavassa päässä jokainen kuulee, mitä haluaa kuulla.

Uutiset todisteita tärkeämpiä

Tiedotusvälineet ovat keskeisin aineistolähde kehittyvissä maailmantapahtumissa, koska toimittajia on moninkertaisesti viranomaisiin nähden. Julkisesti hyödynnettävässä uutisma-
terialissa on silti suuria puutteita. Ul-

komaanuuhtisointi on tiedotusvälineille erittäin kallista ja siitä on viime vuosina säästetty. Sotatoimialueella toimiminen on erityisen kallista. Internet on heikentänyt lehtitalojen ja television asemaa ja ankea taloustilanne on vähentänyt entisestään mainosvirtaa. Pienemmät tulot vähentävät riippumattomien ammattiraporttoijien määrää. Nettiin kirjoittavat vapaaehtoiset pystyvät uutisten määrässä usein korvaamaan perinteisten mediatalojen jättämän aukon, ja nopeudessa nämä ns. kansalaisjournalistit päihittävät vanhat tekijät. Nettiin kirjoittamisen suoraviivaisuudesta ja vaihtelevasta taidosta johtuen laadun varmistus jää vajaaksi.

Perinteisemmän median talousongelmat johtavat suurempaan riippuvuuteen konfliktin osapuolesta. Osapuolten propaganda pyrkii esittämään asiat itselle suotuisassa valossa, minkä vuoksi ne houkuttelevat, painostavat ja muuten vaikuttavat viestien välittymiseen. Nykytilanteessa toimittajilla on vähemmän mahdollisuuksia itsenäisesti etsiä uutisoitavia asioita ja tarkistaa mahdollisia virheitä.

Ongelmista huolimatta media etsii totuuden likiarvoa. Mitä näkyvämmistä asioista on kyse sen varmemmin keskeiset todisteet yhtyvät tiedotusvälineiden kertomusten kanssa. Syynä on se, että isoja tapahtumia seuraa yleensä sankka joukko ns. länsimaisia journalistisia arvoja toteuttavia henkilöitä, joiden välittämät uutiset ovat pääpiirteittäin samanlaisia. Vaikka jokaisessa jutussa on yksittäisiä virheitä, niin yleisnäkemys hahmottuu yleensä oikeansuuntaisesti, mikäli riippumattomia toimittajia on vain tarpeeksi. Kansalaisjournalismi lisää siten myös hyödyllisen tiedon määrää, vaikka mukana tulee myös merkittävä määrä pelkkää roskaa.

Kun 1970-luvulla informaatiokoumouksen kolkutteli ovia niin tutkijapiireissä heräsi ajatus, että tiedon määrä lisäisi maiden keskinäisiä sosiaalisia ja poliittisia sidoksia siinä määrin, että turvallisuusasioiden merkitys vähenisi. Mutta esimerkiksi Robert Keohane ja Joseph Nye ovat pakittaneet alkupe-
räisistä olettamuksistaan. Turvallisuus on yhä keskeinen seikka valtioiden välisissä suhteissa, koska ”informaatio ei kulje tyhjiössä vaan jo täytetyssä poliittisessa tilassa” (Keohane & Nye,

1998).

Mainittua poliittista tilaa täytetään myös tuottamalla enemmän uutisoimisen arvoisia asioita. Silloin erilaiset uutiset kilpailevat journalistien ja kulluttajien huomiosta. Koska kyky suodattaa uutisia on rajallinen, niin tärkeitä ja epämiellyttäviä asioita jää helposti pimentoon. Propagandistien työ helpottuu huomattavasti, jos toimitukset eivät toimi journalistisilla periaatteilla. Kun tiedotusvälineet ovat jonkun osapuolen tai osapuolten kontrollissa, tosiasioiden etsintä uutisista vaikeutuu huomattavasti.

Kaikkine puutteineen uutisjutut kertovat jotain maailmasta ja luovat uutta todellisuutta. Vaikka poliittinen johto tietäisi jonkun jutun vääräksi, voi hän joutua reagoimaan siihen uusilla päätöksillä. Nämä päätökset johtavat uusiin tapahtumiin kentällä ja uuteen uutistapahtumien kierrokseen.

Tätä tarinan ja todellisuuden kierto-kulkua kuvaa myös, kun lainaan Urho Kekkosen väitettyä lainausta italialaiselta kirjallisuuspöbelistilta Luigi Pirandellolta: ”Niin on, jos siltä näyttää”.

Antti Sillanpää (TKT, VTM, KTM) toimii erikoistutkijana Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksella. Ennen akateemista uraansa hän toimi Yleisradion tv-uutisissa toimittajana vuosina 1993 - 1997 ja Nelosen uutisissa uutistuottajana sekä toimituspäällikkönä vuosina 1997 - 2002. □

PVSAP

Enemmän kuin uusi tietojärjestelmä

Teksti: Pertti Kuokkanen

Puolustusvoimissa ollaan laajentamassa tietojärjestelmää, joka kulkee nimellä PVSAP¹. Paitsi että järjestelmällä korvataan monia vanhoja tietojärjestelmiä, muuttaa se oikeastaan koko puolustusvoimien toimintatapaa. Siksi puhuttaessa PVSAP:sta ei voida puhua vain tietojärjestelmästä, vaan koko organisaation toiminnanohjauksesta ja sen tukemisesta. Lähitulevaisuudessa kukaan puolustusvoimissa palveleva ei voi enää välttyä näiltä viideltä kirjaimelta.

Rauhan ajan puolustusvoimat on ennen kaikkea organisaatio, jonka tehtävä on suunnitella ja luoda sodan ajan puolustusvoimat. Tätä asiaa lähestytään nykyään suorituskyvyn käsitteen kautta. Jotta siis pärjäisimme maamme puolustamisessa sodan aikana, täytyy sodan ajan puolustusvoimilla olla suorituskykyä, joka koostuu esimerkiksi koulutetusta henkilöstöstä, riittävästä ja laadukkaasta materiaalista sekä tarkoituksenmukaisesta doktriinista.

Suorituskykyjen suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa keskeisimpiä ja näkyvimpiä asioita ovat joukkotuotanto sekä erilaiset materiaalihankkeet. Näihin liittyy paljon erilaisia jokapäiväistä toimintaa eri puolilla puolustusvoimien organisaatiota. Jotta edellä mainittuja voitaisiin johtaa ja tehdä päätöksiä mahdollisimman tehokkaasti, tarvitaan kaikilla organisaatiotasolla paljon erilaista tietoa, hienommin sanottuna tilannekuvaa. Tällä hetkellä tuota tietoa on kyllä olemassa, mutta se on hajallaan eri tietojärjestelmissä ja siksi erittäin työlästä hyödynnettävissä. Tulevaisuudessa kaikki on toisin: PVSAP -järjestelmäkokonaisuus antaa meille mahdollisuuden yhteiseen, laa-

dukkaaseen, ajantasaiseen ja tietoturvaliiseen tilannekuvaan. Tämä taas tehostaa normaali- ja poikkeusolojen resurssien hallintaa.

Puolustusvoimilla on jo nyt hyvä pohja PVSAP:n menestyksekkäälle toteuttamiselle. Vuosina 2001 - 2004 puolustusvoimissa otettiin käyttöön SAP-ympäristö, jonka tuloksena materiaalihallinto, hankinnat sekä taloushallinto saatiin SAP-pohjaiseen toimintaan. Nyt tätä ollaan PVSAP:n käyttöön otton myötä laajentamassa.

Miksi taas uusi tietojärjestelmä?

PVSAP korvaa tai yhdistää keskeisiä suorituskyvyn rakentamiseen liittyviä tietojärjestelmiä niin tiedon kuin toimintaperiaatteiden mukaisesti yhteen. Käyttäjillä on yhteinen ja sama tieto kaikkien käytössä. Kun kaikki tieto on samassa järjestelmässä, organisaation toiminta tehostuu ja yhteiskäyttöisyys on mahdollista. Samalla siitä tulee puolustusvoimien tapa toimia. Hankkeen yhtenä tavoitteena on saada ymmärrettävässä muodossa oleva resurssitilannekuva henkilöstön ja johdon tueksi.

Pertti Kuokkanen

Tämä auttaa tekemään mahdollisimman paljon todelliselle tilanteelle perustuvia päätöksiä.

Tavoitteiden toteutuessa organisaatio hyötyy oikea-aikaisesta ja oikeaan tietoon perustuvasta johtamisesta. Sen avulla taas on mahdollisuus saavuttaa parempaa taloudellisuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta, asioita joiden toteen näyttämistä yhä enemmän valtionhallinnossa meiltäkin vaaditaan.

PVSAP:lle on asetettu myös muita vaatimuksia, jotka liittyvät tiedon reaaliaikaisuuteen ja luotettavuuteen, hyvään tietoturvaan, tiedon löytymiseen ja järkevään raportointiin. Uusina asioina edellä mainittujen lisäksi toteutetaan sähköisen asioinnin ja erilaisten portaalien kehittäminen niin esimiehille kuin työntekijöille. Ei myöskään pidä unohtaa, että PVSAP tulee karsimaan erilaisia tietojärjestelmiä puolustusvoimien tietojärjestelmästä.

mista ja että tämän myötä myös työmäärä vähenee. Työmäärän pitäisi vähentyä myös toimintatapojen järjeistymisen ja päällekkäisen työn poistumisen myötä. PVSAP:iin sisältyykin myös lupaus kustannusten karsimisesta.

Miten PVSAP muuttaa puolustusvoimia?

Lähtökohta muutokselle puolustusvoimissa on organisaation toiminnan kehittäminen, joka tapahtuu prosessijohdettujen keinoin. Prosesseja ovat esimerkiksi joukkotuotanto tai suorituskykyjen rakentaminen. Jokaisella prosessilla on johtaja eli omistaja. Hän hyväksyy, millä tavalla kukin prosessi toimii puolustusvoimissa. Näitä prosesseja pidetään lähtökohtana, kun PVSAP:ia kehitetään. PVSAP:n tavoitteena on siis prosessien tukeminen ja palvelu.

Maanpuolustuksen suunnitteluun ja suorituskykyjen rakentamiseen liittyen tarvitaan tietoa toiminnasta ja tuloksellisuudesta. PVSAP:n resurssitilannekuvalle tavoitteellaan koko puolustusvoimien yhteistä eri resurssien hallintaa ja johtamista niin rauhan kuin sodankin aikana. Tavoitteena on saada esimiesten päätöksenteon tueksi jäsen-tyntynyt resurssitilannekuva, jonka pohjana käyttäjillä on yhteinen ja sama tieto. Resurssitilannekuvan muodostamiseen tullaan käyttämään Business Intelligence- ratkaisua, jolla kootaan tieto eri lähdejärjestelmistä. Tieto ryhmitellään ja yhdistellään käyttäjän roolin tarpeiden mukaisesti. Tilannekuva julkaistaan tiedon tarvisijalle portaalin kautta. Eri tason käyttäjille tarjotaan se tilannekuva, joka on tarpeen päätöksenteon tueksi kyseisessä tehtävässä.

Henkilöstöpuolella PVSAP:n tavoitteena on henkilöstön ja sen osaamisen hallinta. Tällä pyritään ennakoitujen vastaamaan organisaation muuttuviin suorituskykyvaatimuksiin ja henkilöstötarpeisiin. Puolustusvoimien prosessien kaikissa vaiheissa on oltava käytettävissä tehokas ja ajantasainen tietojärjestelmätuki henkilöstöhallinnolle. Kyse on ennen kaikkea toimintatavan muutoksesta. Sen tekeminen edellyttää kehittyvän teknologian rinnalla organisaatorakenteiden sekä ennen kaikkea ajattelutapojen muutosta. Muutos tulee koskettamaan puolustusvoimien koko henkilöstöä eli palkattua henki-

lökuntaa, varusmiehiä ja reserviläisiä. PVSAP tulee antamaan esimerkiksi henkilö- ja organisaatiotietoja, henkilöstön osaamisen hallintaan ja kehittämiseen liittyviä tietoja, työajan suunnittelua ja seuranta sekä erilaista matkahallintoa. Merkittävänä kokonaisuutena mukaan tulee myös joukkotuotanto: joukkojen kouluttaminen, perustaminen ja varustaminen sekä niiden käytön suunnittelu.

Logistiikkaprojekti toteuttaa ja yhtenäistää PVSAP-kokonaisuuteen logistiikan tiedot, suorituskyvyn rakentamiseen ja tukemiseen liittyvät toiminnot sekä materiaalin koko elinjakson hallintaa hankintavaihtoehtojen kartoittamisesta materiaalin hylkäämiseen.

Logistiikkajärjestelmän toiminnot ja prosessit integroidaan yhteen ja samaan tietojärjestelmään. Tällöin kaikilla tarvitsijoilla on käytössään yhteinen, oikea-aikainen ja oikea tieto. Projektin myötä useita aikaisemmin erillisillä järjestelmillä tuettuja prosesseja siirretään PVSAP-järjestelmällä tuettaviksi. Päätöksenteon edellyttämä logistiikan tilannekuva rakennetaan niin toimijoiden kuin johdon tueksi. Tilannekuva sisältää tiedot logistiikan toimialojen ja erikseen määrättyjen alojen tilanteesta puolustusvoimien eri tasoilta. Mukaan tulevat myös tärkeimmät tiedot elinkeinoelämän ja yhteiskunnan logistiikkatilanteesta. Järjestelmää käytetään myös logistiikan suorituskyvyn suunnitteluun ja rakentamiseen. Tavoitteena on ensin luoda yhteinen logistiikan toimintatapa. Toimintatapaa tuetaan ajan tasalla olevalla normeilla.

Voi ei - taas uusi tietojärjestelmä!

Jokainen uusi tietojärjestelmä aiheuttaa aina muutosvastarintaa. Jotta PVSAP saadaan tuottavaan käyttöön, on kiinnitettävä huomiota sen käyttöönottoon. Esimerkiksi PVSAP:n eri osia tullaan ottamaan käyttöön samanaikaisesti siten, että prosessit muodostavat loogisen kokonaisuuden, jotta sen tuoma hyöty tulee selkeästi esiin, eikä aiheuta päällekkäistä työtä vanhan järjestelmän kanssa. On myös pidettävä huolta, ettei yksittäisellä yksiköllä ole liikaa käyttöönottoja ja ne on aikataulutettu järkevästi. Myös koulutukseen on panostettava riittävästi. Aiempien kokemusten perusteella on tunnis-

tettu tärkeitä riskejä, jotka on otettu huomioon hankkeen suunnittelussa. Hankkeen tai projektin alussa on oltava tiedossa miten organisaatio tulee toimimaan. Tietojärjestelmäprojekti tukee toimintamalleja, mutta ei keksi niitä. Tästä syystä prosessien omistajien tulee osallistua alusta alkaen hankkeeseen.

Vaikka mikään muutos ei koskaan ole helppoa, tämä muutostyö silti kannattaa tehdä. PVSAP:n onnistuessa puolustusvoimilla on yhteinen toimintatapa, joka kattaa kaikki valmiustilat ja henkilöstöryhmät, toimintaa tukeva ajan tasalla olevalla normisto sekä tietojärjestelmätuki, joka tukee henkilöstön ja osaamisen hallintaa.

Koska hanke on vaikutuksiltaan laaja, aiheuttaa se myös haasteita organisaation kokonaistoiminnalle. Toiminnanohjauksen tukijärjestelmän, jollainen PVSAP on, strategista roolia ei aina ymmärretä puolustusvoimien kehittämisessä ja jokapäiväisessä toiminnassa. Toiminnanohjauksen tukea ei nähdä kokonaisuutena, vaan jonkin sektorin tai toimialan omana ajatuksena. Esimerkiksi jonkin materiaalihankkeen kaikkia kustannuksia ja seurannaisvaikutuksia ei tunneta, jolloin kustannukset karkaavat käsistä. Vaikka aina pyrittäisiin kokonaisuuteen, usein on kuitenkin jääty osakokonaisuuden asteelle.

PVSAP:n kehittäminen on suuri puolustusvoimien kokonaistoimintaa kehittävä hanke. Sen onnistuminen vaatii yhteisiä ponnistuksia niin hankkeelta itseltään kuin käyttöönottavilta organisaatioilta. PVSAP tuottaa uusia mahdollisuuksia tiedolla johtamiselle kaikille organisaatiotasoisille samalla antamalla mahdollisuuden poistaa käytöstä useita vanhenevia räätälöityjä erillisjärjestelmiä. Tavoitteiden toteutuessa organisaatio hyötyy oikea-aikaisesta resursoinnin kohdentamisesta, ja sitä kautta on mahdollisuus saavuttaa parempi organisaation taloudellisuus, tehokkuus ja tuottavuus.

Everstiluutnantti, VTT Pertti Kuokkanen toimii hankepäällikkönä Pääesikunnan suunnitteluosastolla.

1) PV = Puolustusvoimat, SAP = saksalainen ohjelmistokonserni ja samalla sen tuotemerkki

Me olemme aikaan sidottuja

Teksti:Asko Sivula

Viime vuosina Kadettikunnassa on ollut paljon puhetta arvoista. Oman panoksensa tähän keskusteluun tuo kenraalimajuri Asko Sivula, jonka mukaan jokaisen upseeripolven tulee ratkaista arvonsa itse muistaen kuitenkin vastuunsa myös tulevista sukupolvista.

Asko Sivula

Kun sanotaan, että olemme aikaan sidottuja, tarkoitetaan-ko että aikakauden yleiset virtaukset määrittävät sinun ja minun - siis yksilön ajatusmaailman? Ei, sitä sanonnalla ei mielestäni tarkoiteta. Meillä on nimittäin monia kavahdettavia esimerkkejä siitä, että näin ei voi olla.

Otan näistä esiin kaksi. Ensimmäinen näistä on oma suometumisemme 1970-luvulla. Tällä tarkoitan poliittisen ajatusmaailman vasemmistolaisuudesta, opiskelevan nuorison marxilais-leniniläistynyttä maailmankatsomusta ja lähes koko elämänpäivän kattavan maailmankuvan ohjautumista Neuvostoliiton ruorinkäännöihin. Toinen vastaava ilmiö on myös aivan lähimenneisyydessämme tapahtunut uusliberalismin ihailu kaikkinne seurauksineen.

Edelliset ovat vakavia esimerkkejä yleisten näkemysten pettävästä pohjasta. Se, että olemme aikaan sidottuja, ei yksilölle voi merkitä sitä, että hän olisi aikansa yleisen mielipiteen vanki. Sen sijaan se merkitsee, että yksilö on yleisestä mielipiteestä vastuussa. Viime kädessä näet vain yksilöt voivat tehdä valintoja, joista syntyy yleisiä trendejä. Kun olemme aikaan sidottuja, olemme sidottuja menneisyydestä tulevaisuuteen - vastuuseen historiamme pohjalta tulevaisuudelle.

Edellinen koskee tietenkin myös tämän päivän upseeristoa. Jokainen upseeripolvi on vastuussa paitsi nykyisyydelle, niin ennen kaikkea tulevaisuudelle. Tämän ajatuksen pohjalta

käsittelisin, millaiselle pohjalle suomalainen upseeristö on upseeriuttaan rakentanut ja tulisi mielestäni vastaisuudessakin rakentaa. Jos käsittelyni heijastelee hieman elettyä suomettumisen tai jälkisuomettumisen tilaa, älköön minua syytettäkö menneisyyden pöyhimisestä. Kirjailija Faulknerhan totesi: ”Menneisyys ei kuole koskaan, se ei edes ole menneisyyttä”. Näin olen suonut itselleni synninpäätön.

Vastuu on kysymys, mikä 1970-luvussa näin jälkepäin mietityttää. Tavoite Suomen säilymisestä oli suurena kokonaisvastuuna selvä. Mutta tämän suuren kokonaisuuden rinnalla oli monia osakokonaisuuksia, joista niistäkin olisi tullut kantaa vastuuta. Monien alojen vastuutonta käytöstä vähätellään nyt pintakuuhuna ja jonkinlaisena muutosriehana. Kaikki vähäisempikin poliittinen toiminta verhoittiin ja nykyään todistetaan olosuhteiden ehdottomaksi vaatimukseksi. Todellinen seuraus kuitenkin oli, että Suomea vietiin kuin passiä teuraalle, täysin vieraan maailmankuvan uhriksi.

Yksi tärkeä osakokonaisuus oli yhteiskuntamoraali. Olivatpa 70-lukulaisten motiivit mitkä tahansa - pragmaattisuus Neuvostoliiton uhan alla, opportunisti, aatteen palo tai tyhmyys - lopputulos oli valtava yhteiskuntamoraalin alennustila. Täten esimerkiksi poliittinen pragmaattisuus ja siinä sivussa opportunisti tuli hyväksytyksi, vaikka se olisi ollutkin eettisesti arveluttavaa. Jos lopullinen ja rehellinen

tavoite sekä tuleva maailmankuva ovat sosialismin voitto maailmassa tai vaikkapa vain Euroopassa, tämän ymmärtää. Mutta ilman tätä vakaumuksellista uskoa toiminta oli täysin vastuutonta. Tällaista asennetta vastaan myös Kadettikunta aikanaan lähti taistelemaan ja näin kantamaan omaa vastuutaan.

Ettei edellisestä painettaisi liiallisen kohtuuttomuuden leimaa 70-lukulaisten sukupolven otsaan, on syytä palauttaa mieliin sanat: ”sivistys on kohtuullisuutta”. Löytyykö kohtuullisuudelle sijaa ja mikä on kohtuullisuutta? Jälkisuomettuneesti toistellaan kovasti sanontaa ”aika muuttuu, ihminenkin voi muuttua”. Olkoon niin, mutta vain jos samalla myöntää olleensa väärässä. Mutta on toinenkin sanonta: ”panteri ei pääse täplistään”, ja panttereita myös meillä on. Isä Stalin taisi tuntea tämän ilmaisun ja varasi talvisodan päätteeksi suomalaisille upseereille sijoituspaikan Katynin leiriltä - ilmeisesti lopullisen. Hän ei epäillyt suomalaisen upseerin

vakaumusta eikä uskonut sen muuttumismahdollisuuteen. Meidän vakaumuksemme on aina seissyt lujana suomalaisuudessa ja on lähtenyt tältä pohjalta kansamme olemassaoloa puolustamaan. Meidän upseerikuntamme ei ole tarvinnut muuttua, sen täplät ovat syöpyneet syväälle.

Kun tarkastelemme arvojen muuttumista, voidaan todeta, että moniarvoisuus ja yksilöllisyys ovat olleet voimakkaassa kasvussa. Kohtuuden nimessä on todettava, että näiden kasvulle onkin ollut asiallisia perusteita. On kuitenkin syytä olla varovainen etteivät edellä mainitut arvot lähde leviämään vakavien ja arvossa pidettävien yhteisöllisten arvojen yli. Meidän upseerien erityisesti on oltava valmiita puolustamaan yhteisöllisyyttä ja kansallisia periaatteita, rakentamatta ristiriitaa yleisesti vallalla olevien yksilöllisyyden arvon kanssa. Tämä ei aina ole helppoa. Aiempi kenttäpiisпамme Jorma Laulaja onkin todennut, ettei elämä voi olla keittokirja, josta löytyy resepti mahdollisimman moneen aatteelliseen ongelmaan. Oikeaa ja väärää on pohdittava yhä uudelleen, kertartkaisua ei ole.

”Moraali on tiellä kulkemista ja jokaisen on käveltävä itse”. Tätä periaatetta on syytä noudattaa upseerienkin arvonmuodostuksessa. Lopullisia valmiita arvokoodeja ei siis ole. Fundamentalismi laajastikin ottaen sisältää suppeasti ehdottomia arvoja, joita Euroopassa syvästi vieroksutaan. Sivistyneisyys ilmenee kykynä sietää hyvinkin suurta erilaisuutta. Hyväksyn siis sivistyksen ja kohtuullisuuden yhteyden, vaikken hyväksykään suomettumista yhteiskuntamoraalin pohjalta enkä siihen osallistuneiden selityksiä. Mutta en myöskään hyväksy valmiita arvokoodeja. Kohtuus on vaikea kysymys elävän elämän ristiriitaisuuksissa.

Upseeriutta tulisi kehittää lisäämällä luovan olemisen osuutta ammatillisen osaamisen rinnalle. Suorittaminen on jo pitkään ollut työelämän avainsanoja. Työpaineet ja jatkuva tuottaminen syövätkin upseeria yhä enemmän. Pitäisi ehkä päästä tasapainoisempaan kokonaisajan käyttöön tuottamisen ja luovan olemisen kesken. Suorittami-

sen ja tekemisen rinnalle aikaa tulisi säästyä myös ajatteluun, kulttuuriin ja virkistykseen sekä upseerisivistyksen laajentamiseen. Vain ammatillisesti kyvykäs, vahva sekä henkisesti tasapainoinen ja sivistynyt upseeri edustaa upseeriutta sen parhaassa merkityksessä. Kadettikunta on tässä yhteydessä merkittävä toimija, joka antaa loistavan kasvupohjan upseeriuteen.

Toimintamme maanpuolustuksellisella ja turvallisuuspoliittisella saralla sekä arvokeskustelu ovat tehneet yhteisöstämme myös yhteiskuntapoliittisen järjestön. Aika on näyttänyt, että Kadettikunta on ollut merkittävä yhteiskuntapoliittinen toimija, mikä asema jatkossakin tulee säilyttää. Jokaisella aikakaudella on virtauksia, joihin meidän tulee olla valmiita ottamaan kantaa, puolesta tai vastaan, puolustessamme suomalaista yhteiskuntaa ja tapoja suomalaisuuden säilyttämiselle tällä maailman kolkalla. Kapteenit ja majurit määrittivät miten vastata 1970-luvun haasteisiin. Tällainen vanhempi polvi ei useinkaan ole oikea joukko analysoimaan olevia virtauksia ja suhdetta niihin. Tämä oli myös tilanne jääkäreillä, upseereilla ennen sotia ja kylmän sodan nuorilla upseereilla. Näin pitää olla myös tänään. Olemme aikaan sidottuja ja jokaisen upseerin on käveltävä ajassaan itse.

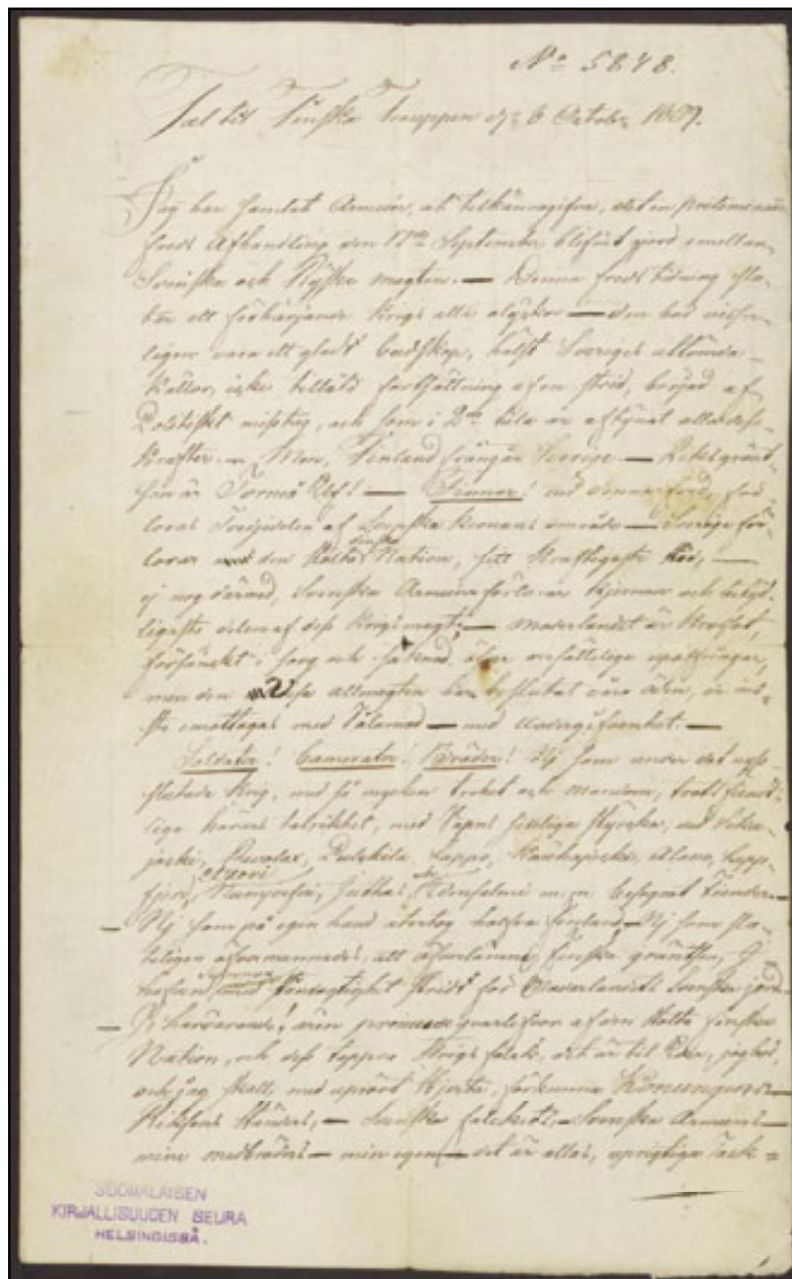
Upseerius ei perustu upseeriarvoille, vaan upseerien arvoille. Se on upseerin tien kulkemista, vastuun kantamista ja sellaisenaan kestävyyslaji. Ei tunnuslauseemme turhaan ole Constantem decorat honor.

Kenraalimajuri Asko Sivula on Kadettikunnan kunniajäsen. Artikkelin perustuu hänen Helsingin kadettipiirin historiikin julkistamistilaisuudessa 6.4.2009 pitämäänsä puheeseen. □

Kenraali von Döbelnin jäähyväispuhe

Suomalaisille joukoille Uumajassa 8.10.1809

Teksti: Heikki Tilander

Von Döbelnin puheen alkuperäistekstiä. Puhe tulkattiin suomeksi Uumajan kirkkotorilla pidetyssä ikimuistoisessa tilaisuudessa.

Tuosta Suomen sodan päättymisen jälkeen pidetystä kuuluisasta puheesta on kulunut 200 vuotta. Se on arvioitu yhdeksi puhetaidon mestarinäytteeksi ja myös psykologisesti taitavaksi puheeksi vaikeassa historiallisessa murrostilanteessa.

Suomen armeijan antauduttua Seivissä (Kalix) 25.3.1809 olivat suomalaiset Ruotsin lipun alaiset joukot supistuneet noin tuhanteen mieheen. Nämä osallistuivat kesällä Länsipohjan taisteluihin muun muassa Hörneforsissa, mutta eivät enää elokuun 1809 suureen epäonnistuneeseen maihinnouluun, jolla pyrittiin lieventämään venäläisten rauhanehdoja. Kun ruotsalaiset eivät saavuttaneet toivottua voittoa, oli Ruotsin neuvottelijoiden hyväksyttävä rauha Haminaassa 17.9.1809. Rauhansopimus riisti Ruotsilta koko nyky-Suomen. Rauha ratifioitiin niin Ruotsissa kuin Venäjälläkin, ja suomalaiset joukot voitiin sen jälkeen kotiuttaa. Rauhasta ilmoittaminen jäi silloisten pohjoisten joukkojen ylipäällikön, kenraali Georg Carl von Döbelnin tehtäväksi.

Suomalaiset ja ruotsalaiset joukot asettuivat 8.10.1809 neliömuotoon Uumajan kirkkotorilla, edellä mainitut kuluneissa univormuissa ja viimeksi mainitut uusissa sotilaspuvuissa, kuulemaan von Döbelnin jäähyväispuhetta, jossa Ruotsi kenraali kuuluisiksi tulleen tunteikkain sanoin lausui jäähyväisensä Suomelle.

Puheen alkuperäisteksti on vanhahtavaa ruotsinkielistä, josta seuraava käänös on J.R. Danielsson-Kalmarin tekemä noin 100 vuotta sitten.

Sotilaat!

Olen kutsunut armeijan kokoon ilmoittaakseni että valmistava rauhansopimus on syyskuun 17 päivänä tehty Ruotsin ja Venäjän välillä. Tämä rauhansanoma lopettaa hävittävän sodan kaikki onnettomuudet – tulehan sen olla iloinen sanoma, varsinkin kun Ruotsin tyhjentyneet apulähteet eivät salli tämän taistelun jatkamista, jonka valtiolliset erehdykset ovat alkaneet ja joka kahden pitkän vuoden aikana on riuduttanut sen voimat. Mutta Suomi eroaa Ruotsista – valtakunnan rajaksi tulee Tornionjoki. Suomalaiset! Tässä rauhassa kadottaa Ruotsin kruunu kolmannen osan alansa, Ruotsi kadottaa ylevän Suomen-

kansan, voimakkaimman tukensa. Eikä tässä kyllin. Ruotsin armeija kadottaa sotavoimansa ytimen ja arvokkaimman osan. Emämaa on masennettu, vaipunut suruun ja kaipaukseen korvaamattomien uhrautumisien tähden; mutta kaikkiviisas kaitseminen on määrännyt meidän kohtalomme, ne on vastaanotettava kärsivällisyydellä, nöyryydellä.

Sotilaat! Toverit! Veljet! Te jotka nyt päättäneen sodan aikana niin suurella uskollisuudella ja miehuudella, huolimatta vihollisjoukkojen lukuisuudesta, ja odottamattomasta päällekkarkauksesta, aseiden aineellisella voimalla Siikajoella, Revonlahdella, Pulkkilassa, Lapualla, Kauhajoella, Lapväärtissä, Ätsärissä, Nummijärvellä, Juuttaalla ja Iisalmella y.m. olette voittaneet viholliset, te jotka omin neuvoin otitte takaisin puolen Suomea – te jotka moninkertainen ylivoi-

Heikki Tilander

ma vihdoin pakoitti jättämään Suomen rajan, te olette sittemmin kestävyydellä taistelleet emämaan ruotsalaisen turpeen puolesta – te täällä olevat kalliit jäännökset ylevästä Suomen kansakunnasta ja sen urhoollisesta soturikansasta, teille minun tulee, ja minä sen teenkin,

Kenraali Georg Carl von Döbeln

Döbeln Juuttaalla

liikutetuin sydämin julistaa kuninkaan, valtiosäätyjen, Ruotsin kansan, Ruotsin armeijan, esimiesteni, toverieni, minun oma – kaikkien vilpiton kiitollisuus.

Kuninkaan armollinen suosio, valtiosäätyjen hellivä hyväntahtoisuus, Ruotsin kansan ihailu, Ruotsin armeijan kunnioitus, esimiesteni ystävyys, toverieni tunnustus, minun oma harras kiintymykseni teihin, ne ovat uhria, joita teille pyhitetään ja minun kauttani teille tarjotaan.

Suomalaiset! Veljet! Teidän urotyönne ovat suuret, ja kiitollisuus, jota minä kaikkien puolesta teille lausun, on samassa suhteessa. Sen tulkitsemiseen vaadittaisiin kaunopuhujan koko kyky – minä olen sotilas – sotilas! mikä ylevä nimitys, kun se minulla on teiltä, teidän hyväksenne ja teidän kanssanne. Ottakaa siis vastaan liikutetun sydämen kaunistelemattomat ajatukset; ja te ruotsalaiset joukot, jotka tällä surullisella hetkellä olette läsnä, olkaa elävinä todistuksina ruotsalaisen emämaan rajattomasta kiitollisuudesta. Ruotsalaiset, olkaa ylpeät siitä, että olette nähneet nämä suomalais-

set jätteet! Muistakaa heitä! Kunnioittakaa heitä! Katsokaa heidän kuihtuneita ruumiitaan, heidän kalpeita kasvojaan, siinä on merkkiä heidän uskollisista, ehkäpä turhista ponnisteluistaan kulu-neina vuosina! Ja te suomalaiset! Kun tulette takaisin synnyinseuduillenne, niin ilmoittakaa siellä Ruotsin kansan kiitollisuus kansaanne kohtaan. Te palaatte takaisin kulunein vaattein, katkotuin eli läpiammutuin jäsenin, mutta te viette mukanne rehellisen soturisiehun näkyvän kaunistuksen. Ruotsalaisen emämaan vihollisia ei teistä koskaan voi tulla, siitä minä olen varma; mutta pysykää kaikkina aikoina sen ystävinä. Jos uuden ylivallan voima estäisi teidän toiveitan-ne ja tahtonne täyttämistä, niin antakaa siunauksenne sydämen ja ajatuksen hiljaisella kielellä tulla emämaalle! Muistuttakaa tätä lapsillenne, suvusta sukuun me siunaamme teitä, kunnioitamme teitä!

Yhtä minä pyydän teiltä: kun te lähestytte niitä paikkoja, missä me olemme voittaneet vihollisemme ja kun te siellä näette sen sorakummun, joka peittää

meidän kaatuneet kumppanimme, huokalkaa siunausta heidän tomulleen, he ovat kuolleet sankareina, ja heidän tuhkaansa vartioivat kunnian haamut. Te tunnette ihmissydämen moninaiset, oikut, sen taipumuksen äkisti valita tunteilleen esineitä, joita ei se koskaan huule unohtavansa, mutta tuskin on muutamia viikkoja kulunut, kun se huikentelevaisuudessaan on tehnyt toisen valinnan. Aika muuttaa kaikki, sen kuluessa kaikki unohtuu; mutta sen minä vakuutan, ja te tulette itse sen huomaamaan, että soturiliitto, joka on solmittu taisteluissa, vaaroissa, veressä ja kuolemassa, ei koskaan hajoa. Me siis olemme varmoja toistemme rakkaudesta; soturiveljeys kestää elonajan loppuun, ja se kiitollisuus, jota teille olen tunnustanut ja tunnustan, on tähän meidän yhteiseen siteeseemme erottamattomasti yhdistetty. Suomalaiset! Veljet! Jos minun sanojani voisivat verikyyneleet silmistäni vahvistaa, virtaisivat ne nyt, ja jokainen pisara vakuuttaisi teitä minun kunnioituksestani, ystävyysteni!

G.v. Döbeln

Kenraali

Pohjoisten joukkojen ylipäällikkö

Tämä puhe vaikutti voimakkaasti asetovereihin Uumajan torilla ja sillä on ollut valtava vaikutus vielä myöhempiinkin sukupolviin. Sen suuri historiallinen merkitys perustui siihen, ettei se ollut vain yksityisen sotilaan tunne-elämän eikä minkään hetkellisen liikutuksen ilmaus, vaan siinä kuvastui Suomen koko armeijaa ja nimenomaan Döbelnin porilaisia sodan kaikissa vaiheissa elähdyttänyt henki.

Kun tarkastelee Suomen ja Ruotsin keskinäisten suhteiden kehitystä vuoden 1809 jälkeen, on todettava Döbelnin viisas kaukonäköisyys. Täysin uudessa historiallisessa tilanteessa hän osui tulevaisuuden kuvauksessaan oikeaan.

Kenraaliluutnantti Heikki Tilander toimi Kadettikunnan puheenjohtajana vuosina 2000 - 2003. Reserviin hän siirtyi vuonna 2004 Pohjoisen Maanpuolustusalueen komentajan tehtävästä. Kokemuksistaan upseeriuransa aikana hän on kirjoittanut kirjan: *Sotilaan vuosikymmenet. Muistikuvia noottikriisin ajasta EU-Suomeen.* □

Suurvalta

romahti Pultavassa 1709

Teksti: Olavi Antila

Ruotsin eurooppalainen suurvalta, jonka Kaarle IX:n poika Kustaa II Aadolf oli myös suomalaisin voimin luonut, romahti 28.6. Pultavan taistelussa Ukrainassa 300 vuotta sitten. Syitä oli monia: parin miljoonan hengen vaatimaton väestöpohja, väkirikkaammat kateelliset naapurit ja - ennen kaikkea sankarikuninkaaksi mainittu Kaarle XII, joka ylimielisyydessään pani kaiken yhden kortin varaan ja tuhosi korvaamattoman armeijansa taistelussa, joka mitätöi kaikki hänen aikaisemmat voittonsa.

Kaarle IX oli jättänyt pojalleen Kustaa II Aadolfille, josta hän sanoi Ille faciet, hän sen on tekevä, perinnöksi 1611 kolme sotaa Tanskan, Puolan ja Venäjän kanssa. Tanskan sota päättyi tappiollisesti ja tuntuviin sotakorvauksiin, Venäjä suljettiin Stolbovan rauhassa 1617 Itämereltä ja Puola nujerrettiin 1620-luvulla. Ruotsi sai käyttöönsä tullitulot, joilla se rahoitti osallistumisensa 30-vuotiseen sotaan, tosin Ranskan huomattavalla taloudellisella tuella. Painopisteen siirtyminen Baltiaan ja Itämeren eteläpuolelle merkitsi Suomen puolustuksen huomattavaa heikkenemistä: Suomalaiset kuolivat tauteihin vastedes Ruotsin lukuisissa ulkomaisissa varuskunnissa ja kaatuivat taisteluissa tanskalaisia, venäläisiä, puolalaisia ja eurooppalaisia palkkasotureita vastaan.

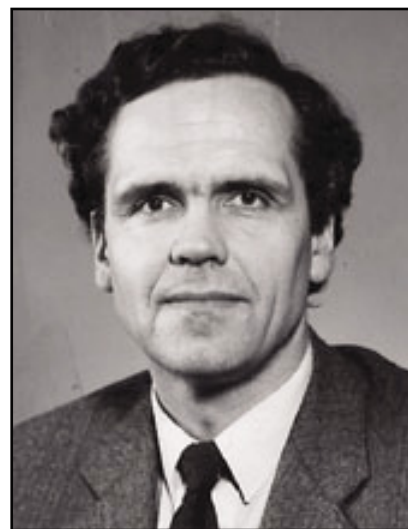
Suuruudenhullu Kaarle X Kustaa, joka peri kruunun Kristiinan luovuttua valtaistuimesta ja kääntynyt katolisuuteen, halusi Itämerestä Mare Nostrumin, meidän meremme. Tavoitteena oli sekä Puolan että Tanskan alistaminen. Venäjää vastaan jäi puolustautumaan Suomessa pääasiassa nostoväki, linnoitustenkin ylläpito oli laiminlyöty. Kun kuolema korjasi sekä Puolan että Tanskan sota-

retkillään lopullisissa tavoitteissaan epäonnistuneen soturin 1660, sai maa nauttia Kaarle XI:sta luomasta rauhantilasta Tanskan sodan jälkeen, missä Ruotsin niin voitokas laivasto kärsi enteellisiä tappioita.

Naapurit haastavat 18-vuotiaan

Kaarle XI kuoli vatsasyöpään 41-vuotiaana ja hänen melkoista hulivilinuuruutta elänyt poikansa nousi itsevaltiana valtaistuimelle 1697 vain 15-vuotiaana. Vanhat periviholliset Tanska, Puola ja Venäjä solmivat liivinmaalaisen aatelmiehen, Johan Reinhold Patkulin toimesta liiton Ruotsin Itämeren herruuden kukistamiseksi. Suuri Pohjan sota alkoi vuonna 1700. Englannin laivaston tuella Kaarle nousi maihin Sjöllannissa ja pakotti Tanskan rauhaan. Seuraavaksi hän hyökkäsi Venäjän tsaari Pietaria vastaan, joka oli kovalla kädellä käynnistänyt laajat uudistukset venäläisten eurooppalaistamiseksi.

Marraskuussa 1700 hän voitti Narvan luona ylivoimaiset venäläisjoukot lumituiskun raivotessa päin vihollisten silmiä. Taisteluun osallistui myös 4 500 suomalaisia, lähes puolet armeijasta. Voitto oli

Olavi Antila

kohtalokas, sillä luonnonvoimien avustuksella voittonsa saavuttanut 18-vuotias ryhtyi aliarvioimaan vaarallisinta vastustajaansa.

Voitosta voittoon

Seuraavien vuosien aikana Kaarle kuritti Puolan kuningasta ja Saksin vaaliruhtinasta August Väkevää, jonka kerrotaan paljain käsin taivuttaneen hevosenkengän suoraksi. Kaarle halusi Puolan valtaistuimelle oman suosikkinsa ja jätti Pietarin selkänsä taakse valtaamaan Inkerinmaan linnat, Narvan ja Tarton sekä perustamaan Pietarin Suomenlahden rannalle. Karoliinien taktiikka perustui taitavaan tykistön käyttöön, mutta myös ratsuväen keskitettyihin iskuihin, joissa käytiin miekka ojossa päin vihollista.

Tsaari kehitti armeijaansa ja etenkin laivastoaan, kärsi tappioita taisteluissa, mutta miesresurssit olivat ehtymättömät. Kun August pakotettiin rauhaan 1707 Kaarle vihdoinkin vuosikausia Suomen

ja Baltian puolustuksen laiminlyötyään kääntyi Venäjää vastaan. Rauhahan hintana oli myös Patkulin teloitus erittäin julmalla tavalla. Patkul on jäänyt historiaan petturina, kuten Juudas Iskariot ja Norjan Vidkun Quisling. Ansio lankeaa 1930-luvun äärioikeistolle, joka leimasi vastustansa pettureiksi eli patkuleiksi.

Nyt alkoivat asiat mennä todella huonosti. Pietari olisi suostunut rauhaan, mutta Kaarle halusi sanella rauhanehdot Moskovassa. Sen sijaan, että olisi hyväksynyt Inkerinmaalle ja Pietariin, hän päätti koukata etelästä Ukrainan kautta kohti Moskovaa, koska kasakkapäällikkö Mazeppa oli luvannut vahvistuksia.

Päätös osoittautui suuren luokan strategiseksi virheeksi. Venäläiset turvautuivat hävitetyn maan taktiikkaan, hyökkääjät kärsivät tulevana talvena nälästä ja sairauksista joukkojen huetessa. Hevosia kuoli sadoittain eivätkä kasakat pystyneet täyttämään lupauksiaan. Kaarle saavutti matkallaan vielä yhden voiton - viimeisensä.

Pietarille yliote

Kaarle ei malttanut odottaa Adam Lewenhauptin vahvistuksia, vaan jäi ylivoimaisten venäläisten armoille. Lesnan taistelussa 1708 kaatui tuhansia miehiä, kuormasto ja tykistö menetettiin. Rusikoitu osasto, 6 500 miestä, liittyi pääarmeijaan.

Pietari ei turhaan kutsunut Lesnan voittoa Pultavan äidiksi. Luottaen vajaan 20 000 karoliininsa iskuvoimaan kuningas päättää turvautua yllätykseen noin 50 000 miehen venäläisarmeijaa vastaan. Yön pimeydessä ruotsalaiset jättivät leirinsä - ja tykistönsä nopeuttaakseen marssiaan.

Päästyään perille uupuneet miehet näkivät venäläisten varustaneen vahvan reduttilinjan paaluvarustuksista, mikä mahdollisti musketti- ja tykistötulituksen hyökkääjän sivustoihin. Ruotsalaiset oli opetettu laukaisemaan muskettinsa vasta vihollisen ”silmänvalkuaiset” nähdessään, mutta nyt heiltä puuttui sekä tykistön että ratsuväen tuki.

Vihollisella oli vahva tykistö ja varustukset suojanaan. Kaarle oli haavoittunut muutamaa päivää aikaisemmin tykinkuulasta ja hän oli kuumeen heikentämänä kyvytön johtamaan taistelua tehokkaasti. Hänen kenraalinsakaan eivät löytäneet yhteistä säveltä. Kaikki viittasi eräänlaiseen itsemurhahyökkäykseen ja katastrofiin.

Syöksy verisaunaan

Kuolemaa halveksien syöksyivät karoliinit päin vihollisen musketti- ja tykistötulusta. Tsaari Pietari ei ollut uskoa silmiään. Tykistö avasi tulen: tuliset kuulat ja metalliromulla täytetyt kartussit repivät sotilaita riekaleiksi. Kenraali Lewenhaupt kertoo, että sotilaita kaatui kuin heinää viikatteella. Seitsemän tunnin taistelun jälkeen Upplannin rykmentin 700 miehestä oli jäljellä 14. Armeijasta hupeni puolet kaatuneina, haavoittuneina ja vangeiksi jääneinä. Venäläisten tappiot olivat vain 3 600 kaatunutta ja haavoittunutta.

Ruotsin sotahistorian suurin katastrofi oli tosiasia. Kaarle XII pakeni ratsunsa selässä kohti Turkia. Muutamaa päivää myöhemmin taistelumoraalinsa menettänyt tynkäarmeija antautui vähälukuisemmille venäläisille Perevolitsinan kylässä. Valtaosa kuoli vankeudessa Siperiassa.

Kaarle harhailee

Seuraavat viisi vuotta kuningas vietti Ottomaanien valtakunnan vieraana yllyttäen turkkilaisia aseisiin Pietaria vastaan. Sillä välin Pietari valloitti Viipurin, Tallinnan ja Riikan sekä koko Suomen, jonka kohtalo ratkesi Napuen taistelussa helmikuun hangilla 1714. Suomen armeijan rippeet, 3 500 miestä jäivät mottiin ja teurastettiin kolmessa tunnissa.

Palattuuan Stralsundin kautta Ruotsiin Kaarle ei pyrkinyt valtaamaan menettämiään alueita takaisin, vaan aloitti sodan vallatakseen Tanskalta Norjan. Suuren sankarin elämä päättyi luotiin Fredrikstenin linnoituksen edustalla marraskuussa 1718. Vieläkin kiistellään siitä, oliko surmanluoti omien vai vihollisen ampuma.

Suomi jäi oman onnensa nojaan

Uudenkaupungin rauhassa 1721 Ruotsi menetti Baltian maat, Inkerinmaan ja

Kaarle XII menetti isänsä liian nuorena ja nousi valtaistuimelle henkisesti kypsyyttä jättäen jo 15-vuotiaana. Hänen suurin virheensä oli Pietari Suuren aliarvioiminen.

Karjalan Viipuria myöten. Syntyi ns. Pietari Suuren raja, joka kummitteli vielä talvi- ja jatkosodankin jälkeen. Yhteensä 200 000 ihmistä oli menettänyt henkensä, noin kymmenen prosenttia väestöstä. Ruotsi osoittautui enimmäkseen haluttomaksi ja kyvyttömäksi puolustamaan kolmatta osaa valtakunnastaan. Osa suomalaisista alkoi yhä enemmän etsiä turvaa Venäjältä.

Poikkeuksena oli tietenkin Suomenlinnan rakentaminen Ranskan rahoilla ja Kustaa III:n revanssisota. Täydellinen epäonnistuminen toteutui vuosina 1808 - 09 Kustaa IV Aadolfin aikana. Suomi taisteli omin voimin. Haminan rauha sinetöi Suomen mahdollisuuden rakentua itsenäiseksi kansakunnaksi - ja Ruotsin suojakilveksi itää vastaan.

Kaitselmuksen valitsema Kaarle

Kaarle XII saattoi taistella sankarillisesti, mutta hänen itsevaltainen ja omapäinen tapansa hallita ja käydä sotaa johti katastrofiin. Korvaamattoman armeijan uhraaminen yhdessä taistelussa oli suuren luokan virhe. Myöskään valtiomieheksi hänestä ei ollut. Hän luotti enemmän miekkaan kuin diplomatiaan.

Psykye ei ollut aivan tasapainossa. Ruotsin sotahistoriallisessa museossa on karoliiniosastolla siihen viittaava historioitsijan lausunto. Syvästi uskonnollisena hän uskoi olevansa Jumalan valitsema ja Kaitselmuksen työkalu. Siksi hän laiminlöi usein ”maallista viisautta” edustaneiden avustajiensa neuvot.

Suomalaisten uskollisuus maan puolustuksen laiminlyöneelle hallisijalleen oli liikuttavaa. Suomalainen runoilija sepitti vuotta ennen Kaarlen paluuta Ruotsiin 1714: ”Vihollisen Kaarle antaa aikansa meidän rajojamme ravistaa, mutta kun hän hankkii rauhan, kaiken takaisin palauttaa.”

Voltaire, suuri valistusfilosofi kirjoitti Kaarlen historian 1729. Analyysi on pureva: ”Kuollessaan Ruotsin kuningas oli kokenut sekä suurinta onnea että mitä ankarimpia vastoinkäymisiä antamatta hetkeksikään edellisen veltostuttaa tai jälkimmäisen järkyttää itseään. Hän oli vailta eräitä inhimillisiä heikkouksia, kenties ainoana kaikista kuninkaista, mutta samalla hän kohotti kaikki sankarin hyveet sellaiseen liiallisuuteen, että ne olivat yhtä vaarallisia kuin vastakkaiset

Pietari Suuri oli Kaarlea 10 vuotta nuorempi. Hän uudisti Venäjän ja teki siitä eurooppalaisen suurvallan.

paheet”.

Saksissa taistellessaan August Väkevää vastaan Kaarlen kerrotaan käyneen usein Lützenin taistelukentällä, missä Kustaa II Aadolf kaatui vuonna 1632. Mitään hän ei esikuvaltaan oppinut.

Eivätkä myöskään Napoleon ja Hitler ennen Moskovan sotaretkiään olleet tutustuneet tarpeeksi hyvin Kaarlen kotaloon.

Olavi Antila on filosofian maisteri. Hän on vaasalainen historioitsija, joka on kirjoittanut mm. teokset Suomi suursodassa, Ratkaisun kesä 1944, Voittojen tiellä 1941, Hakkapeliittain jäljillä ja viimeksi Kaarle IX - Vaasan isä. □

Narvan taistelu.

Kadettiupseerikoulutuksen juhlatiikonloppu Haminassa

Suomalaisen kadettiupseerikoulutuksen 230-vuotisjuhlavuosi huipentui 1.-2.8.2009 Haminassa järjestettyyn kadettiupseerien juhlatiikonloppuun, jossa Kadettikoulu ja 94.kadettikurssin sekä 77.merikadettikurssin kadetit olivat tyylikkäästi edustettuina. Ehdottomia vetonauvoja ja runsaslukuista yleisöä kiinnostaneita

tapahtumia olivat Haminan Kadettikoulun priimustaulujen muistolaatan paljastustilaisuus, Kaaderilaulajien ja Savon Sotilassoittokunnan puistokonsertti, Haminan kaupungin vastaanotto Raatihuoneella, Kaaderipäivällinen upseerikerholla, kunnianosoitukset Kaatuneitten upseerien muistomerkillä ja Haminan sankarihaudalla, juhlati-

malanpalvelus Marian kirkossa sekä juhlatiikonloppun päättänyt juhlaseminaari ”Haminan kadetit suomalaisessa yhteiskunnassa”.

Suomalainen kadettikoulutus alkoi Haminassa 5.3.1821, vaikkakin Haminan Kadettikoulu katsoi aina perustamisvuotensa olleen 1812, kun Savon Haapaniemeen sijoitettu Topografikoulu aloitti toimintansa. Ja Topografikoulu puolestaan näki taustallaan sotakoulun, joka oli perustettu Savoossa vuonna 1779, kauan ennen Suomen vuonna 1809 tapahtunutta irrottamista Ruotsista ja sen liittämistä Venäjän keisarikuntaan. Keisarillinen Suomen Kadettikoulu oli Aleksanterin Yliopiston (Helsingin yliopisto) jälkeen toiseksi korkein sivistyslaitos maassamme. Kadettikoulu kasvatti korkeatasoisen upseeriston lisäksi Suomelle ammattitaitoisia virkamiehiä. Haminan kadetit menestyivät erinomaisesti upseerinurallaan Suomen ja Venäjän armeijoissa sekä toimivat vielä viime sodissamme eräissä puolustusvoimien tärkeimmissä avaintehtävissä. Useat siviilielämän palvelukseen suuntauneet Haminan kadetit menestyivät erinomaisesti valtionhallinnossa sekä talous-, kulttuuri- ja siviilielämän palveluksessa kohoten mm. ministereiksi, maaherroiksi ja pääjohtajiksi.

Haminan Kadettikoulun priimustaulujen muistolaatan paljastustilaisuus aloitettiin juhlallisesti Haminan upseerikerholla Haminan Kadettikoulun aikaisen signaalitorven signaalin tahdittamana. Kadettikoulun johtaja eversti Timo Pöysti osoitti kiitoksensa Reserviupseerikoululle ja Haminan kaupungille messinkisten muistolaattojen aikaansaamisesta. Hän totesi puheessaan mm., että Haminan Kadettikoulun marmoristen priimustaulujen perinne jatkuu edelleen nykyisessä Maanpuolustuskorkeakoulussa, jossa taulut ovat sijoitettuna korkeakoulun päärakennuksen aulaan.

Muistolaattojen paljastustilaisuuden jälkeen juhlatiiki tutustui Haminan kaupunginmuseon näyttelyyn,

Tiedotustilaisuus Haminan varuskuntakerholla.

Priimustaulujen muistolaattojen paljastustilaisuus. Kunniavartiossa perinnehenkilöistä Haminan kadetti ja nuorempi adjutantti.

johon oli järjestetty erillinen Haminan Kadettikoulun historiaa esittelevä näyttelyosasto. Haminan historiaan tutustuminen jatkui Haminan kaupungin oppaiden johdolla ja historiakerros päättyi kaupungin puistoon. Puistotalolla terassilla esiintyivät Kaaderilaulajat vahvistettuna kadeteilla laulunjohtaja Matti Orlamon johdolla sekä Savon Sotilassoittokunta kapellimestari Ilpo Luukkosen johdolla. Runsaslukuista yleisöä sykähdytti, kun kuoro ja soittokunta esittivät yhdessä Ateenalaisien laulun. Puistokonsertin jälkeen oli Haminan kaupungin vastaanotto historiallisella Haminan Raatihuoneella, jossa isäntinä toimivat kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kalervo Tulokas ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tapio Lepistö. Lauantain kruunasi Haminan upseerikerholla järjestetty Kaaderipäivällinen, johon osallistuivat kaaderit daameineen ja kutsuvieraat. Kaaderipäivällisen aikana Haminan kadetti Tuomas Niemelä (94.k) kertoi kadetin elämästä ja opiskelusta Haminan Keisarillisessa Kadettikoulussa. Illan huipentumana kadettikursseista kootut ryhmät esittivät vuorollaan perinteisen Juuhan Villen enemmän tai vähemmän nuotin vierestä. Juuhan Villeä on laulettu ensimmäisestä kadettikursista lähtien ja perinne jatkuu edelleen. Vanhimpia kadettikursseja edustaneet kaaderit lauloivat Juuhan Villen tilaisuuden ikikaaderin kenraalimajuri Mauri Mäkelän (27.k) johdolla. Tunne kadettiveljeydestä oli korkealla lämpimänä elokuun iltana.

Sunnuntain juhlaohjelma aloitettiin klo 09.30 Etelä-Kymen kadettiipiirin puheenjohtajan komentajakapteeni Jussi Suomalaisen komennossa kunnianosoituksella Kaatuneitten upseerien muistomerkillä Reserviupseerikoulun kentällä. Tilaisuus keräsi paikalle runsaan juhlaväen hieman sateisesta aamusta huolimatta. Kunniavartiot, Kadettikoulun, Kadettikunnan, Reserviupseerikoulun ja Suomen liput sekä Savon Sotilassoittokunta tekivät hetkestä ikimuistettavan. Komean kadettiupseeririvistön kulmamiehenä oli Kadettikunnan kunniajäsen ja juhlatilaisuuden ikikaaderi kenraaliluutnantti Erkki Setälä kadettikursilta 22. Seppleen laskivat Kadettikunnan puheenjohtaja, Reserviupseerikoulun johtaja Heikki Bergqvist, Kadettikou-

Kaupunkikerroksella tutustuttiin Haminan historiallisiin kohteisiin.

Haminan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kalervo Tulokas toimittaa vieraat tervetulleiksi Raatihuoneelle.

lun johtaja ja Haminan kaupungin hallituksen puheenjohtaja Tapio Lepistö. Muistopuheen piti Kadettikoulun johtaja eversti Timo Pöysti.

Kunnianosoituksen jälkeen alkoi juhlahjumanpalvelus Hamina-Vehkalahden seurakunnan Marian kirkossa klo 10. Kirkko on Kymenlaakson vanhin rakennus. Tunnelma tiivistyi kadettien ristikulkueen saapuessa kirkkoon Savon Sotilassoittokunnan tahdittamana. Liturgina toimi seurakunnan rovasti Juha Parjanen ja pyhädyttävän sekä ajatuksia herättävän saarnan piti Maanpuolustuskorkeakoulun sotilaspastori Janne Aalto. Kadetit toimivat jumalanpalveluksessa avustajina ja keräsivät mm. kolehdin Suomen Raamattuopiston säätiölle. Jumalanpalveluksen jälkeen juhlavä-

ki siirtyi kunnianosoitukseen Haminan sankarihaudalle. Seppleen laskivat Kadettikunnan puheenjohtaja, Kadettikoulun johtaja ja Haminan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kalervo Tulokas, joka piti myös muistopuheen ensimmäisten vesipisaroiden pudotessa. Juhlallisen tilaisuuden päättyessä ja juhlavieraiden siirtyessä lounaalle alkoi kesäinen rankkasade, mikä ei kuitenkaan lannistanut juhلاميeltä.

Juhlailaisuudet huipentuivat sunnuntaina klo 14 alkaneeseen juhlaseminaariin ”Suomalainen upseerikoulutus 230 vuotta – Haminan kadetit suomalaisessa yhteiskunnassa”. Puolustusministeri Jyri Häkämies esitti valtiovallan tervehdyksen, jonka jälkeen professori Max Engman esitelmöi Haminan kadeteista autonomisen Suomen

Haminan kadetti Tuomas Niemelä kertoi kadettielämästä Haminan kadettikoulussa.

Kadettikuorolaiset esittävät Juuhan Villeä.

vaikuttajina. Hän korosti, että Haminan Kadettikoulu oli osa suurempaa kuviota Venäjän strategiassa. Hänen mukaansa Haminan kadetit toivat Suomeen kosmopolitiikan. Toisena puhujana oli arkistoneuvos Veli-Matti Syrjö, joka esitelmöi Haminan kadeteista sortovuosien puristuksessa. Hänen mukaansa Haminan kadetit olivat vaikeassa tilanteessa, koska heiltä edellytettiin uskollisuutta Venäjän hallitsijalle ja samanaikaisesti kansalaiset odottivat heiltä kasvavaa runebergiläistä isänmaallisuutta. Kadetit olivat ikään kuin suomalais-venäläisen suhteen mittari. Kolmantena puhujana oli professori Jussi T. Lappalainen, joka käsitteli esitelmässään Haminan kadetteja Suomen vapaustaistelussa. Hän totesi mm. että Haminan kadetteja oli avaintehtävissä valkoisten joukkojen esikunnissa, heitä palkittiin arvokkailla kunniamerkeillä ja he saavuttivat korkeita sotilasarvoja. Neljäntenä esitelmöitsijänä oli professori Ohto Manninen, joka esitelmöi Haminan kadeteista itsenäisen Suomen palveluksessa. Hän toi esitelmässään esille mm. jääkäreiden ja Haminan kadettien väliset suhteet, jotka eivät olleet aina parhaat mahdolliset. Jääkärit pitivät Haminan kadetteja peräännyksikoulutuksen saaneina ja kutsuivat heitä jopa ruotsalaisryssiksi. Näiden ryhmien valtataistelu jatkui vielä 1940-luvulla. Viidentenä esitelmöitsijänä oli everstiluutnantti, dir. cant. Matti Orlamo, jonka aiheena oli Haminan kadetit Suomen musiikkielämässä. Tilaisuus päättyi yhteiseen Maamme-lauluun. Poissaolleilla on mahdollisuus tutustua seminaariesitelmiin 27.1.2010 julkaistavan seminaarijulkaisun muodossa. □

Vanhimpien kurssien edustajat lauloivat Juuhan Villen kenraalimajuri Mauri Mäkelän (27.k) johdolla.

Eversti Pöysti, Haminan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tapio Lepistö, Kadettikunnan puheenjohtaja ja eversti Bergqvist.

Kunniavartiot Kaatuneitten upseerien muistomerkillä RUK:n kentällä.

Kaaderirivistön kulmamiehenä kenraaliluutnantti Erkki Setälä (22.k).

Kaaderilaulajat, kadettikuoro ja Savon Sotilassoittokunta.

Ristikulkue saapumassa Marian kirkkoon.

Saarnan piti sotilaspastori Janne Aalto ja liturgina toimi rovasti Juha Parjanen.

Kunniavartiot Johanneksen kirkon sankarihautausmaalla.

Kuva oikealla: Haminan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kalervo Tulokas, Kadettikunnan puheenjohtaja ja Kadettikoulun johtaja.

Haminan kaupunginjohtaja Hannu Muhonen, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kalervo Tulokas ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tapio Lepistö osallistuivat juhlaseminaariin.

Puolustusministeri Jyri Häkämies toi valtiollan tervehdyksen juhlaseminaariin (kuva oikealla).

Juhlaseminaari päättyi yhteiseen Maamme-lauluun (kuva alhaalla).

Kadettiveljeys on aatteemme

Kadettiupseerimatrikkeli 1920-2010

Neljäkymmentäkaksi entistä kadettia kokoontui 27.1.1921 Suomen Kadettikoululla Helsingissä. Kokouksen ensimmäisenä käsiteltävänä asiana oli matrikkelin eli nimiluettelon laatiminen Suomen Kadettikoulun käyneistä. Nimiluetteloon päätettiin liittää myös kadettiaikaiset valokuvat. Samassa yhteydessä päätettiin aloittaa Kadettikunnan perustamisvalmistelut. Lisäksi kokouksessa käsiteltiin Kadettikoulun käyneen upseerin merkikysymystä, jossa vaihtoehtoina olivat sormus, rintamerkki ja ranerengas. Ensimmäiseltä kadettikursilta valmistuneet luutnantit päättivät laittaa toimeksi kokouksen puheenjohtajana toimineen luutnantti Alftanin johdolla. Toivonkin, että nykykadetit ja kadettiupseerit panevat myös toimeksi ja lähettävät matrikkelitietonsa toimituskunnalle, jotta voimme yhdessä Upseeriliiton kanssa tuottaa laadukkaan kadettiupseerimatrikkelin. Matrikkelin toimitustyö on jo hyvässä vaiheessa ja etenemme aikataulussa siten, että matrikkeli valmistuu kesällä 2010. Jokainen kadettiupseeri saa omat matrikkelitietonsa tarkastettavaksi syksyn aikana. Tarkistuskierroksia tulee olemaan kaksi. Jälkimmäisen tarkistuskierroksen yhteydessä varmistetaan, että valokuva täsmää ko. henkilön tietojen kanssa. Matrikkelitietoja voi vieläkin lähettää Kadettikunnan ja Upseeriliiton kotisivuilla olevan linkin kautta.

Haapaniemestä Haminaan ja edelleen Santahaminaan

Haminan Kaaderiviikonloppu osoitti, että kadettiveljeys ja kadettiupseerien yhteenkuuluvuus elää voimakkaana upseerien keskuudessa myös nyky-yhteiskunnassa vaikkakin arvomaailmamme rakentuu yksilöllisesti. Juhlaviikonlopun onnistumisesta voimme kiittää Kadettikoulua, Reserviupseerikoulua, Haminan kaupunkia, Hamina-Vehkalahden seurakuntaa ja Etelä-Kymen kadettiipiiriä sekä tilaisuuteen osallistuneita kadetteja ja kaadereita puolisoineen. Juhlaseminaarin korkeatasoiset esitelmöitsijät avasivat uusia näkökulmia Haminan kadettien yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta,

joten suomalaisen upseerikoulutuksen 230-vuotisjuhla sai arvoisensa seminaarin. Seuraavan kerran kokoonnumme suuremmalla joukolla Kadettikunnan 90-vuotisjuhlaan 27.1.2011.

Johtamisseminaari 16.10.2009

Kadettiupseeri on johtaja ja johtaminen on osa upseerin identiteettiä. Upseeri koulutetaan ja kasvatetaan sodan ja taistelun johtajaksi. Tämä perusajatus ei ole onneksi kadonnut suomalaisesta upseerikoulutuksesta eikä akateemisuus ole heikentänyt upseerin kykyä toimia johtajana vaan väitän, että asia on päinvastoin. Nykyupseeri saa monipuolisen johtamiskoulutuksen, jossa hänelle luodaan valmiudet toimia yhä monimutkaisemmissa toiminta- ja johtamisympäristöissä. Järjestämme yhteistoiminnassa Reserviupseeriliiton ja Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksen kanssa johtamisseminaarin 16.10.2009, jossa haemme uusia näkökulmia sotilajohtamisen kysymyksiin. Tilaisuuden tarkempi ohjelma on toisaalla lehdessä.

Kaaderitanssiaiset 23.10.2009

Kaaderitanssiaisista on muodostunut syksyn kohokohta ja mieluisa perinnetapahtuma, jossa kadettikurssit voivat kokeilla laulutaitoaan vaikka Juuhan Villen tahdissa. Syyskokouksen aattoiltana kokoonnumme Kadettikoulun juhlasaliin tapaamaan tuttuja kadettiveljiä ja -sisaria. Mieluisaa on ollut havaita, että juhlaan on aina osallistunut myös upseerin uralta siviilitehtäviin siirtyneitä kadettiupseereita.

Syyskokous 24.10.2009

Kaaderitanssiaisista voimme siirtyä suoraan Kadettikunnan sääntömääräiseen syyskokoukseen 24.10.2009 Maanpuolustuskurssin tiloihin Kruununhakaan. Kokouspäivä aloitetaan klo 10.00 ajankohtaisin esitelmin, joissa puolustusministeriön edustaja valaisee strategista suunnitelmaa 2030 ja eversti Niitynperä kertoo kokemuksistaan Afganistanin operaatiosta. Esitelmien jälkeen klo 12

aloitetaan syyskokous, jossa päätetään Kadettikunnan yhteisistä asioista.

Suomi muuttuvassa maailmassa

Kadettikunnan suurprojekti ”Suomi muuttuvassa maailmassa” on käynnistynyt Kadettikunnan ulkopuolisen rahoituksen turvin. Kadettikunnan hanketta ovat merkittävästi tukeneet Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Puolustusvoimien Tukisäätiö, Maanpuolustuksen Kannatussäätiö ja Uuden Päivän rahasto. Projektin tuloksena syntyy Maanpuolustuskorkeakoulun ja Suomen koulujen käyttöön tarkoitettu multimediaoppimisympäristö, jossa kuvataan ja analysoidaan maailman ja Suomen tilannekehitystä 1990-luvun alusta lähtien aina nykypäivään asti. Tuote julkistetaan Kadettikunnan 90-vuotisjuhlapäivänä 27.1.2011.

Onnittelut valmistuneille upseereille

Onnittelten 93.kadettikursilta ja 76.merikadettikursilta 27.8.2009 valmistuneita sotatieteiden kandidaatteja. Toivotan teidät tervetulleiksi kadettiupseerien joukkoon. Kadettiupseerien ketjun ensimmäinen lenkki on kadetti numero 1. Hän on itsenäisen Suomen Kadettikoulun 1.kadettikurssin priimus ja kadettiväpeli Reino Laine. 93.Kadettikursilta valmistunut luutnantti Karri Wihersaari on kadettinumeroltaan 10569 ja 76.merikadettikursilta valmistunut luutnantti Johannes Vaahtoranta on kadettinumeroltaan 1400 mek.

Olkaa kestäviä kunnian tiellä!

Juha Tammikivi
juha.tammikivi@kadettikunta.fi

Kadettikunta r.y:n syyskokous Helsingissä 24.10.2009

Kadettikunta ry:n syyskokous järjestetään Maanpuolustuskorkeakoulun Maanpuolustuskurssien tiloissa **Maneesikatu 6 (Kruununhaan maneesi)** **lauantaina 24.10.2009 klo 12.00** alkaen.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §:ssä mainitut asiat sekä jäsenten Kadettikunnan hallitukselle 1.10.2009 mennessä kirjallisesti lähettämät kokousaloitteet. Äänioikeutettuja kokouksessa ovat kaikki Kadettikunnan jäsenet. Äänestäminen nimetyille jäsenelle annetulla valtakirjalla on sallittu.

Syyskokouspäivän ohjelma

Ajankohtaisia esitelmiä:

10.00 - 10.30	Prikaatikenraali Markku Nikkilä: ” Puolustusministeriön strateginen suunnitelma 2030”
10.30 - 11.00	Eversti Tapio Niitynperä: ”Suomalaiset mentorit Afganistanin pohjoisen armeijakunnan operaatioissa”
11.00 - 11.15	Keskustelu
11.15 – 11.25	Sotavahinkosäätiön stipendien luovuttaminen
11.25 – 12.00	Kahvitarjoilu
12.00 -	Sääntömääräinen syyskokous

Kokouksen jälkeen kadettipiirien puheenjohtajille ja sihteereille tai heidän edustajilleen järjestetään koulutustilaisuus, joka päättyy klo 16 mennessä.

Ilmoittautumiset osanotosta eri tilaisuuksiin pyydetään tekemään viimeistään 12.10.2009 Sabina Krogarsille, puh. 09-490759, fax. 09-446262 tai sähköpostitse osoitteella sabina.krogars@kadettikunta.fi.

Tervetuloa joukolla kuulemaan ajankohtaista tietoutta ja päättämään Kadettikunnan asioista!

Kadettikunnan hallitus

Kadettikunnan suurprojekti ”Suomi muuttuvassa maailmassa”

Kadettikunnan suurprojekti ”Suomi muuttuvassa maailmassa” on käynnistynyt. Hanketta ovat merkittävästi tukeneet Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Puolustusvoimien Tukisäätiö, Maanpuolustuksen Kannatussäätiö ja Uuden Päivän rahasto.

Projektin tuloksena syntyy Maanpuolustuskorkeakoulun ja Suomen koulujen käyttöön tarkoitettu multimediaoppimisympäristö, jossa kuvataan ja analysoidaan maailman ja Suomen tilannekehitystä 1990 –luvun alusta lähtien sekä siihen liittyen selvitetään, miten Suomi reagoi kylmän sodan päätymiseen ja linjasi uudelleen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa hakeutuessaan Euroopan unionin jäseneksi ja kuinka

maailman yleistilanteen kehitys 2000 –luvun alussa tuottaa jälleen uudenlaisia tarpeita sopeutua muuttuviin olosuhteisiin.

Projektin asiantuntijaryhmän johtajana on professori Klaus Törnudd. Asiantuntijaryhmässä ovat mukana professorit Timo Soikkanen ja Tuomas Forsberg, kenraalimajuri Pertti Salminen, rehtori Vesa Tynkkynen, VTT Hanna Ojanen, historianopettajat Petter Wallenius ja Merja Kukkola sekä everstit Pekka Visuri, Pekka Rapila ja Juha Tammikivi sekä everstiluutnantti Arto Kotro. Hanke toteutetaan yhteistoiminnassa Opetushallituksen ja Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton kanssa. Hankkeen johtoryhmän puheenjohtajana toimii Kadettikun-

nan puheenjohtaja. Opetushallituksen edustajana on opetusneuvos Kristiina Kaihari-Salminen ja HYOL:n edustajana on puheenjohtaja Riitta Mikkola.

Lopputuotteena valmistuu kirja, DVD-levy ja internetissä käytävissä oleva ilmainen multimediaoppimisympäristö. Tuotteet julkistetaan Kadettikunnan 90-vuotisjuhlapäivänä 27.1.2011.

Pääsihteeri

Kadettiupseerit 1920-2010 matrikelin toimitustyö etenee

Kadettikunnan ja Upseeriliiton yhteistyönä toteuttama Kadettiupseerit 1920-2010 -matrikelin toimitustyö on kiivaimmillaan. Tavoitteena on toimittaa maamme itsenäisyyden ajan laajin ja laadukkain kadettiupseerimatrikkeli. Matrikkeli tulee sisältämään noin 10 000 kadettiupseerin tiedot.

Matrikelitietojen kerääminen on edennyt hyvin, mutta edelleen on kadettiveljiä ja -sisaria, jotka eivät ole tietojaan toimittaneet. Mikäli uusia tietoja ei toimiteta, niin uudessa matrikelissa joudutaan käyttämään vuoden 2000 matrikelin tietoja sellaisenaan. Kadettikurssien yhteysupseereja pyydetään

ottamaan yhteyttä kurssitovereihinsa ja kannustamaan heitä matrikelitietojen luovuttamiseksi. Matrikelitiedot voi edelleen lähettää sähköisesti käyttäen Kadettikunnan tai Upseeriliiton kotisivuilla olevaa linkkiä.

Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskelevien kadettien (94.k+77.mek, 95.k+78.mek, 96.k+79.mek) osalta matrikelitietojen keräämisen ohjeistetaan erikseen kuluvaan syksyn aikana. Kadetit tullaan sijoittamaan aakkojärjestyksessä muiden kadettiupseerien joukkoon.

Matrikelitoimituskunta lähettää loka-joulukuun aikana jokaiselle kadettiupseerille omat matrikelitiedot

tarkastettavaksi. Tavoitteena on, että Kadettiupseerit 1920 - 2010 -matrikkeli valmistuu kesällä 2010.

Mahdolliset matrikkeliä koskevat tiedustelut osoitetaan Kadettikunnan toimistonhoitaja Sabina Krogarsille, puh 09-490 759, fax 09-446 262, sähköposti sabina.krogars(at)kadettikunta.fi.

Matrikelitietoihin tulevat lisäykset pyydetään lähettämään sähköpostiosoitteeseen: matrikkeli(at)kadettikunta.fi.

Matrikelitoimituskunta

Uusi matrikkeli ennakkotilaajan hintaan

Matrikelin valmistuttua sen lopullinen myyntihinta tulee olemaan noin 70 euroa + postitusmaksu. Ennakkoon tilaamalla kirjan saa tuntuvalle alennuksella. *Matrikelin ennakkotilaajan hinta (sisältää postimaksun) joulukuun loppuun on 65 euroa. Tammikuun alussa vuonna 2010 matrikelin ennakkotilaushinta on 70 euroa.* Tämä tarjous on voimassa 28.2.2010 asti. Tämän jälkeen kirjasta peritään lopullinen myyntihinta + postimaksu. Ennakkotilaajille matrikkeli lähetetään suoraan kirjapainosta heti sen valmistumisen jälkeen.

Ennakkomaksu maksetaan Kadettikunnan matrikelitilille Nordea 101450-229881. Maksulomakkeeseen on selvästi merkittävä **maksajan yhteystiedot (nimi ja osoite)**, jotta matrikkeli voidaan postittaa suoraan kirjapainosta oikeaan osoitteeseen.

Mahdolliset matrikkeliä koskevat tiedustelut osoitetaan Kadettikunnan toimistonhoitaja Sabina Krogarsille, puh. (09) 490 759, fax (09) 446 262, sähköposti sabina.krogars(at)kadettikunta.fi.

Matrikelitoimituskunta

Kadettikunnan toimisto tiedottaa

Merkkipäiväluettelo 2010

Kylkiraudassa 4/2009 julkaistaan luettelo Kadettikunnan jäsenistä, jotka vuonna 2010 täyttävät 95, 90, 85, 80, 75, 70, 60 ja 50 vuotta. **Niitä, jotka eivät halua syntymäpäivätietojaan julkaistavan, pyydetään siitä ilmoittamaan Kadettikunnan toimistoon 13.11.2009 mennessä.** Puhelin (09) 490 759, fax (09) 446 262, s-posti sabina.krogars(at)kadettikunta.fi tai postitse; Kadettikunta ry, Eino Leinon katu 12 E 64, 00250.

Tukimaksu 2009

Syyskokouksen päätöksen perusteella lähetetään lehden mukana tilillepanokortti vapaaehtoista tukimaksua varten. Varat käytetään kuten ennenkin Kadettikunnan vapaaehtoisen maanpuolustusaatteellisen työn hyväksi. Tavoitteena on tänäkin vuonna 2500 euroa. Tukimaksun voi maksaa myös ilman tilillepanokorttia Kadettikunnan tilille Nordea 101450-91505 ja viite-numero on 1012.

Matrikkeli Kadettiupseerit 1920-2000

Matrikkeliä on vielä jonkun verran saatavissa Kadettikunnan toimistosta. Hinta on 54,00 euroa + postituskulut.

Matrikkeli Kadettiupseerit 1920-1985

Matrikkeliä on vielä jonkun verran saatavissa Kadettikunnan toimistosta. Hinta on **20,00 euroa** + postituskulut.

Lisää Kadettikunnan kotisivut omiin suosikkeihisi!

Jäseniä pyydetään seuraamaan Kadettikunnan kotisivuja www.kadettikunta.fi. Kadettiipiirit voivat toimittaa kotisivuille tarkoitettuja ilmoituksia Kadettikunnan toimistolle.

Isännänviiri joululahjaksi

Isännänviiri on erinomainen joululahja. Koko 400 x 40 (8-9 m salkoon) hinta 42,00 euroa + postikulut. Koko 550 x 50 (12 m salkoon) hinta 85,00 euroa + postituskulut.

Joulukortit

Nyt on aika tilata joulukortit.

Suomalaisen sotilasjohtamisen seminaari

16.10.2009

Kadettikunta, Suomen Reserviupseeriliitto ja Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos järjestävät yhdessä suomalaisen sotilasjohtamisen seminaarin perjantaina 16.10.2009 Maanpuolustuskorkeakoulun pääauditoriossa Santahaminassa.

Seminaarin ohjelma:

- 08.45 – Ilmoittautuminen ja kahvit, Auditoriotalon Sotilaskoti
- 09.25 – Seminaarin tavoite, Kadettikunnan puheenjohtaja prikaatikenraali Juha-Pekka Liikola
- 09.40 – Seminaarin avaus, seminaarin puheenjohtaja, yleisesikuntaeversti Juha Tammikivi
- 09.45 – Herrat, jätkät ja sotataito, yleisesikuntamajuri, VTT Juha Mälkki
Kommenttipuheenvuoro, kapteeni, KT Mikael Salo ja yleisesikuntakomentajakapteeni Tom Hanén
- 10.15 – Keskustelu, seminaarin puheenjohtaja
- 10.30 – Ilmavoimien upseerikulttuuri, kapteeni Juha Jokitalo
Kommenttipuheenvuoro, yleisesikuntaeversti Martti Lehto
- 11.00 – Keskustelu, seminaarin puheenjohtaja
- 11.15 – Lounas MPKK:n juhlasalirakennuksessa
- 12.30 – Iltapäivän seminaarin avaus, RUL:n puheenjohtaja, kapteeni res, professori Mika Hannula
- 12.45 – Reservin upseerin yhteiskunnallinen vaikuttavuus, kapteeni res Kari Neilimo
- 13.15 – Keskustelu, seminaarin puheenjohtaja
- 13.30 – Reservin upseeri kansainvälisessä toimintaympäristössä, luutnantti res Mikko Porvali
Kommenttipuheenvuoro, professori Jukka Leskinen ja dosentti Tommi Kinnunen
- 14.00 – Keskustelu, seminaarin puheenjohtaja
- 14.15 – Kahvitauko, Auditoriotalon Sotilaskoti
- 14.45 – Mielipidetutkimus, YTM Risto Sinkko ja Sakari Nurmela TNS Gallup Oy
- 15.15 – Keskustelu, seminaarin puheenjohtajat
- 15.30 – Seminaarin yhteenveto, professori, yleisesikuntaeverstiluutnantti Aki-Mauri Huhtinen
- 15.50 – Seminaarin päättäminen, seminaarin puheenjohtajat

Seminaariin ilmoittautuminen 12.10.2009 mennessä; toimistonhoitaja Sabina Krogars, puhelin 09-490 759, fax 09-446 262 tai sähköposti kadettikunta(at)kadettikunta.fi

Tervetuloa mielenkiintoiseen johtamisen seminaariin!

Tilaisuus on maksuton ja tarkoitettu järjestävien tahojen jäsenille sekä yhteistoimintakumppaneille.

Yleisesikuntaeverstiluutnantti Torsti Sirén toimittaa seminaariesitelmistä julkaisun, mikä julkaistaan Kadettikunnan vuosipäivänä 27.1.2010.

XI Kaaderigolf 6. - 7. 8. Tuusulassa

XI Kaaderigolf pelattiin tuttuun tapaan Tuusulan Golfklubin hyväkuntoisella kentällä. Noin 40 osallistujaa sai pelata kaksi kierrosta lähes helteisissä olosuhteissa ja nauttia hyvästä seurasta, mikä onkin kaaderigolfin tärkein asia. Toki kilpailu on aina kilpailu, mutta onneksi tämä tapahtuma pelataan hyvässä hengessä huumoria veistellen. Kaaderigolf onkin hyvä tapahtuma nähdä niin vanhoja kurssikavereita kuin myös muiden kurssien kaadereita. Kaaderigolfissa pelataan kahden päivän aikana yleinen sarja, mutta ikäsarjat ovat myös käytössä. Pientä keskustelua syntyi siitä, olisiko mahdollista ottaa scramble - pelimuoto mukaan, mutta se jää vielä nähtäväksi.

Ensikertalaisena voin todeta, että hyvä henki näkyi ja nuorena upseerina sain hyvän vastaanoton tähän kilpailuun. Itse asiassa nämä kaksi kierrosta menivät todella nopeasti pelikavereiden kanssa jutustellen ja heidän pelivarmuuttaan ihailen. Siinä missä itse saattoi onnistua pitkissäkin lyönneissä, näyttivät vanhemmat kaaderit mm. lä-

hipelillä miten tätä peliä oikeasti pelataan. Ensimmäisen kierroksen jälkeen oli vielä illanvietto Taistelukoululla. Sen aikana pääsi tutustumaan vanhempiin kaadereihin ja pohtimaan päivän kierrosta samassa ryhmässä pelanneiden kanssa.

Kaaderigolfin järjestäjinä olivat tuttuun tapaan liikuntaneuvos, majuri Risto H Luukkanen ja hänen puolisonsa Mirja. Heitä täytyy kiittää tästä erinomaisesta tapahtumasta. Ristoa muistettiin myös Kadettikunnan puolesta ja hän sai ansaitut aplodit kilpailijoilta. Lopuksi täytyy vielä kehottaa kaikkia kynnelle kykeviä osallistumaan, niin nuoria kuin vanhempiakin, sillä tämä tapahtuma on hyvä perinne. Sen soisi jatkuvan vielä pitkän aikaa. Ensi vuonna kisat järjestetään Tuusulassa 5.-6. elokuuta.

Jani Koskivuori Kadetti 10387

Kuvassa vasemmalta kilpailun järjestäjä liikuntaneuvos, majuri Risto H Luukkanen, yleisen sarjan voittaja, kapteeni Ari Koivuaho, eversti Juha Tammikivi ja yliluutnantti Jani Koskivuori.

Kilpailun tulokset

Yleinen sarja, lyöntipeli scratch

1. Koivuaho Ari	164
2. Tammikivi Juha	189
3. Koskivuori Jani	190

Yleinen sarja, lyöntipeli hcp

1. Koskivuori Jani	144
2. Tammikivi Juha	149
3. Koivuaho Ari	150

Naiset, pistebogey hcp

1. Hollo Pirjo	76
2. Simola Marja-Leena	66
3. Wallander Asta	64

Seniorit (+55), pistebogey hcp

1. Häkkinen Risto	78
2. Wäänänen Jukka	70
3. Noopila Risto	67

Veteraanit (+65), pistebogey hcp

1. Viitasaari Yrjö	73
2. Hollo Ilkka	69
3. Simovaara Markku	67

Yliveteraanit, pistebogey hcp

1. Kaakinen Tauno	70
2. Torstila Jukka	65
3. Eskeli Pentti	65

Kadettikurssien välinen kilpailu

1. 51.k
2. 50.k
3. 55.k

Pisin draivi –kilpailu

Helminen Roi

Pisin draivi, naiset

Asta Wallander

Lähimmäs lippua -kilpailu

Markku Simovaara

”Kautta maan, meren ja ilman”

Isänpäivän juhlakonsertti

Maanpuolustuskorkeakoulun juhlasalissa
sunnuntaina 8.11.2009 klo 15.00.

Kaaderilaulajat 15 vuotta

Solisteina Johanna Rusanen-Kartano, sopraano
Jussi Ahvenjärvi, baritoni
säestäjänä Ilmari Räikkönen, piano.
Mukana myös Kadettikuoro,
kuoroa johtaa Matti Orlamo.

Ohjelma 15 € Kadettikunnan toimistolta tai kuoron jäseniltä.
Tämä oikeuttaa pääsyn Santahaminaan ja sisältää myös kahvitarjoilun.

KADETTIKUNTA RY:n MYYNTIARTIKKELIT			
TUE TOIMINTAA – TILAA			
ADRESSIT		1.7.2009	
Toimitus myös suoraan vastaanottajalle (halutulla tekstillä varustettuna). Hintoihin lisätään postikulut .			
4-lehtinen	10,00	KIRJEENSULKIJAMERKIT	
suruaddressi	10,00	tunnus	0,70 / kpl
sininen morkkakantinen	25,00	arkeittain	17,50 (25 kpl)
PIENOISADRESSIT	ml. kuoret	JOULUKORTIT	ml. kuoret
tunnuksella	0,60	klassikko (sk, rk)	0,50
kolme kadettia	0,60	poro	0,90
KORTIT	ml. kuoret	kynttilä (sk, rk)	0,65
kiitoskortti (sk, rk)	0,40	lippu	0,90
kortti ilman tekstiä	0,60		
kutsukortti	0,40	MUUT	
pöytäkortti	0,30	kadettipatsas	2.000,00
MERKIT		standaari	25,00
jäsenmerkki	15,00	cd Suomi on hyvä maa	8,00
virkatutkintomerkki	25,00	cd, Eessä seisten, eellä menen	10,00
		isännänviiri 4m	42,00
		isännänviiri 5m	85,00
KIRJAT			
Juhlakirja kadettiperinteistä	25,00	Hehkuvin mielin, Kadettikuoron 150-vuotishistoriikki	12,00
Kadettiupseerimatrik- keli 1920-2000	54,00	Kaaderilauluja	30,00
Lisäksi on myynnissä kurssikirjoja			
Tilaaaja;			
Osoite:			
Tilaukset postitse	Kadettikunta, Eino Leinon katu 12 E 64, 00250 Helsinki		
Puhelimitse	(09) 490 759	faxilla	(09) 446 262
S-postilla	sabina.krogars@kadettikunta.fi		

Kadettiupseereilla väittelysuma

Kevään 2009 aikana neljä Kadettikunnan ja Kylkیرaudan toiminnassa eri tavoin mukana olevaa upseeria väitteli tohtoriksi lyhyen ajan sisällä. Tähänkin numeroon artikkelin kirjoittanut everstiluutnantti Pertti Kuokkanen väitteli 21.3.2009 valtiotieteiden tohtoriksi Helsingin yliopistossa otsikolla ”Communicative and Anticipatory Decision-Making Supported by Bayesian Networks”. Kylkیرaudan päätoimittaja komentajakapteeni Marko Laaksonen puolestaan väitteli 15.5.2009 sotatieteiden tohto-

riksi Maanpuolustuskorkeakoulussa otsikolla ”Merkillinen strategia – puolustushallinnon strategian semioottinen tarkastelu”. Viikon päästä edellisestä eli 22.5.2009 väitteli everstiluutnantti Torsti Sirén Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa aiheesta ”State Agent, Identity and the ’New World Order’ - Reconstructing Polish Defence Identity after the Cold War Era”. Ja vielä viikon päästä 29.5.2009 Kadettikunnan hallituksen jäsen everstiluutnantti Mika Kerttunen väitteli Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä

tiedekunnassa aiheesta ”A responsible nuclear weapons power - Nuclear Weapons and Indian Foreign Policy”.

Kapteeni Jarno Limnell väittelee sotatieteiden tohtorin tutkintoa varten 29.10.2009 klo 12.00 Maanpuolustuskorkeakoulun Kruununhaan maneesissa aiheesta Suomen uhkakuva politiikka 2000-luvun alussa.

Toimitus

Kylkیرauta-lehden päätoimittaja, komentajakapteeni Marko Laaksonen väitteli 15.5.2009 sotatieteiden tohtoriksi. Kuvassa vasemmalta tuore tohtori Marko Laaksonen, professori, kustos Aki-Mauri Huhtinen (MPKK), sekä vastaväittäjät professori Eero Tarasti (HY) ja professori Saku Mantere (Hanken).

Kadettiperinteitä kellarin merkeissä

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 40 vuotta siitä, kun Kadettikoulun johtaja eversti Magnus Haak-salo perusti olutkellarin. Tapahtuman johdosta järjestettiin Santahaminassa 26.6 tilaisuus, johon oli Kylkiraudassa kutsuttu kaikki Kellarikadetit ja Perinteiden Isät.

Tapahtumaan osallistui hienon kesäisessä lomasäässä yhteensä 13 henkilöä. Laatu siis korvasi jälleen määrän. Ehkä monesta muusta tapahtumasta poiketen oli erikoista, että nuorimmat kurssit olivat tällä kertaa parhaiten edustettuina.

Kadettikoulun johtaja alusti nykypäivän kadettikoulutuksesta, jonka jälkeen Perinteiden Isä kadettiyliker-

santti Tuomo Sutinen kertoi perinteiden vaalimisesta. Kadettiöverikunnan puheenjohtaja kadetti Joonas Asunmaa selvitti lyhyesti toverikunnan toimintaa. Alustusten ohessa käytiin idearikas ja hyvä keskustelu niin perinteistä kuin laajemminkin upseerikasvatuksesta.

Kapteeni Tomi Sikanen Maanpuolustuskorkeakoululta kertoi käynnistämästään kartoituksesta Perinteiden Isistä kautta aikojen. Viimeisimpien 40 kurssin nimet on ollut helppo selvittää, mutta haasteeksi ovat osoittautuneet erityisesti kurssit 2-13 ja 30-50. Tietoja näistä kursseista voi lähettää Tommi Sikaselle (tommi.sikanen(at)mil.fi).

Syventävään käsittely toteutettiin olutkellarissa, jossa Kellarikadetti ka-

detti Sami Soinoja esitteli tilat. Pienen purtavun ohessa oli myös mahdollisuus tutustua omiin kronikkoihinsa. Kaiken kaikkiaan tapahtuma sujui perinteisen hyvässä kadettihengessä, siitä kiitos kaikille osallistujille ja erityisesti järjestelyistä vastanneille 94. kadettikurssin kadeteille.

Timo Pöysti
Kadetti 7019

Perinteiden Isät ja Kellarikadetit Santahaminassa Kadettikoulun johtajan seurassa.

Kaaderitanssiaiset perjantaina 23.10.2009

Kadettikunta järjestää perinteiset Kaaderitanssiaiset perjantaina 23.10.2009 Maanpuolustuskorkeakoululla Santahaminassa. Tilaisuus alkaa illallisella klo 19.15 ja tanssit alkavat n. 21.30 jatkuen puoleen yöhön. Juhlavieraita pyydetään saapumaan Santahaminaan klo 18.30 alkaen. Tilojen rajallisuudesta johtuen mukaan mahtuu n. 150 henkilöä ilmoittautumisjärjestyksessä. Illalliskortin hinta on 35 euroa sisältäen illallisen, ruokajuomat, oheishjelman ja tietysti hyvän seurauksen ja tanssit.

Illalliskortit pyydetään maksamaan Kadettikunnan tilille Nordea 101430-

206744. Maksun saaja on Kadettikunta ry ja viestiin tulee merkitä juhlaan osallistujien nimet (myös puolison nimi) sekä kadettikurssin numero.

Asuna on pieni juhlapuku kunniamerkkinauhoin tai tumma puku. Kaularistin ja/tai rintatähden käyttö on mahdollista.

Järjestelyiden helpottamiseksi pyydämme tekemään ilmoittautumiset 12.10.2009 mennessä Kadettikunnan toimistonhoitaja Sabina Krogarsille, puhelin 09-490 759 tai sähköposti kadettikunta(at)kadettikunta.fi.

Lisätietoja tilaisuudesta antaa tarvittaessa Kadettikunnan perinnejoukon

puheenjohtaja eversti Timo Pöysti, puhelin 0299-530 200 tai timo.poysti(at)mil.fi.

Kokoa kadettiveljistä ja -sisarista puolisoineen mukava pöytäkunta ja järjestä oman kadettikurssisi illallistapaaminen Kadettikoulun juhlavissa puitteissa.

Kaaderitanssiaiset on tarkoitettu kaikille Kadettikunnan jäsenille puolisoineen aina Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskelevasta ensimmäisen vuosikurssin kadetista reservissä olevaan kenraaliin ja ikikaaderiin.

Tervetuloa!

Kadettikurssi 26 ei hellitä

Perinteiselle lounaalle kokoontui olosuhteisiin katsoen ilahduttavan suuri joukko kadettiveljiä ja sisaria. Meitä oli 26.8. Suomalaisella Klubilla 25 kadettia ja daamia. Suurin osa oli tavanmukaisesti mukana olevia. Mutta tällä kerralla meitä ilahdutti poikkeuksellisesti harvoin lounaalla olleiden veljien Harri Luovan, Jouko Timosen ja Väinö Iksen mukanaolo. Heillä kaikilla oli varsin suuria vaikeuksia liikkua apuvälineitä käyttäen. Mutta kaikki olivat sitkeitä sissejä.

Hämeenlinnasta olivat mukana kuten lähes aina Karin Pajula ja 90-vuotias Arvo Hallanheimo. Perinteiden Pojan Juha Mäkipään läsnäolo todettiin myös tunnelmaa lisäävänä.

Lounas alkoi kadettiveli Ermein tervehdyssanoilla ja selostuksella päivän menosta sekä muistutuksella Marskin ryypystä. Iltahuutoon vuoden aikana siirtyneiden muistoa kunnioitettiin hetken hiljaisuudella. Alkuruuat haettiin noutopöydästä. Liikuntavaikeuksia kokeville tarjosivat

sisaret auliisti apuaan. Lämmin ruoka tarjottiin pöytiin. Se oli hyvin valmistettua ja maukasta sorsaa. Muisteltiin erästä epäonnistunutta sorsa-ateriaa. Keskustelu aterian aikana soljui rattoisasti menneistä ja nykyisistä kiviästä. Allemerkitty kertoi kurssin kuulumisia. Terveisten jälkeen vahvuudeksi todettiin 48. Ikäpresidentti on 15.5.1915 syntynyt Sulo Opas.

Kurssin 65-vuotisjuhlasta valmistettu DVD katseltiin. Palautuivat mieliin tapahtumat Hietaniemessä, Kadettikoululla ja Kalastajatorpalla. Juhani Kaskealan sanat säväyttivät edelleen: ”Ilman teitä ei näitä juhlia olisi voitu viettää.”

Seuraavalle lounaalle ehkä 26.8.2010 päätettiin kokoontua kuten tähänkin asti.

Número 26 suurimmalta kadettikurssilta vuosilta 1941 ja 1942 – 43 kummasti vaan sykähdyttää.

Olli Vuorio
Kadetti 2674

Välitilinpäätös 43.kadettikurssista

Ajalta 21.3.1957 - 4.6.1959 - 2.6.2009

4 3. Kadettikurssin aloitti 40 maavoimien nuorukaista, joista viisi siirtyi omasta tahdosta muille opintourille, ennen kuin 35 kadettia marssi presidentinlinnaan saamaan nimityksen Urho Kekkosen sotilaskäskyllä upseerinvirkoihin.

Kahdeksan veljeä on poistunut vuosien varrella joukosta tuonen kartanoille valmistamaan tietä jäljessä tuleville. Kadettiväpelimme luki sankariaulaan kokontuessamme 2.6. heidän nimensä (aakkosjärjestyksessä): Olli Engström, Antti Hiismäki, Kunniameikkamiehemme Raimo Jokinen, Gösta Järnefelt, Eero Karjalainen, Alpo Mikkola, Mauno Nummela ja Eero Sillman.

Uudelle puolivuosisataistaipaleelle kurssi evästi itseään tiedoilla Kadettikoulun tiloissa. Päivän satoa veljet seuralaisineen sulattelivat juhlavalla ilta-aterialla Helsingissä Hotelli Vaakunan Kaarre-kabinetissa. Pöytään päästyämme Juhani Hietala palautti mieliin kurssin loistohetket ja Vuoren Martti kiitti aviosiiippoja mukana kestämisestä taipaileella. Huovilän Anssi pakinoi lystikkäästi vanhenemisen ja askeleen lyhenemisen mukana tuomista ongelmista. Olimme liikuttuneen iloisia, että Riitta Mikkola ja Ursula Sillman olivat mukana illalla Tuula Jokisen ja Kerttuli Engströmin osallistuessa päivätalaisuuteen.

Pöydissä muisteltiin illan mittaan, miten kurssi oli päätynyt juhlapaikan valinnassa viidessäkymmenessä vuodessa Autotalon entisestä Lido-ravintolasta 600 metriä itään.

Kadettiveli Purmo tarkasti joka kursilla Ranskan komennuksia lukuun ottamatta hänelle jaetun repun, josko siellä jo marsalkansauva pilkottaisi. Vieläkään ei hän - eikä kukaan kurssilaisistamme ole löytöä tehnyt, mutta valoisalla mielellä saatamme kuitenkin todeta tämän hetken tilanteemme:

Jo alkuvaiheessa pieneksi luonnehdittava kaksijoukkueinen kadettikurssi oli monessa suhteessa eriskummallinen joukko. Aloitusvahvuudesta 3 prosentilla oli takana jo akateeminen loppututkinto –joukossa oliyksi diplomi-insinööri. Valinnan järjestelmän myötä ylioppilastutkinto oli kahdella kolmasosalla tulevasta

kadeteista ja kolmasosa valittiin lyhyessä pääsyutkinnossa.

Myöhempi opintiemme on ollut vaihteleva. Neljä suoritti Kadettikoulun jälkeen ylioppilastutkinnon, neljä yliopistollisen loppututkinnon ja 15 kävi Sotakorkeakoulun. Joukosta kolme yleni kenraalikuuntaan. Ylpeydellä toteamme, että yksi veljistä on toiminut yksityisyrittäjänä rakennusalalla ja on saattanut tarjota työpaikan muille suomalaisille.

Jatkosodan muistomitali on myönnetty aikanaan kolmelle vanhimmalle. Nuorempien ohitse kunniamerkkivankkurit eivät ole liioin huomaamatta päässeet, mitä osoittaa 25 koti- tai ulkomaista valtiollista komentajamerkkiä. Vapaudentistin ritareita rauhan ajan ansioista on joukossa kolme. Kirjallisista ansioista on kurssilaisille myönnetty lukuisia stipendejä, yhdesti Svinhufvud-palkinto sekä kerran Tieto-Finlandia -palkinto jaettuna kahden kirjoittajan kesken.

Kurssi on tallentanut kirjallisen tuotantonsa bibliografiaan, joka ilmestyy kuluvana vuonna. Kirjoiksi luokiteltavissa olevia painotuotteita on käsistämme

lähtenyt 45. Kurssin kynämiesten omiin teoksiin sisältyy ainakin 9 000 heidän itsensä kirjoittamaa sivua. Lehtikirjoittelua ja muissa tietoteoksissa julkaistuihin artikkeleihin veljet ovat lähteneet aiheen ilmaantuessa. Kylkirauta 2/2009 kelpaa esimerkiksi uutteruudesta. Tuossa numerossa on neljän kurssitoverin kirjoitukset.

Iän kartuttua takana ovat jo ajat, jolloin kurssilaiset saavuttivat lukuisia mestariluokan tuloksia uinnissa, ammunnessa ja ratsastuksessa.

Kiitokset järjestelyistä Kadettikoulun johtajalle eversti Timo Pöystille, tehokkaana oppaana ja opastajana toimineelle majuri Pekka Ahtikoskelle sekä kummikurssimme (93. kurssi) edustajalle kadettiylikersantti Arttu Kamilalle huolenpidosta ja nykykadetin arkea koskevista tiedoista.

Kummikurssillemme toivotamme menestystä opinnoissa ja intoa itsensä kehittämiseen elämäntyössä.

Antti Juutilainen
Kadetti 3750

43. kurssin veljet Santahaminassa ryhmittyneinä juhlasalirakennuksen portaille. Vasemmalta: Aimo Niemenkari, Toivo Pitkänen, Erkki Vehviläinen, Heikki Haimila, Tapio Skog. Martti Vuori, Kalle Parkkari, Antti Juutilainen, kadettiväpelimme Hannu Särkiö, Purmo Saarikoski, Heikki Koskelo, kurssin ikäpresidentti Veikko Karhunen, Ahti Kinnunen, Jarmo Suomala, Matti Savonheimo ja Martti Olanterä.

Ei uskoisi! 53.kadettikurssi 40 vuotta

Me 53. kadettikurssin herrat ja daamit juhlimme aikanaan luutnantiksi ylentämistämme ja kurssimme päättymistä Helsingissä Merihotellissa. Nyt vietimme valmistumisemme 40-vuotisjuhlaa. Monella oli käsipuolellaan sama viehättävä daami kuin silloinkin. Meille kaikille näyttää tulleen hieman arvokasta ajan patinaa olemukseemme. Aivan kaikille tuskin mahtuisi tuon ajan m/58 enää ylle, ei minullekaan, ei ainakaan napitettuna.

Juhlamme alkoi seppeleenlaskulla Kadettikoulun Sankariaulassa asiaan kuuluvine puheineen. Täältä siirryimme Maanpuolustuskorkeakoulun Tuusulan kampukselle (entiselle Taistelukoululle, nykyiseen Maanpuolustuskorkeakoulun Täydennyskoulutus- ja Kehittämiskeskukseen). Joimme makoisat Tuusulan Sotilaskotiyhdistyksen järjestämät kahvit entisessä ruokalassa ja kuulimme esityksen Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävistä ja siitä miten uusia upseereita nykyään leivotaan ja varttuneempia "ehostetaan" yhä korkeampiin tehtäviin. Tavan mukaan pidimme kurssikokouksen, jona aikana daamit saivat mahdollisuuden tutustua ympäristön kulttuurimiljööseen ja kerhorakennuksen perinnetiloihin sekä niiden tarjoamaan historiaan.

Kurssimme tykkimiehet ovat aikaansaaneet mainion historiikin vaiheistaan. Teos jaettiin kaikille paikalla olleille.

Sitä silmäiltyä huomaa oitis, että kovin olimme siloposkisia me sen ajan kadetit. Yhtä lapsenkasvoisia kuin talvisodan vänrikkit, joista laulussakin lauletaan. Suurin ansio kirjan aikaansaamisessa näyttää kuuluvan Heikki Holmalle. Kiitos kaikkien puolesta.

Kaikki yhdessä huristelimme bussilla Hyrylään Ilmatorjuntamuseolle, jossa museonjohtaja, kurssiveli Pentti Vuori esitteli meille paikan sekä it-aselajin historiaa ja esillä olevaa kalustoa.

Ohessa saimme nauttia kuohujuomaa ja pientä suolaista. Siitä kiitos Pentille ja hänen apulaisilleen. Parituntisen tutustumisen jälkeen pääosa herroista siirtyi Taistelukoulun komealle rantasaunalle nauttimaan löylyistä ja saunajuomista. Siellä viimeistään alkoivat jutut ja herjat lennellä Santahaminan ajoista, niin veljien keskinäisistä kuin opettajiinkin liittyvistä sattumuksista.

Iltajuhlamme alkoi Taistelukoulun Upseerikerhon Marskin salissa Seppo Seppälän ylväällä puheella ja mieluisalla naurunremahdusten siivittämällä keskustelulla. Nautimme Pitomer Oy:n loihtiman maukkaan päivällisen, jonka ohessa kuulimme Kalevi Kanervan, kurssimme kuopuksen puheen daameille. Hän kiitteli kauniilla tavalla heitä hellästä hoivasta ja siitä, että he ovat kestäneet meitä äijänköriläitä jo vuosikymmenet. Matti Harju lausui vielä ajatuksia herättävän Einari Vuorelan runon: "Vävy". Hän kertoi

mitkä hänen esipuseerikurssinsa aikaiset dramaattiset tapahtumat asiaan liittyivät ja kajautti päälle serenadin vaimolleen Marja-Leenalle ja samalla myös kaikille daameille. Sitten päästiinkin parketille. Ikäisillemme sopivasta hienosta musiikista huolehti upseeriveli Tapani Rahkon jälkikasvun muodostama orkesteri.

Kepeästi nousi kaikilta askel valssiin ja foxiin. Tuskin olisimme kuitenkaan pärjänneet "Tanssii tähtien kanssa" kisassa ainakaan loppumetreille edes puhelelinäänestäjien avustamina. Innokkaimmat jatkoivat yhdessä oloa aamutunneille.

Lauantaina aamupäivällä kävelimme vielä Lottamuseolle ja kuulimme siellä lottatyttöjen hienot esitykset ko. järjestön toiminnasta ja ratkaisevasta osuudesta selviytymiseemme kansamme kohtalonvuosina. Nautimme makoisat lähtökahvit, minkä jälkeen oli haikeiden jäähyväisten hetki ja kurssikuvan otto ulkona puistikossa. Moni oli jo sitä ennen lähtenyt kotimatalle - meillä eläkeläisillä kun näyttää olevan niin kiire ?

Ensi vuonna on päätetty kokoontua Hämeenlinnassa.

Kiitos osallistujille kurssitoimikunnan puolesta tämän kirjoituksen tehtäväksi saaneena,

Reijo Piira
Kadetti 5347

Agressiota antiikista nykypäivään

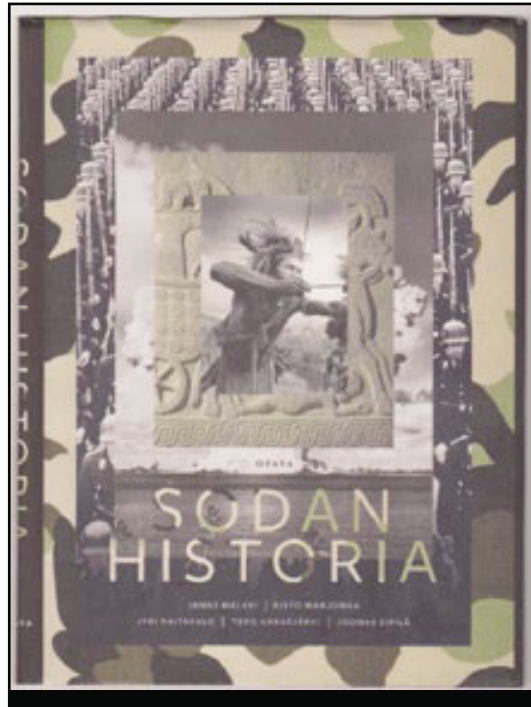
Janne Malkki, Risto Marjomaa, Jyri Raitasalo, Tero Karasjärvi, Joonas Sipilä:
Sodan historia
 246 sivua
 Otava 2008

Tuore Sodan historia -teos hahmottelee sotien, taisteluiden, asejärjestelmien ja taktiikan historiaa aina sivistyksen alkuhämärästä näihin päiviin saakka. Tavoite on tietoisesti kunnianhimoisesti tiiviille esitykselle. Kirja koostuu viiden eri kirjoittajan laatimista yhdestätoista Suomen Sotilas -lehdessä julkaistusta artikkelista, jotka on laajennettu yksitoista lukua pitkäksi kirjaksi.

Luvut on toimitettu hyvin ja kokonaisuus säilyy useista kirjoittajista huolimatta eheänä. Edellisen kerran vastaava sotahistorian yleisteos on suomeksi laadittu 80-luvun lopussa Jussi T. Lappalaisen toimesta (Aseet ja taistelut, Otava 1989). Vaikka Lappalaisen sujuva teos olisikin tuttu, kannattaa aiheesta kiinnostuneen tutustua tähän uudempaankin opukseen. Kahdessakymmenessä vuodessa on moniin asioihin saatu uutta tietoa tai ainakin erilaista näkökulmaa. Asiantuntevakin lukija varmasti huomaa kirjan vähintäänkin täydentävän aiempaa tietämystään aiheesta.

Kirjan näkökulma sotien historiaan on melko materialistinen, mutta kieltämättä realistisen tuntuinen. Suuret sotaisat sankariteot saavat kirjoittajilta varsin vähän sivutilaa tai merkitystä. Kirjan läpi korostetaan aikakaudesta riippumatta erityisesti huollon merkitystä sodankäynnille ja taistelussa menestymiselle. Edistysaskeleet huollon järjestämisessä ovat olleet keskeisimpiä edistysaskelia myös koko sodankäynnissä.

Teoksesta nousee esiin hyvin mielenkiintoisia ikäaikaisia teemoja. Esimerkiksi keskustelu palkka-armeijasta ei ole pelkästään ajankohtaista vaan

suorastaan ajatonta. Asevelvollisuusarmeijasta on vaihdettu palkka-armeijaan tai päinvastoin mm. antiikin Roomassa, Euroopan keskiajalla, sekä teollisella että jälkiteollisella ajalla. Mikään ratkaisu ei historiassa ole osoittautunut lopulliseksi yhteiskunnan, teknologian ja kansainvälispoliittisen ilmapiirin muutoksissa. Toistuva huomio eri aikojen palkkajoukoista on mm. se, että ne on aina voitu helpommin lähettää pitkille sotaretkille myös kotimaan ulkopuolelle. Varsinkin monikansallisia palkkajoukkoja on toisaalta aina ollut vaikeampi hallita, ne ovat olleet halukkaampia sotimaan vaikka vain ryöstösaaliin takia, ja niitä on upseeriensa toimesta jopa tapatettu tietoisesti, jos palkkarahat ovat olleet vähissä tai joukoista on muuten uhannut aiheutua enemmän haittaa kuin hyötyä.

Erittäin huomionarvoinen kirjoittajien korostus on myös se, että huippuluokan asejärjestelmät ovat aina olleet kalliita oman aikansa yhteiskunnalle – tämäkään nykypäivän ongelma ei siis suinkaan ole uusi. Muinaisia sotavaunuja ei ehkä tarvinnut varustaa tietokonein ja ohjuksin, mutta niiden valmistamiseen ja miehistön varustamiseen tarvittiin silti osaamista ja materiaaleja, jotka 2000-luvulla eKr. olivat yhteiskunnalle yhtä kalliita kuin

nykypäivänkin huipputekniikka. Asevarustelun kustannukset olivat ratkaisevassa osassa kilpailuvien valtioiden kesken jo silloin, kun aikansa kehittynein ase olisi niinkin yksinkertainen kuin yhdistelmäjousoipyyssi, jonka kaaressa oli useampaa kuin yhtä puulaatua kimmoisuuksien lisäämiseksi.

Toisaalta talouden ja materiaalin merkitystä voimapolitiikassa on myös aina yritetty mitätöidä. Jo 1800-luvun eKr. Egyptissä osasi itsensä heikommaksi tuntenut vihollinen välttää avointa taistelua faaron armeijan kanssa ja vetäytyä sissisotaan kunnes suurvallan armeija joutui perääntymään turhautumisen, kustannusten tai muiden uhkien takia. Samoin jo muinoin saatiin huomata, että

innovatiivisinkin asejärjestelmä toi kilpailuetua vain vähäksi aikaa, jos vihollinen pystyi jäljentämään sen omaan käyttöönsä. Useimmiten lopputulos varustelusta olikin se edelleen niin tuttu; molempien osapuolten kustannukset kasvoivat, kumpikaan ei saavuttanut kilpailuetua, mutta kumpikaan ei myöskään enää voinut luopua uudesta järjestelmästä.

Sodan historia -teoksen parasta antia on juuri näiden ikäaikaisen periaatteiden ja ongelmien hahmottelu. Sen sijaan yksityiskohtaisia kuvauksia tiettyjen sotien kulusta, yksittäisten taisteluiden ratkaisuista tai suurten sotapäälliköiden elämänvaiheista on tiiviin opuksen sivuilta useimmiten turha etsiä. Maailmansotienkin vaiheet ohitetaan muutamilla sivuilla ja vanhemmat suursodat parilla kappaleella. Yksityiskohtaista tietoa on tarjolla lähinnä tekstistä erillisissä tietolaatikoissa.

Sodan historia keskittyy pääosin länsimaisiin näkökulmiin, mikä ratkaisu on melko hyvin perusteltu jo kirjan esipuheessa. Myös meri- ja ilmasodasta kirja kertoo varsin vähän. Kuitenkin kaikkineen kyseessä on varsin onnistunut tiivistelmä valtavan laajasta aiheesta.

Sampo Terho

Kaukopartiokirjojen aatelia

Sipilä, Juhani:
Kaukopartio Vertti –
partionjohtajan paina-
jainen
 WSOY, Juva 2009
 231 sivua, kuvaliite, karttoja
 ISBN 978-951-0-35032-4.

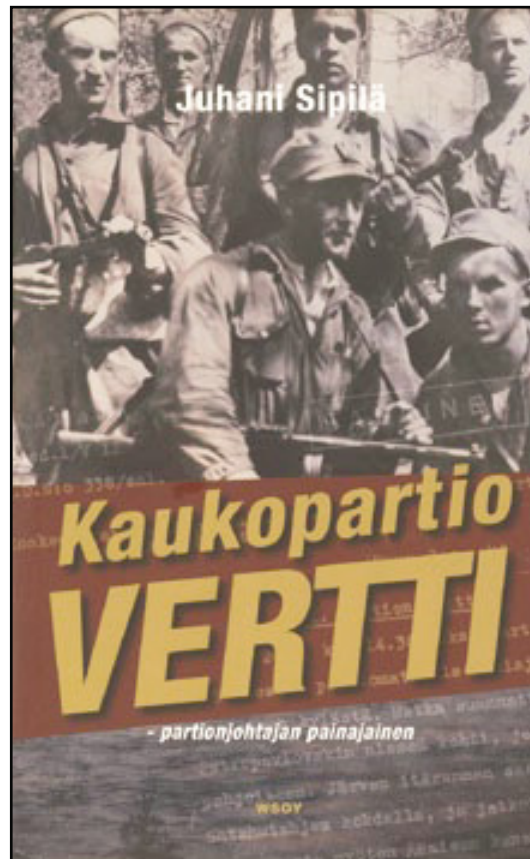
Jos T. J. A. Heikkilä poisti varmistuksen pistoolistaan joka kerta, kun hän erotti muiden puheissa sanan kulttuuri, niin varsin moni tämän tekstin lukijoista suorittaa saman toimen kuullessaan sanan kaukopartiokirja.

Sitä yllättyneempi on lukijan olo, kun hän perehtyy viimeispään, mutta ei varmaan viimeiseksi jäävään kaukopartiokirjaan. Teoksen kirjoittaja on Mikkelin päämajakaupungissa kasvanut ja Yleisradiossa työvuotensa urheiluselostajana toiminut Juhani Sipilä.

Sipilä vie lukijansa Osasto Vehniäisen eli Erillinen Pataljoona 4:n ensimmäisen komppanian lähettämien kaukopartioiden retkille Kannakselle, Aunukseen ja Ääniseen vuosina 1941–1944. Saamme olla mukana toimissa, joissa jokainen äkillinen tilanteenmuutos tuli kokeneillekin miehille yllätyksenä.

Tässä kirjassa lukijaa ei rasiteta juopotteluilla eikä irstailuilla, ei raakuuksien eikä liioin kuolemissa yksityiskohtien esittelyllä tusinakirjojen tapaan. Sitä vastoin kerronnan taitaja välittää meille kuvaa hitaasti ja harkiten etenevistä kaukopartioretkistä, Hän tukeutuu niille osallistuneen sotien päättyessä 25-vuotiaan ylikersantti Muisto Lassilan tarkkoihin muistikuviiin. Kertoja on tarkentanut tietonsa jälkipolville säilyneistä koruttomista dokumenteista, karttatiedoista ja retkiltä säilyneistä valokuvista. Ei siinä tarvita ylimääräisiä superlatiiveja kerronnan vauhdittamiseen.

Eräät kaiken kokeneet kaukopartiomiehet ovat aina vastailleet nuoremmille kyselijöille vaivautuneina näiden tarkkoihinkin kysymyksiin, että ”ei siellä mitään kerrottavaksi kelpavaa tapahtunut”. He ovat myös välittäneet tiedon, että olennaista oli pelkonsa hallitsemisen kyky ja

taito välttää viimeiseen hetkeen asti aseiden käyttöä. Useimpien partioiden tehtävän saattoi todeta jo epäonnistuneen, jos tuliaseeseen oli turvaututtu. Eniten partioiden jäsenet pelkäsivät sitä vaihetta, kun oli ylitettävä taistelujoukkojen välinen ei-kenenkään-maa. Miinoitetulla alueella esteissä liikkuvaa partiota ammuttiin silloin jokaisen risahduksen kantautuessa sieppausta pelkäävien vartiomiesten korviin. Muisto Lassila ja Juhani Sipilä pysyvät uskollisina noille tunteille ja kenties juuri siksi tarina etenee ja pitää lukijan vankina odottamassa loppuratkaisua.

Monia Lassilan kertomatta jättämiä yksityiskohtia voi tarkistaa Lassi Saressalon teoksesta Päämajan kaukopartiot

jatkosodassa (Juva 1987). Tuosta liian usein hakuteoksista unohtetusta asianteoksesta löytyvät myös eräiden kirjassa kuvattujen henkilöiden myöhemmät vaiheet, eli mitä heille tapahtui, kun nämä partiomiehet olivat poistuneet Lassilan kertoman ulkopuolelle. Kuten esimerkiksi, minne katosivat viipurilainen Lassilan koulutoveri kersantti Arvo Ranki ja virolainen sotamies Guik (Saressalolla Roman Kuik).

Sipilän kirjaan sisältyvä kuvaliite on tarkoin koottu ja kuvat liittyvät nimenomaan teoksessa käsiteltyihin partiomatkoihin.

Jossain kohtaa teoksen lopulla olisi ollut syytä lukijalle mainita, mistä kirjoista mahdollisia täydentäviä tietoja olisi löydettävissä.

Voidaan myös kysyä, miten kirjastoalan ihmiset suhtautuvat lukijoiden tarpeisiin tarkoitettujen topografikarttojen asettamiseen kansien suojapaperiin. Käytössä kulunut kansipaperi kun päätyy usein jo ensimmäiseltä omistajalta roskakorin, Silloin kirjan seuraava käyttäjä joutuu manaamaan karttojen puutetta. Kustantaja ei ole loppuun asti miettinyt ratkaisua. Kansipaperissa olevista kartoista puuttuvat mittakaavatiedot ja ainakin janamittakaava olisi pitänyt sisällyttää karttoihin. Näin teoksen kirjoittaja on onneksemme menettänyt kirjaan sisältyvien muiden kolmen karttapiiroksen kohdalla.

Teosta suosittelen henkilöille, joita kaukopartiokirjat kiehtovat. Ruutia, ruumiita ja räiskettä kaipaavat hakeutukoon muiden kirjojen pariin.

Teosta suosittelen henkilöille, joita kaukopartiokirjat kiehtovat. Ruutia, ruumiita ja räiskettä kaipaavat hakeutukoon muiden kirjojen pariin.

Antti Juutilainen

Suomen tie jatkosotaan 1940 - 1941

Tykkimiehet ry on tuottelias tuottaessaan ja tallettaessaan Suomen sotahistoriaa. Jälleen on tullut markkinoille uusi DVD ”Suomen tie jatkosotaan 1940 - 1941”.

Tämä DVD julkistettiin keväällä Katajanokalla tilaisuudessa, jossa olivat läsnä asiantuntijat Max Jakobson ja Ilmari Hakala. Kuvaajana on ollut Seppo Ekholm, joka teki 26. kadettikurssin 65-vuotisjuhlasta DVD:n. Tuottaja on Tuomo Rysti.

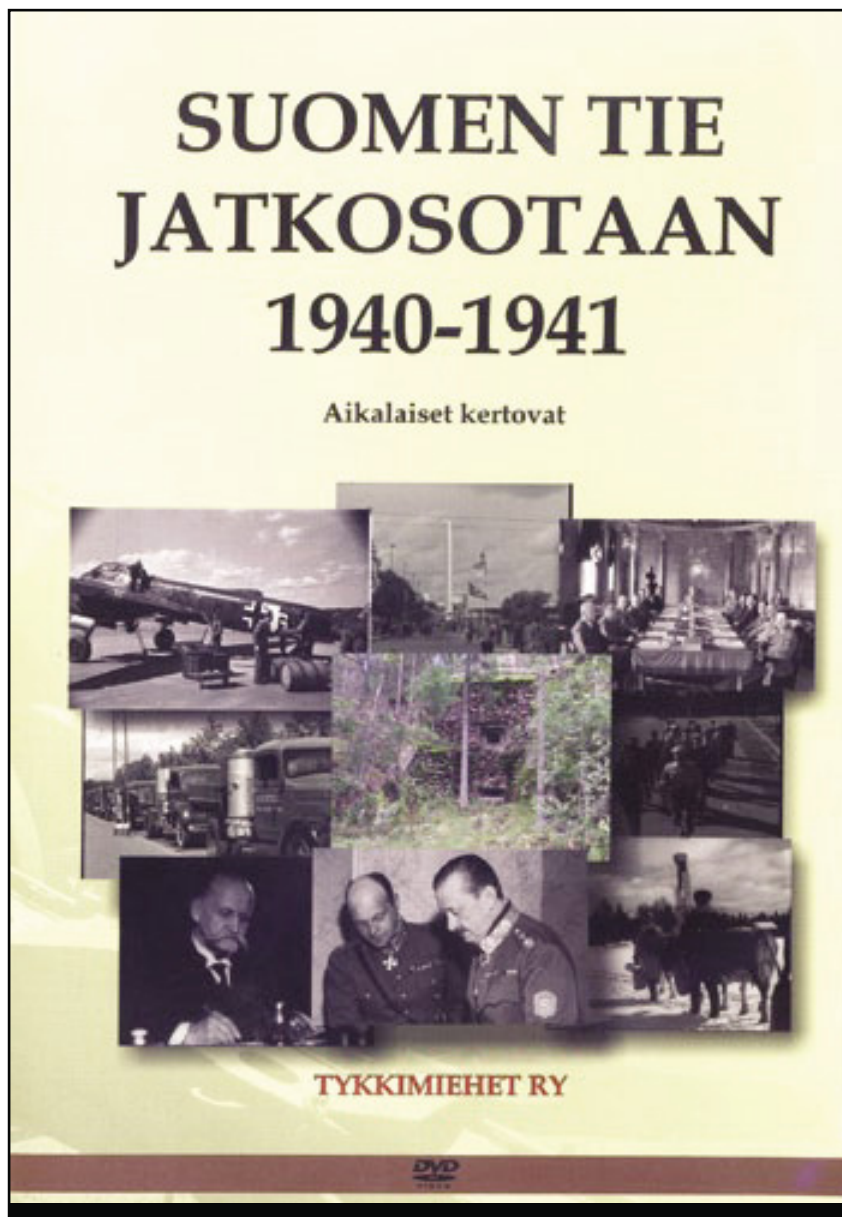
Tämä on 53 minuutin pituinen erittäin mielenkiintoinen esitys 15 kuukautta kestäneestä rauhantilasta, välirauhasta ja Suomen tiestä uuteen sotaan suurvaltojen puristuksessa. Jälleen kerran toteaa esitystä katsoessa, ettei Suomella ollut mahdollisuuksia tehdä toisin. Kuvauksessa näkyy noin 30 ratkaisuun vaikuttanutta henkilöä sekä koti- että ulkomailta. Aseista on yksityiskohtainen luettelo sisällä kansilehdessä.

Kertovina aikalaisina ovat mm. Ermei Kanninen ja allekirjoittanut sekä muita veteraaneja.

DVD tullaan esittämään TV 2:ssa itsenäisyyspäivänä. Se on riisuttu versio, joka on 6 minuuttia lyhyempi ja josta ”puhuva päät” on jätetty pois. Tätä kuvausta näytetään Tykistömuuseossa. Siellä myydään laajempaa DVD:tä hintaan 25 euroa.

Sotaa kokemattomalle sukupolvelle DVD on erittäin hyvä lähihistorian oppitunti. Suosittelen todella lämpimästi tätä havainnollista DVD:tä esimerkiksi joululahjaksi.

Olli Vuorio

Hautakivitunnus kadettiupseerin haudalle

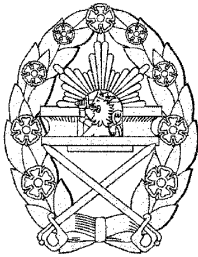
Suomen Marsalkka Mannerheimin Kadettisäätiö on valmistanut hautakivitunnuksen kiinnitettäväksi kadettiupseerin hautakiveen. Reliefinomaisesti toteutettu merkki on 60 mm korkea, 45 mm leveä ja sen kokonaisvahvuus on noin 7 mm. Tunnus kiinnitetään hautakiveen piilokiinnityksenä kahden mukana olevan tapin avulla.

Hautakivitunnuksen hinta on 35 euroa + postimaksu 3 euroa. Kiinnitys hautakiveen maksaa merkin myyjä

yrityksessä Helsingissä 15 euroa. Tässä voi olla yritys- ja paikkakuntaehtaisia eroja.

Hautakivitunnuksen voi tilata Hautaustoimisto Autio Oy:stä, osoite Runeberginkatu 42, 00260 Helsinki, puhelin (09) 448346, fax (09) 449841 ja sähköposti hautauststoautio@clinet.fi. Tunnuksia myydään vain *kadettiupseerin* hautakiveen kiinnitettäväksi. Hautaustoimisto tarkistaa osto-oikeuden tarvittaessa Kadettikunnasta.

Kadettikunnan merkki kuolinilmoitukseen

Helsingin Sanomat on Kadettikunnan esityksestä ottanut Kadettikunnan jäsenmerkin (upseerin tutkinnon merkki) niiden merkkien joukkoon, joita on mahdollisuus saada mukaan kuolinilmoitukseen. Merkin käyttö edellyttää upseerin tutkinnon suorittamista.

KAIPAATKO PERINTÖOIKEUTEEN LIITTYVÄÄ NEUVONTAA JA TUKEA?

Testamentit, avioehdot, kauppaja lahjakirjat, holhousasiat, perukirjat, kuolinpesän hallinto, ositukset, perinnönjaot, perintöriitojen sovittelu, selkokielistä perintöasioihin liittyvää neuvontaa myös kirjallisena, veroneuvontaa mm. perintö-, lahja- ja luovutusvoittoverotus.

Kohtuukorvaus, jonka suuruusluokka sovitaan ennalta. Puhelinneuvonta on Kadettikunnan jäsenille maksutonta.

- mikä on testamentin vaikutus perintöön ja verotukseen
 - mitä merkitsee hallinto-oikeuden pidättäminen lahjoitettuun ja testamentilla saatuun omaisuuteen
 - miten siirrän omaisuutta rintaperillisilleni
 - mitkä ovat lesken oikeudet
- Verotuksen merkitys on usein varsin huomattava. Jos kaipaat neuvoja ja tukea, ota yhteys Senioriin!

Laki- ja tukipalvelu Senior

Airoparantie 4 A, 00980 Helsinki, **puh 09-341 5220**
gsm 040-5324 075, e-mail: mikko.maki@senior.inet.fi

Perustettu 1994

Evl evp Mikko V. Mäki, avustavana lakimiehenä LOK Kalevi Klefström

Suomen Marsalkka Mannerheimin Kadettisäätiö tukee neuvontatyötä

27.8.2009 valmistuneet upseerit

93. kadettikurssi ja 76.merikadettikurssi:

Kadpursim Abdeen Malik Faraj	SLMEPA	Kad Maaranen Arttu Juhani	K-SR
Kadalik Aho Niko Petteri	LENTOSK	Kadalik Maikkula Tapio Johannes	KAIPR
Kad Antila Eero Samuli	PSPR	Kadalik Mannonen Ville Erik	PIONR
Kad Auvinen Jani Tapani	VIESTIR	Kadvääp Marila Joonas Pekka	PKARPR
Kad Grahn Henri Kristian	VLLV	Kad Mattila Lauri Juhani	KARPR
Kad Hakanen Erno Antero	LR	Kad Messo Maria Katariina	PSPR
Kadkers Harju Sami Rauli Juhani	KARLSTO	Kad Nivalainen Petri Ilmari	KAIPR
Kad Heikkinen Ossi Hermann	UTJR	Kad Nokso Jussi Kalervo	LENTOSK
Kad Hietalahti Matti Juhani	LAPITR	Kadalik Nygård Timo Antti Mikael	K-SR
Kad Hiltunen Miika Samuel	RUK	Kad Nyman Tomas Valdemar	KARPR
Kad Hirvonen Mikko Petteri	SMMEPA	Kad Ojell Ville Aleks	KARLSTO
Kad Holopainen Lauri Johannes	VLLV	Kad Paananen Katri Saara	KARLSTO
Kad Honkasalo Väinö Elias	KARPR	Kad Pajula Jukka Tapani	LAPITR
Kad Huhta Kimmo Otto Jussi	SLMEPA	Kad Paljakka Markus Juhani	SLMV
Kadalik Huhtala Anssi Sakari	KAIPR	Kad Pasanen Erno Henrik	KAIPR
Kadylik Häggblom Axel Rolf Fabian	SLMEPA	Kadvääp Pastak Ville	SATLSTO
Kad Hämäläinen Lauri Kalevi	KAARTJR	Kad Piira Riku Pekka	PIONR
Kad Härkönen Jukka Antti Paavali	KARPR	Kad Pikkukangas Eero Juhani	LR
Kad Inkala Mikko Lauri Ferdinand	KAIPR	Kad Pynnönen Esamatti Tuomas	UTJR
Kadylik Isojärvi Henry Juhani Antero	LENTOSK	Kad Raassina Antti Juhani	K-SR
Kad Jaatinen Ville Oskari	PSPR	Kad Rannikko Jukka Tapio	SMMEPA
Kad Jussila Lauri Johannes	KAARTJR	Kad Rantanen Jukka-Pekka	UTJR
Kad Järä Mika Tomi Antero	LENTOSK	Kad Rapala Tuomas Petteri	PORPR
Kadkers Jääskeläinen Matti Akseli	KAARTJR	Kad Rapikisto Jouni Kalevi	LENTOSK
Kad Kaakinen Jaakko-Matti Olavi	KAIPR	Kad Rautanen Niko Matias	LENTOSK
Kad Kallio Janne Jussi	SLMV	Kad Rintamäki Jarno Olavi	UTJR
Kadylik Kamila Arttu Samuli	PORPR	Kad Räisänen Jussi Evert	SLMEPA
Kad Kankare Augusti Kasper	PORPR	Kad Saarinen Otto Joonas	JPR
Kad Karjula Aaro Pekka Samuli	KAARTJR	Kad Sairanen Teemu Kalervo	RUK
Kad Kaski Panu Alvar	RUK	Kad Sakala Tero Juhani	KARPR
Kad Kaurala Antti Jussi Ilmari	PORPR	Kad Sandström Aki Valtteri	PSPR
Kad Keränen Sampo Joonas	LAPITR	Kadalik Silfver Juho Petteri Julius	LENTOSK
Kadalik Kinnunen Joni Petteri	P-KR	Kad Sirén Juho Kristian	VIESTIR
Kad Koljonen Eero Tuomas	KAARTJR	Kad Sirola Juho Aleks	LENTOSK
Kad Koskensalo Petra Maaret	HÄMR	Kad Sjöberg Joni Fredrik Ludvig	SLMV
Kad Kuivila Jaakko Aleks	JPR	Kad Soinin Ilkka Petteri	UUDPR
Kad Kujala Mikko Olavi	PSPR	Kad Suuriniemi Jarno Petteri	LENTOSK
Kad Kumpulainen Jarkko Juhani	JPR	Kadkers Syväne Otto Taneli	PSPR
Kad Kuoppala Lasse Mikael	KAARTJR	Kad Tainio Jaakko Mikael	TYKPR
Kad Kursu Tuomas Henrikki	VLLV	Kadalik Terho Anttu Viljami	PORPR
Kad Kuusama Antti Tapani	LENTOSK	Kad Tiuhonen Jyri Jonne Kristian	LENTOSK
Kadylik Kähkönen Oula Aukusti Mikael	PORPR	Kad Tikka Antti Mika Olavi	PIONR
Kad Könttä Toni Mikael	PSPR	Kadkers Toivonen Jukka Tapani	PSPR
Kad Laaksonen Topias Sakari	VIESTIR	Kadalik Torro Tino Jere Christian	PSPR
Kadkers Lahtinen Karri Valdemar	KAARTJR	Kad Tuhkanen Toni Tapani	KARPR
Kadkers Laitila Topi Matias	PORPR	Kad Turunen Reima Juhani	PIONR
Kadalik Lamminen Tuomas Kalervo	PORPR	Kadkers Uitti Mika Tapio	SLMV
Kad Lehtinen Lauri Antero	TYKPR	Kad Vahtoranta Johannes Robert	SMMEPA
Kadalik Lehto Jarl-Erik Juhani	SMMEPA	Kad Vallius Pauli Pekka Ilari	VIESTIR
Kad Lemström Juho Justus	KARPR	Kad Varjola Lauri Valtteri	LENTOSK
Kad Leskinen Henri Juhani	SLMV	Kad Vesänen Erkkä Nikolai	PKARPR
Kad Liimatainen Joni Antero	LAPITR	Kad Viitala Iiro Jyri Kristian	KARLSTO
Kad Lintunen Aleks Juhani	PSPR	Kad Virtanen Mikko Lauri Johannes	KARPR
Kad Louhi Aapo Seppo Albert	UUDPR	Kad Voutilainen Jussi Kalevi	P-KR
Kadalik Lumppio Juha Kullervo	TYKPR	Kad Väliavaara Niko Juhani Eemeli	SATLSTO
Kadkers Luukkanen Mikko Panu Petteri	LENTOSK	Kad Väyrynen Tanja Marja Anneli	KAIPR
		Kadalik Wihersaari Karri Lasse Samuli	SMMEPA

Constantem Decorat Honor

Kenraaliksi

Ari Tapani Puheloinen 58.k 1.8.2009

prikaatikenraaliksi

Ilkka Pertti Juhani Laitinen 69.k 1.9.2009

kapteeniksi

Antti Ilmari Saarinen 88.k 1.9.2009

yliluutnantiksi

Arttu Mikael Mustonen 92.k 1.9.2009

reserviin

ylil Heikki Tapani Kangas 92.k 18.6.2009

evl Vesa Tapani Nissinen 70.k 1.7.2009

evl Jouni Kristian Pyy 62.k 1.8.2009

maj Risto Juhani Tahvanainen 68.k 1.8.2009

evl Jari Tapio Sirola 66.k 1.8.2009

ltn Jarno Mikael Aittomaa 71.mek 26.8.2009

evl Fredrik Alexander Aminoff 64.k 1.9.2009

ylil Toni Mikko Juhani Leikas 87.k 1.9.2009

maj Esa Veikko Rehunen 66.k 1.9.2009

ylil Antti Jaakko Olli Tikka 72.mek 1.9.2009

kapt Jussi Antero Tammisto	82.k	1.9.2009
maj Jyrki Jaakko Ronkainen	67.k	1.9.2010
kapt Anna Tarja Riikonen	85.k	1.10.2009
ltn Ilkka Sakari Kempainen	90.k	8.10.2009
maj Harri Ensio Marjala	66.k	1.12.2009
komdri Mikko Taneli Taavitsainen	63.k	1.12.2009
maj Jukka Kalervo Artema	65.k	1.1.2010
kenrl Hannu Antero Herranen	59.k	1.1.2010
ev Jouko Juhani Hyötyläinen	63.k	1.1.2010
evl Reino Matias Kukkonen	62.k	1.1.2010
maj Marko Jouko Lassila	89.k	1.1.2010
ev Matti Pekka Pesonen	66.k	1.1.2010
kenrm Kari Juhani Siiki	57.k	1.1.2010
komdri Kai Uolevi Varsio	46.mek	1.1.2010

Korjaus Kylkirauta 3/2009 lehteen

Kapt Kenneth Rosenqvist
ei ole siirtynyt reserviin, vaan siirtynyt
puolustusvoimista Rajavartiolaitokseen

Kylkirauta onnittelee ylennettyjä ja toivottaa reserviin siirtyneille parhaita menestystä!

Europcar

GET THIS FEELING

www.europcar.fi

Vuokraa meiltä sotaväen sopimushinnoin henkilöautot, maastoautot, pakettiautot, pienoisbussit ja kuorma-autot. Ota yhteyttä!

☎ 0200 12 154 tai varaukset@europcar.fi

Nato, vain hyvienkö yhdistys?

Vierastan moukkamaisena pitämäni muotia työntää englanninkielisiä sanoja, sanontoja ja lauseita mainoksiin ja muutenkin vähän joka paikkaan, mutta tällä kertaa aloitan kuitenkin tekstini sitaatilla, jota en suomenna. Kysymys on Naton ensimmäisen pääsihteerin, kenraali Ismayn määritelmästä, joka koski Naton tehtäviä: ”To keep the Americans in, to keep the Russians out and to keep the Germans down.”

Hyvin on lordi Ismayn puoli vuosisataa sitten määrittämät tavoitteet saavutettu. Ainakin tavoitteista ensimmäinen, pitää amerikkalaiset Euroopassa, on saavutettu nimenomaan Naton avulla. Täällä jenkit ovat vieläkin, vaikka heillä kaiken järjen mukaan ei pitäisi olla Eurooppaan sen enempää asiaa kuin olisi eurooppalaisilla miehitysjoukoilla Atlantin länsipuolelle.

Miehitysjoukoiksi ei amerikkalaisia tosin ainakaan mielipiteitämme muokkaavassa mediassa kutsuta koskaan, ei edes toisen maailmansodan häviäjävaltioissa. ”Amerikkalaiset ystävämme” on fraasiksi muuttunut sanonta Saksan Bundeswehrissä, kuten oli ”neuvostoliittolaiset ystävämme” edesmenneen DDR:n Nationale Volksarmeessa.

Kun jopa nyky-Saksan kenraalitkin on saatu juhlapuheissaan kiittämään amerikkalaisia siitä, että he löivät kenraaleiden isien ja isoisien armeijan (DDR:ssä vastaavat kenraalit kiittivät tietenkin Neuvostoliittoa samasta asiasta), voidaan kiistatta olla sitä mieltä, että Ismayn kuuluttama tavoite ”to keep the Germans down” on saavutettu erinomaisesti. Päämäärään on tosin päästy muin kuin Naton keinoin, mutta Nato on epäilemättä ollut se fyysinen voima, jonka suojassa näitä muita keinoja on voitu toteuttaa.

Nämä muut keinot voidaan pelkistää sanaan aivopesu, joka on syytä varustaa lisäksi adjektiiveilla uskomaton ja ennennäkemätön. Vasta se takasi sotilaallisen voiton lopullisesti, jos tässä maailmassa nyt mikään on lopullista. Tunnettu amerikkalainen lehtimies Walter Lippman puki ajatuksen seuraaviksi sanoiksi: ”Vasta kun voittajien sotapropaganda on löytänyt tiensä voitettujen historiakirjoihin ja kun seuraavat sukupolvet uskovat siihen, voidaan uudelleenkasvatusta pitää todella onnistuneena”.

Natoa ihailevat laskevat järjestön ansioksi myös sen, että Neuvostoliitto luhistui ja itäisen Euroopan maat pääsivät ”vapauttajistaan” eroon. Tähän väitteeseen suhtaudun varoen, vaikka amerikkalaisten ylläpitämällä kilpavarustelulla olikin epäilemättä vaikutuksensa köyhemmän kilpailijan vararikoon. Perussyö oli kuitenkin bolshevikkien järjenvastaisessa järjestelmässä, joka olisi joka tapauksessa joskus tullut tiensä päähän.

Mutta ”venäläisten pitämisessä ulkona” Nato kiistatta onnistui. Mahdollisesti se olisi onnistunut tositalanteesakin, sillä keskinen Eurooppa ja erityisesti Saksan alue mutta nykytietämän mukaan jopa Suomikin oli tarkoitus muuttaa Margareth Thatcherin sanoin ”atomaariseksi pa-

lomuuriksi”, johon neuvostoliittolaisten hyökkäys olisi pysähtynyt. Neuvostoliiton vastaiskun todennäköisyys olisi tosin tehnyt tilanteen jatkumisen täysin ennustamattomaksi, mutta moraalisia estoja ydinasetta jo kerran käyttäneellä ja Euroopan kulttuuriarvoja ennenkin armottomasti hävittäneellä Naton johtovaltiolla Yhdysvalloilla tuskin olisi suurimmin ollut.

Mikään ei ole niin luonnollista kuin se, että raadolliset tavoitteet kätketään kauniiden sanojen sumuverhoon. Niin tekevät yksityiset ihmiset ja niin tekevät talous- ja poliittisen elämän päättäjät. Siten saatiin liittoutuneiden voittokin maailmansodassa näyttämään hyvän voitolta pahasta, vaikka

yksi voittaneista ”demokratioista” oli Stalinin Neuvostoliitto, eräs maailmanhistorian pahimmista hirviöistä. ”Sikahan se mies on, mutta hän on meidän sikamme”, sanoi presidentti Roosevelt Yhdysvaltojen suojatista, Kuuban diktaattori Batistasta, mutta arvattakoon toinenkin kerta, kuuluttiko presidentti todellista mielipidettään julkisuuteen.

Niin ei tehnyt myöskään Naton ensimmäinen pääsihteeri Ismay ja tuskin niin tekevät hänen seuraajiansakaan. Demokratia, ihmisoikeudet ja muu hyvä ovat yhä hieno kuorrutus, kun perustellaan liittokunnan muuttumista amerikkalaisen Euroopan-sillanpään puolustamiseen tarkoitettusta sotilasliitosta aktiiviseksi etten sanoisi hyökkäykselliseksi Yhdysvaltojen hegemonian levittäjäksi missä maailman kolkassa tahansa.

Autuaita ovat yksinkertaiset enkä niin ollen halua riistää keneltäkään lapsenuskoa, en varsinkaan sen vuoksi, että taidan olla itekin lapsenuskoinen. Uskon tai ainakin tahdon uskoa, että ainakin osa päättäjistämme ymmärtää naiveilta vaikuttavista puheistaan huolimatta, mistä on kysymys.

Oletan, että päättäjissämme on kyynisiä realisteja, jotka jo suomettumisen vuosilta ovat oppineet, että pienen on syytä olla nöyränä suuren ja mahtavan edessä. Toisaalta on varmaan jälleen myös sellaisia päättäjiä, jotka ovat omaksuneet henkiseksi pääomakseen suuren ja mahtavan edustamat ”arvot”, tässä tapauksessa globaalin plutokratian ”arvot”.

Myönnän, että edellisen suuren ja mahtavan paapominen saattoi olla joskus hyödyllistäkin, ja siten voi myös nykyisellä kumartelulla olla etunsa. Mutta selkärankaista se ei ollut eikä ole, ja lisäksi suurilla ja mahtavillakin on vain aikansa. Neuvostoliiton näkyvä alamäki alkoi Afganistanista, ja vähän on uusikin yrittäjä oppinut. Maan ikuinen miehitys on mahdotonta, ja miehittäjän poistuessa jäljelle jätettyjen marionettien elonpäivillä ei vanhuusikää saavuteta. Yksi keino tosin on: Tapetaan kansan pääosa ja pistetään loput reservaattiin. Yhdysvalloillahan on asiasta kokemusta, kun maan alkuperäisväestölle aikanaan järjestettiin holocaust-harvennus.

Sampo Ahto

IN MEMORIAM

Himanen

Pentti Kullervo
Majuri
s. 4.7.1940
k. 9.6.2009
Kad.nro 4685
50.kurssi

Tapiola

Kimmo Juhani
Majuri
s. 10.12.1969
k. 26.6.2009
Kad.nro 8186
77.kurssi

Rusama

Heikki Sakari
Eversti
s. 4.4.1918
k. 30.6.2009
Kad.nro 1659
22.kurssi

Larkka

Jussi Olavi
Everstiluutnantti
s. 18.7.1940
k. 25.7.2009
Kad.nro 4525
49.kurssi

Kiviniemi

Alvar Aulis
Everstiluutnantti
s. 2.12.1914
k. 24.2.2009
Kad.nro 1844
24.kurssi

Vainio

Simo Heikki
Everstiluutnantti
s. 23.3.1927
k. 30.6.2009
Kad.nro 3132
31.kurssi

Nurminen

Tomi Juhani
Everstiluutnantti
s. 30.3.1955
k. 29.7.2009
Kad.nro 6331
63.kurssi

Pohjola

Ville
Yliluutnantti
s. 23.3.1922
k. 13.7.2009
Kad.nro 409m
16.merikurssi

Petrell

Kurt Lorenz
Yliluutnantti
s. 14.2.1920
k. 29.7.2009
Kad.nro 2297
26.kurssi

Jousi

Tauno Tapio
Everstiluutnantti
s. 8.2.1926
k. 14.8.2009
Kad.nro 3036
29.kurssi

Pekonen

Allan Juhani
Everstiluutnantti
s. 10.9.1922
k. 17.8.2009
Kad.nro 3051
29.kurssi

Nissinen

Jouko Heikki
Majuri
s. 13.9.1938
k. 18.8.2009
Kad.nro 4352
48.kurssi

Käpylä

Matti Johannes
Everstiluutnantti
s. 3.10.1945
k. 28.8.2009
Kad.nro 5526
55.kurssi

Rajatora

Kaj Yrjö
Eversti
s. 22.3.1918
k. 13.9.2009
Kad.nro 1752
23.kurssi

Suomen Marsalkka Mannerheimin Sotatieteellinen Rahasto

Suomen Marsalkka Mannerheimin sotatieteellisen rahaston apurahat vuonna 2009

1. Rahaston tarkoitus ja toiminta

Suomen marsalkka Mannerheimin sotatieteellinen rahasto sai alkunsa vuonna 1937 Suomen puunjalostusteollisuuden edustajien lahjoittamaa marsalkka Mannerheimille kaksi miljoonaa markkaa hänen 70-vuotispäivänään. Lahjoituksesta muodostettiin marsalkka Mannerheimin toimesta rahasto, jonka tarkoituksena on hänen määräämiensä Suomen puolustuslaitoksen upseerien sotilaallisten opiskelujen, tutkimustyön ja sotilasurheilun harrastelun tukemisen.

Rahaston sääntöjä tarkennettiin vuonna 1947 ja samalla rahaston nimeksi tuli Suomen marsalkka Mannerheimin sotatieteellinen rahasto. Toisen kerran rahaston sääntöjä tarkennettiin vuonna 1977.

Rahasto toteuttaa tarkoitustaan myöntämällä apurahoja kotimaassa ja ulkomailla tehtävää sotatieteellistä tutkimusta tai opiskelua varten. Tukea on osoitettu myös sotatieteellisten julkaisujen valmistamiseen. Tämän lisäksi rahasto on myöntänyt juhlavuosinaan tunnustuspalkintoja ja apurahoja yhteisöille ja henkilöille, jotka ovat pitkäjänteisesti ja vaikuttavasti osallistuneet sotatieteelliseen tutkimukseen tai sen tekemisen tukemiseen.

2. Apurahojen hakeminen

Apurahoja voivat anoa palveluksessa olevien upseerien ja evp-upseerien lisäksi muukin henkilökunta ja siviilihenkilöt. Apurahan myöntämisen edellytyksenä on muun muassa, että hakemus perustuu käynnissä tai käynnistymässä olevaan sotatieteelliseen tutkimukseen, josta on olemassa ainakin alustava tutkimussuunnitelma.

Säätiö ei tue virkatyönä tehtävää sotatieteiden maisterin tutkintoon, esiuupseerikurssin opiskeluun tai yleisesikuntaupseerin tutkintoon liittyvää tutkimustyötä eikä niihin rinnastettavaa tutkimustyötä.

Hakemukset laaditaan lomakkeelle, jonka saa ottamalla yhteyttä rahaston sihteerivarainhoitajaan. Yhteystiedot ovat:

Suomen Marsalkka Mannerheimin Sotatieteellinen Rahasto
Eversti Pekka Toveri
PESUUNNOS
PL919, 00131 Helsinki
Puh: 09 181 23509
GSM: 0299 510 531
Sähköposti: pekka.toveri@mil.fi

Seuraavat anomukset käsitellään marraskuussa. Hakemukset pyydetään lähettämään rahaston sihteerivarainhoitajalle 16.10.2009 mennessä.

Suomalaiset johtajat luottavat koulutuksessa Puolustusvoimiin ja JTO:hon.

Koulutus- ja kehityspalvelut kaikille
työelämän osa-alueille.

Österbyntie 617, 02510 Oitmäki, puh. 010 7555 000, www.jto.fi

WÄRTSILÄ® on rekisteröity tavaramerkki

THE ENGINE OF INDUSTRY

Wärtsilä on kansainvälisesti johtava merenkulun ja energiamarkkinoiden voimatkaisujen toimittaja, joka tukee asiakasyrityksiä tuotteiden koko elinkaaren ajan. Wärtsilä maksimoi alusten ja voimalaitosten ympäristötehokkuuden ja taloudellisuuden keskittymällä teknologisiin innovaatioihin ja kokonaishyötysuhteeseen. Vuonna 2008 Wärtsilän liikevaihto oli 4,6 miljardia euroa ja henkilöstömäärä oli 19 000 henkeä.

Yrityksellä on 160 toimipistettä 70 maassa.

Wärtsilän osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsingissä.

WARTSILA.COM